

O evandjelje e Lukasoro

Akava Evandjelje pisinda o manuš palo anav Luka, kova inele doktori hem misionari kova putujinda e apostoleja e Pavleja (dikh ano Kol 4,14; Flm 24; 2. Tim 4,11) hem na inele Jevrejco. Akava lil vačeri taro e Isusesoro bijandipe, dživdipe, sikaviba, čudesija, meriba ko krsto, uštiba taro mule hem taro lesoro legariba ko nebo. Jekh oto glavna teme oto akava Evandjeljei da o Isus pherela o obećanja saven o Devel dinda e Izraelēse ano Purano zavet, ali adahar hem da o Šukar lafi nane samo zako Jevreja nego hem zako manuša kola nane Jevreja. Ano akava Evandjelje o Isus sikaj taro but teme, đi tari molitva, Sveto Duho, radost, zahvalnost hem love. Akava lil mothoj hem adava sar o Isus dinda sastipe hem oprostiba bute manušende, đi okolende kola inele but namborme ili opsednutime demonencar, e čororende, e grešnikonende, okolende kolen avera na mangle hem bute đuvljende. O Luka akava pisinda, verovatno, đi sar ko 65. berš palo Hrist.

O Luka pisini akava lil e Isusestar e Teofilese

¹ Cenimeja Teofile, sar so džane, but džene lelje te pisinen oto događaja zako save o Devel dinda plo lafi, a save pherdile maškar amende.

² On pisinde adalestar palo adava sar so o manuša, kola dikhle adala događaja, vačerde amende. Adala manuša dikhle adava pana oto

anglunipe e Mesijasere dživdipastar ki phuv. On ule sluge e Devlesere te sikaven amen o lafi e Mesijastar. ³ Ađahar hem me, palo so oto anglunipe šukar ispitujinđum sa adava, mangljum tuće sa palo redo te pisinav. ⁴ Ćerđum adava te šaj ove uverime dai čaće sa adava so sikliljan e Mesijasere dživdipastar.

O anđeo phenela so ka bijanđol o Jovan o Krstitelj

⁵ Kad o Irod inele caro ani Judeja, nesavo manuš palo anav Zaharija inele svešteniko e izraelconengoro. Ov inele svešteniko oto redo e Avijasoro.* E Zaharijasiri romni da inele oto pleme e Aronesoro.† Lakoro anav inele Jelisaveta. ⁶ O Zaharija hem i Jelisaveta inele pravedna anglo Devel adalese so živinde palo sa o naredbe hem o zakonja e Gospodesere. ⁷ Na inolen čhave adalese so i Jelisaveta našti ine te ačhol khamni, a soduj džene već purandile.

⁸ Jekh dive kad e Zaharijasiri grupa oto sveštenici kandlja ano Hram, tegani hem o Zaharija ćerela ine pli buti sar svešteniko anglo Devel. ⁹ Palo pumaro adeti, o sveštenici frdinde o barbuti te dikhen ko te đerdini ko sveto than e Gospodesoro. I ađahar pelo upro Zaharija te đerdini ano Hram e Gospodesoro te kadini.‡

* **1,5** O Avija inele šerutno akala grupakoro oto sveštenici hem sare on inele potomci e Aronesere, kova inele prvo svešteniko e izraelesoro (dikh 2. Dnev 24). † **1,5** Sa o sveštenici inele oto pleme e Aronesoro. ‡ **1,9** O sveštenici valjande te tharen o gudlo–mirišljavo tamjan sar prinos e Devlese đijekh sabajle hem đijekh rat ko posebno oltari savoi ano hram.

¹⁰ Đikote o Zaharija kadinda ano Hram, sa o čedime manuša molinena pe ine avrijal.

¹¹ A ano Hram e Zaharijase mothovđa pe o anđeo e Gospodesoro. Terdino ki desno strana oto oltari kotar kadinda pe. ¹² Kad dikhlja le o Zaharija, darandilo but.

¹³ A o anđeo phendā lese: “Ma dara, Zaharija! O Devel šunđa ti molitva. Ti romni i Jelisaveta ka bijani će čhave, i ka de le anav Jovan. ¹⁴ Ka ove but radosno zbog leste hem but džene ka radujinen pe so ov ka bijandol. ¹⁵ Ka ovel baro manuš anglo Gospod. Nikad naka pijel mol hem ništa sostar šaj te mačol pe.Š Ka ovel pherdo e Svetone Duhoja pana pe dajaće ano vodi. ¹⁶ Bute Izraelconen ka irini anglo Gospod, anglo lengoro Devel. ¹⁷ Ka džal anglo Gospod sar glasniko ano duho hem ano zoralipe savo inele e purane proroko e Ilija. Ka mirini e daden lengere čhavencar hem ka ćerel da okola kola na šunena e Devle te oven mudra sar o manuša kola ćerena okova so o Devel phenela dai šukar.* Sa akava ka ćerel sar te pripravini e narodo te šaj oven spremna zako e Gospodesoro aviba.”

¹⁸ I o Zaharija pučlja e anđele: “Sar me te džanav da čaće ka ovel adava so phendān? Me injum purano hem mli romni da beršali.”

Š **1,15** O Jovan inele posvetime e Devlese te ćerel but bitno buti. O Devel naredinda da o Jovan na tromal te pijel mol sar znako adalestar soi posvetime. * **1,17** Ko original terđola: “te irini o vile e dadengere nakoro čhave hem okolen so na šunena te irini nakori mudrost e pravednikonengiri.”

19 A o anđeo phenđa lese: “Me injum o Gavriilo, o anđeo kova terđola anglo Devel† te kandel le. O Devel bičhalđa man te vačerav tuja hem te anav će akava šukar lafi. 20 I ače, ka ove laloro, naka šaj te vačere sa đī o dive kad adava ka ovel. Ađahar ka ovel adalese so na verujinđan mle lafonenđe save ka oven čače ko pravo vreme.”

21 Sar o anđeo vačeri ine e Zaharijaja, o manuša adžicerde e Zaharija te ikljol pučindoj pumen so edobor ačhilo ko sveto than e hramesoro. 22 A kad o Zaharija iklilo, našti ine te vačeri olencar. O Zaharija ćerela ine nesar te mothoj lenđe vastencar, ali ačhilo laloro. O manuša xalile da o Devel mothovđa lese nešto ko sveto than e hramesoro.

23 Kad pherdile o dive oto lesoro kandiba ano Hram, o Zaharija dželo čhere. 24 Na nakhlo but, i lesiri romni i Jelisaveta ačhili khamni. Pandž masek na iklili avri taro čher.‡ Phenđa: 25 “O Gospod ćerđa te šaj ačhovav khamni. Akana mothovđa maje pli milost hem cidinđa mli lađ anglo manuša.”§

O anđeo phenela e Marijaće so ka bijani e Isuse e Mesija

26 Kad i Jelisaveta inele šofto masek khamni, o Devel bičhalđa ple anđele e Gavriilo ki tikori

† **1,19** kova terđola anglo Devel Akavai phendo sar ukor e Zaharijase. O prisutnost e Gavrilosoro, kova avela direktno taro Devel, valjanđa ine te ovel dovoljno dokaz e Zaharijase. ‡ **1,24** Palo pandž masek ka dičhol dai khamni. Tegani o manuša naka asan ine e Jelisavetaće vačerindoj da pana našti ačhol khamni.

§ **1,25** Akate vačeri pe oti lađ savi inola adalese so našti ine te oven la čhave.

diz Nazaret ani regija Galileja. ²⁷ Adari valjanda te legari o lafi e Marijaće koja pana inele čhaj. Oj inele mangli e muršese palo anav Josif, kova inele oto pleme e carosoro e Davidesoro. ²⁸ Kad alo o anđeo, phenđa e Marijaće: “Radujin tut!* O Gospori but milostivno premala tute!”

²⁹ A i Marija but uznemirinda pe taro e anđeosere lafija, i pučlja pe so šaj te ovel adava pozdrav. ³⁰ A o anđeo phenđa laće: “Ma dara, Marije! O Devel mothovđa će plo šukaripe!† ³¹ Ače, ka ačhove khamni hem ka bijane čhave, i ka de le anav Isus. ³² Ov ka ovel baro‡ hem ka vičini pe Čhavo e Najbare Devlesoro. O Devel o Gospor ka del le autoritet te vladini sar caro, sar so vladinda lesoro prasad o David.Š ³³ Ka carujini upro pleme e Jakovesoro zauvek; zako lesoro carstvo naka ovel kraj.”

³⁴ Tegani i Marija pučlja e anđeo: “Sar šaj te ovel adava kad me pana injum čhaj?”

³⁵ A o anđeo phenđa laće: “O Sveto Duho ka huljel upra tute hem o zoralipe e Najbare Devlesoro ka učhari tut. Adalese adava čhavo, kole ka bijane, ka ovel sveto hem ka vičini pe Čhavo e Devlesoro. ³⁶ Eče, ti bibi i Jelisaveta da, ko purane berša, ačhili khamni hem ka bijani

* **1,28** Radujin tut! Šaj te prevodini pe hem sar “Zdravo!”

† **1,30** Ko original terdola “arakhljan milost koro Devel.” I fraza “te arakhi milost” značini te ovel šukar prihvati me nekastar: “O Devel odlučinda te del tut pli milost” ili “O Devel mothoj pli ljubaznost.” ‡ **1,32** baro baro manuš, ka ovel le baro autoritet. Š **1,32** Ko original terdola: “ka del le o tron lesere dadesoro e Davidesoro.”

murše. I oj, kolaće sare džande da našti te ačhol khamni, akanai šov masek khamni. ³⁷ Jer o Devel sa šaj te ćerel!”

³⁸ Tegani i Marija phenđa: “Ače, sluškinja e Gospodesiri injum. Nek ovel maje palo to lafi.” I o anđeo dželo olatar.

I Jelisaveta pendžari da i Marija akhari e Mesija ano vođi

³⁹ Adala dive i Marija spremiđa pe hem siđarđa ko bregalo krajo, ki jekh diz ani regija Judeja. ⁴⁰ Kad resli adari, đerdinđa ko čher e Zaharijasoro hem pozdravinđa e Jelisaveta. ⁴¹ I kad i Jelisaveta šunđa e Marijakoro pozdrav, o čavoro oti radost zorale mrdinđa olaće ano vođi, a oj pherdili e Svetone Duhoja. ⁴² I bare glasvoja phenđa e Marijaće: “Najblagoslovime injan maškaro đuvlja hem blagoslovime o čavoro kole akhareja ano vođi! ⁴³ Akavai bari čast maje so tu, mle Gospodesiri daj, aljan kora mande.* ⁴⁴ Adalese so kad šunđum to pozdrav, o čavoro oti radost zorale mrdinđa maje ano vođi. ⁴⁵ Blago tuće so verujinđan da ka ovel adava so phenđa će o Gospod!”

I Marija hvalini e Devle

⁴⁶ Tegani i Marija phenđa:

“Barjari mlo vilo e Gospode;

⁴⁷ Radosnoi mlo duho ano Devel, ano mlo Spasitelj

⁴⁸ so ulo milostivno upri pli na edobor bari sluškinja.

* **1,43** Ko original terđola: “Sar adava mle Gospodesiri daj te avel đi mande?”

- I ače, od akana sa o generacije ka phenen da
 injum blagoslovime đuvli,
 49 adalese so but šukaripe ćerđa maje o Zoralo
 Devel
 kasoro anavi sveto!
 50 Ovi milostivno e manušenđe oto sa generacije
 kola darana oleštar.
 51 Ple zorale vasteja ćerđa bare buća;
 frdinđa pestar e manušen kolai barikane
 ano pumare vile.
 52 Peravđa e vladaren taro lengoro tron,
 a vazdinđa e poniznonen.
 53 Čaljarda e bokhalen šukaripnaja,
 a čučen muklja e barvalen.
 54 Pomožinđa e Izraelconenđe, ple slugenđe.
 Na bisterđa te ovel milostivno†
 55 e Avraamese hem lesere potomkose zauvek,
 sar so dinđa plo lafi amare pradadenđe.”
 56 I Marija ačhili e Jelisavetaja đi ko trin masek,
 i tegani irinđa pe čhere.

Bijandilo o Jovan o Krstitelj

57 A e Jelisavetaće alo o dive te bijani, i bijanđa
 murše. 58 Kad lakoro jeri hem lakere komšije
 šunde so o Gospod ćerđa laće baro šukaripe,
 radujinde pe olaja.

59 A kad e čhavore inele ofto dive, koro
 Zaharija čedinde pe o manuša zako obreziba e
 čhavoresoro. I mangle te den le lesere dadesoro

† **1,54** O Devel našti bistrel. Kad o Devel “podsetini pe”,
 adava značini da o Devel ćerela nešto palo adava so dinđa plo
 lafi pana angleder. Akava vaćeri oto e Devlesoro dindo lafi e
 Avraamese (“adalese so dinđa plo lafi amare puranenđe da ka
 ovel milosrdno”).

anav-Zaharija, ⁶⁰ ali i Jelisaveta phendā: “Na! Lesoro anav ka ovel Jovan!”

⁶¹ A on phende laće: “Niko te jerjestar na vićini pe ađahar.” ⁶² I vastencar pućle e Zaharija savo anav mangela te del ple ćhavore. ⁶³ Tegani o Zaharija rodinđa te den le jekh tikori phal zako pisiba hem pisinđa: “Lesoro anavi Jovan.” I sare zaćudinde pe. ⁶⁴ I otojekhvar o Zaharija šaj ine palem te vaćeri, † i lelja te slavini e Devle.

⁶⁵ I uklinđa i dar sa lengere komšijen. Ko sa o bregalo krajo e Judejakoro vaćerđa pe adalestar so ulo. ⁶⁶ I sare kola šunde adava, razmislindeš adalestar hem phende: “Akava ćhavoro isi te ovel baro manuš. Ćaćei upro leste o vas e Gospodesoro.”*

O Zaharija prorokujini e Mesijastar hem e Jovanestar

⁶⁷ A o Zaharija, e Jovanesoro dad, pherdilo e Svetone Duhoja hem prorokujinđa:

⁶⁸ “Slava e Gospodese e Izraelesere Devlese adalese so alo hem otkupinđa ple narodo!

⁶⁹ Vazdinđa amende zorale Spasitelje †

† **1,64** Ko original terđola: “phravdilo lesoro muj hem lesiri ćhib”. § **1,66** razmislinde Ko original terđola: “ćhivde pumende ano vile”. * **1,66** upro leste o vas e Gospodesoro.

Kad phenela pe “o vas e Gospodesoro”, mislini pe upro zoralipe e Gospodesoro. “E Gospodesoro zoralipe inele oleja” ili “O Gospod zorale radinđa oleja/ano leste.” † **1,69** e zorale Spasitelje Ko original terđola: “i šing oto spasenje”. I šing e životinjakiri inele simbol lakere zoralipnastar te branini pe. E Mesijastar vaćeri pe dai ov šing savi isi la zoralipe te spasini o Izrael sar “neko e zoralipnaja te spasini amen.”

- oto pleme e carosoro e Davidesoro[†], ple
 slugasoro
 70 sar so vačerđa pana angleder
 kroz o muja ple svetone prorokonengere.
 71 Vazdinđa amende zorale Spasitelje te spasini
 amen amare dušmanjendar
 hem sa e manušengere vastendar§ kola
 mrzinena amen.
 72 Mothovđa milost amare pradadende
 hem ispuninđa plo sveto savez,
 73 i sovli savi xalja e Avraamese amare
 pradadese:
 74 so ka ikali amen amare dušmanjengere vas-
 tendar
 te šaj kanda le bizi dar
 75 ani svetost hem ani pravednost anglo leste sa
 đikote injam dživde.
 76 A tu Jovane, mlo čhavo, ka ove pendžardo sar
 proroko e Najbare Devlesoro,
 adalese so ka dža anglo Gospod te phrave
 lese o droma.
 77 Ka sikave lesere narodo sar te pendžaren o
 spasenje
 prekalo oprostiba lengere grehija
 78 palo amare Devlesoro milosrdno vilo

[†] **1,69** oto pleme e carosoro e Davidesoro Ko original terđola:
 “Ano čher lesere slugasoro e Davidesoro.” E Davidesoro “čher”
 akate predstavini lesere porodica, po precizno, lesere potomstvo:
 “ani porodica lesere slugasiri e Davidesiri” ili “kovai potomko
 lesere slugasoro e Davidesoro.” § **1,71** O lafi “vas” akate
 predstavini zoralipe savo o bišukar manuša koristinena protiv
 e Devlesoro narodo.

palo savo o svetlost odupral* ka avel kora amende sar ikljojba e khamesoro,
 79 te svetlini okolende so bešena ani tominat† hem ani senka e meribnasiri,‡ te legari amen ko drom oto mir.”§
 80 A o čhavoro o Jovan barjola ine hem zorajjola ano duho. Kad barilo, živinda ani pustinja sa đikote na iklilo anglo Izraelci te propovedini.

2

O Isus bijandilo (Mt 1,18–25)

1 ŽA ano adava vreme kad o Jovan bijandilo, o caro o Avgust naredinda te ćerel pe popis oto sa o manuša ano carstvo e rimesoro. 2 Adava inele prvo popis ćerdo sar o Kvirinije ine vladini ani Sirija. 3 I sa o manuša dzele ko dizja kaj bešle lengere preci te prijavinen pe zako popis.

4 Ađahar da o Josif, adalese so inele potomko e carosoro e Davidesoro, dželo tari diz Nazaret oti

* **1,78** svetlost odupral O Svetlost but puti metafora zako čačipe. Akate vaćeri pe oto duhovno čačipe save o Spasitelj ka del le sar dai ikljojba e khamesoro palo savo i phuv ovela rasvetlime. Dikh Mal 4,2. † **1,79** ani tomina Akatei “i tomina” metafora zako nedostatak oto duhovno čačipe. Akate vaćeri pe e manušendar kolende falini o duhovno čačipe sar te phene da bešena ani tomina: “o manuša kola na džanen o čačipe.” ‡ **1,79** ani senka e meribnasiri I senka but puti predstavini nešto so sigate ka ovel. Akate vaćeri pe oto meriba savo avela. § **1,79** drom oto mir Adavai metafora zako živiba savo legari đi adava e manuše te ovel mir e Devleja: “te živini pe mirno dživdipe” ili “te phirel pe dromeja savo legari đi o mir.”

regija Galileja ko gav Vitlejem* oti regija Judeja, kote o David bijandilo. ⁵ Dželo adari sar te prijavini pe zako popis pe verenicaja e Marijaja koja inele khamni. ⁶ I sar on inele ano Vitlejem, alo e Marijakoro vreme te bijani. ⁷ I bijanda ple prvone čhave. Pačarđa le hem pašljarda le ano jasle† adalese so ki gostionica‡ na inele than olende.§

O anđelja vačerena e pastirende so bijandilo o Spasitelj

⁸ Adaja rat paše uzalo Vitlejem inele nesave pastirija kola arakhena ine pumare bakren ko polje. ⁹ I otojekhvar o anđeo e Gospodesoro terdino uzalo lende hem i slava e Gospodesiri osvetlinda len, i on but darandile. ¹⁰ A o anđeo phenda lende: “Ma daran! Ače, anava tumende šukar lafi oto baro bahtalipe savo ka ovel sa e manušenje! ¹¹ Avdive, ani diz ani savi bijandilo o caro o David, bijandilo tumende o Spasitelj kovai o Hrist o Gospod. ¹² Akava ka

* **2,4** Vitlejem Iako o Vitlejem inele tikori diz, adari o caro o David inele bijando hem inele jekh proroštvo da o Mesija ka bijandol adari (Mih 5,2). † **2,7** jasle Akava inele sar kutija ili okvir ano savo o manuša ine čhivena pus hem aver nešto xajbnase e životinjende. Verovatno na inele melalo hem šaj ine te ovel andre nešto kovlo hem šuko, nešto sar pus, hem adahar inele kovlo zako čhavore. O životinje but puti inele čhivde paše uzalo čhera te oven ko sigurno hem te šaj po lokhe te parvaren pe. I Marija hem o Josif bešle ani prostorija savi inele koristime zako životinje. ‡ **2,7** gostionica Čher kote lovende šaj te xal pe hem te sovel pe. § **2,7** na inele than olende Verovatno adalese so but manuša ale ano Vitlejem te prijavinen pe zako popis.

ovel tumenđe znako palo savo ka pendžaren le: ka arakhen e čhavore pačarde hem sar pašljola ano jasle.”

¹³ Otojekhvar uzalo anđeo pojavinđa pe bari vojska e anđelendar* koja hvalinđa e Devle vačerindoj:

¹⁴ “Slava ko učipe† e Devlese, a ki phuv mir e manušenđe kolencar o Devel zadovoljno!”

¹⁵ I kad o anđelja irinde pe ko nebo, o pastirija phende jekh averese: “Hajde te dža đi o Vitlejem hem te dikha adava so ulo, so phenđa amende o Gospod.”

¹⁶ I džele sigate, hem arakhle e Marija, e Josife hem e čhavore sar pašljola ano jasle. ¹⁷ A kad dikhle e čhavore, vačerde averenđe sa so ine lenđe phendo e čhavorestar. ¹⁸ I sare kola šunde e pastiren inele zadivime. ¹⁹ A i Marija pamtinđa sa so vačerde laće‡ hem razmislinda adalestar. § ²⁰ I o pastirija džeľefse slavindoj hem hvalindoj e Devle zako sa okova so šunde hem so dikhle ađahar sar so ine lenđe phendo.

²¹ Kad nakhle ofto dive, kad e čhavore valjande

* **2,13** vojska e anđelendar Ko original terđola: “vojska e nebosiri”. † **2,14** ko učipe ili “ko nebo” ‡ **2,19** sa so vačerde laće Na samo so vačerde laće o pastirija, nego hem adava so vačerđa laće o anđeo (1,31–35), a verovatno hem adava so vačerđa laće i Jelisaveta (1,42–45). § **2,19** I Marija smatrinđa adava so ine laće phendo lakere čhaviestar dai dragoceno: “radosno/brižljivo ine setini pe adale lafonendar.”

te obrezinen,* dinde le anav Isus-sar so vičinda le o anđeo angleder so i Marija ačhili khamni.

I Marija hem o Isus ano Hram, palo Zakoni

²² Kad alo o vreme zako adeti e dajakere kosljaribnasoro savo palo e Mojsijasoro zakoni† valjanda te ćerel pe palo adava so o čhavoro bijandola, ande e Isuse ano hram ko Jerusalem te preden le‡ e Gospodese ²³ (sar so pisini ano zakoni e Gospodesoro: “Đijekh murš prvenco te ovel posvetime e Gospodese”) ²⁴ hem te den žrtva (sar soi vaćerdo ano zakoni e Gospodesoro: “duj tikore golubija ili duj terne golubija”).

O Simeon dikhela e Mesija hem prorokujini

²⁵ I tegani ano Jerusalem inele manuš palo anav Simeon. Ov inele pravedno hem pobožno. Adžićeri ine te avel o Mesija te spasini e Izraelconen§ hem o Sveto Duho inele upro leste. ²⁶ O Sveto Duho mothovđa lese da angleder so ka merel, ka dikhel e Mesija e Gospodesere. ²⁷ I o Sveto Duho phenđa lese te džal ko Hram,* i ov dželo. Tegani o Josif hem i Marija ande e čhavore e Isuse ano Hram sar te ćeren o adeti savoi palo e Mojsijasoro zakoni. ²⁸ Kad o Simeon

* **2,21** obrezinen O zakonja saven o Devel dinda e jevrejengere vernikonende rodona obreziba e murše čhavesoro hem posebno žrtva savi e čhavesoro dad hem i daj valjani te den (3. Mojs 12,1–3). † **2,22** Dikh ano 3. Mojs 12,1–4. ‡ **2,22** te preden le Ko original terđola “te mothoven le”. § **2,25** Adžićeri ine te avel o Mesija te spasini e Izraelconen Ko original terđola “adžićeri ine e Izraelcileri uteha.” * **2,27** ko Hram “Ko boro e hramesoro.” Samo o sveštenici šaj ine te đerdinen ko Hram.

dikhlja e čhavore e Isuse, lelja le ki angali hem hvalinda e Devle vačerindoj:

²⁹ “Gospode, akana šaj me, o sluga klo, te merav ano mir sar so phendan maje.

³⁰ Adalese so mle jača dikhle o spasenje† savo avela tutar,

³¹ savo spremindan anglo sa o nacije.

³² Akava spasenje ka ovel svetlo‡ te mothoj tut avere nacijende hem anela slava te narodose, e Izraelconende.”

³³ E Isusesoro dad hem i daj divinde pe adaleja so o Simeon vačerđa olestar. ³⁴ Tegani o Simeon blagoslovinda len hem phenda e Marijaće, e Isusesere dajaće: “Dikh, akava i čhavoro birime te ćerel buten ano Izrael te peren hem bute averen te ušten. § Ovi odredime te ovel e Devlesoro znako, ali but džene ka odbacinen le. ³⁵ Adava ka ovel sar te mothoven pe bute manušengere garavde mislija. A o mači* ka posaj ti duša.”

I Ana zahvalini e Devlese zako Mesija

† **2,30** spasenje Vaćeri e manušestar kova ka anel spasenje e čhavore e Isuse–kole o Simeon ićeri: “e Spasitelje kole tu bičhalđan” ili “okole kole tu bičhalđan te spasini amen” ‡ **2,32** svetlo Akaja metafora znaćini da o čhavoro ka pomožini e manušende te dikhen hem te xaljoven ko isto naćin sar so o svetlo pomožini e manušende te dikhen šukar. § **2,34** te peren hem bute averen te ušten “Te peren” znaćini te ciden pe taro Devel, te oven osudime ili te oven uništtime, a “te ušten” znaćini te aven po paše e Devlese, te oven blagoslovime ili te oven spasime. * **2,35** o maći znaćini “i bari tuga”.

³⁶ A adari da inele i proročica i Ana, i čhaj e Fanuilesiri, oto pleme e Asiresoro†. Oj inele ano purane berša. Efta berš živinđa ple romeja, ³⁷ a palo adava živinđa sar udovica di oftovardešuštarto berš.‡ Stalno inele ano Hram, i dive i rat slavinđa e Devle ano postiba hem ano moliba. ³⁸ I samo so o Simeon završinda ple vačeribnaja, i Ana nakhini di o Josif hem i Marija zahvalindoj e Devlese zako čhavoro. I lelja te vačeri e čhavorestar sarijenđe adari kola adžicerde upro Devel te oslobodini o Jerusalem.

³⁹ Kad o Josif hem i Marija čerde sa soi palo zakoni e Gospodesoro phendo te čeren e čhavoresoro dad hem i daj, irinde pe ki pumari diz Nazaret ki Galileja. ⁴⁰ A o čhavoro barjola ine hem zorajola. Pherđola ine mudrost hem i milost e Devlesiri inele upro leste.

O terno čhavo o Isus vačeri e učiteljencar ano Hram

⁴¹ E Isusesoro dad hem i daj đijekh berš zako prazniko Pasha džana ine ki diz Jerusalem.

⁴² Kad e Isuse inele dešuduj berš, palo adeti, hem ov dželo olencar te slavini o prazniko ko Jerusalem. ⁴³ Kad nakhlo o prazniko, o Josif hem i Marija lelje te džanfse, a na džande so lengoro čhavo o Isus ačhilo ano Jerusalem.

⁴⁴ Sar mislinde dai o Isus maškaro manuša kola putujinde olencar, dzele jekh dive phirindoj i lelje te roden le maškaro pumarende hem

† **2,36** e Asiresoro O Asir inele jekh oto dešuduj čhave e Jakovesere. ‡ **2,37** oftovardešuštarto berš Akava šaj te značini: 1. Oj inele udovica 84 berš ili 2. Oj tani udovica kola akana isi 84 berš.

maškaro pendžarutne. ⁴⁵ I kad našti ine te arakhen le, irinde pe ko Jerusalem te roden le. ⁴⁶ I o trito dive arakhle le ano Hram sar bešela maškaro e verakere učitelja, sar šunela len hem pučela len. ⁴⁷ I sare kola šunde e Isuse, divinde pe lesere džandipnase hem lesere iribnase ko pučiba.

⁴⁸ I kad dikhlja le lesoro dad hem lesiri daj, inele iznenadime. Lesiri daj phenđa lese: “Vačer sose adava ćerđan amende, mlo čhavo? To dad hem me but darandiljam hem rodinđam tut!”

⁴⁹ A o Isus pučlja len: “Sose rodinđen man? Na džanđen li so valjani te ovav ano mle Dadesoro čher?”[§] ⁵⁰ A i Marija hem o Josif na xalile so o Isus manglja te phenel lenđe adaleja.

⁵¹ I palo adava, o Isus irinđa pe olencar ko Nazaret hem ine lenđe poslušno. A lesiri daj ićerđa pese ano vilo sa adava so ulo.* ⁵² A o Isus ulo po mudro hem barjola ine.† Sa više barjola ine ano jača e Devlese hem e manušenje.‡

§ **2,49** Na džanđen li so valjani te ovav ano mle Dadesoro čher Lesoro dad hem lesiri daj valjande te džanen zaki buti zaki savi lesoro Dad bičhalđa le. O Isus, o Čhavo e Devlesoro, džanđa dai o Devel lesoro pravo Dad (a na o Josif, e Marijakoro rom).

* **2,51** ićerđa pese ano vilo sa adava so ulo Oto sa so i Marija šunđa, vačeri pe sar dai blago savo oj brižljivo pamtinđa hem vrednujinđa: “brižljivo setini pe ine oto sa adava.” † **2,52**

ulo po mudro hem barjola ine Akate vačeri pe oto mentalno hem fizičko barjojba. ‡ **2,52** Sa više barjola ine ano jača e Devlese hem e manušenje. Akava vačeri oto duhovno hem društveno barjojba. Akava šaj te vačeri pe hem ađahar: “O Devel blagoslovinđa le sa više hem više, a o manuš a mangle le sa više hem više.”

3

*O Jovan o Krstitelj pripremini o drom e Isusese
(Mt 3,1–12; Mk 1,2–8; Jn 1,19–28)*

¹ Kad o caro o Tiberija vladinđa upro e Rimesoro carstvo dešupandžto berš,* o Pontije Pilat vladinđa ani Judeja, o Irod vladinđa ani Galileja, a lesoro phral o Filip vladinđa ani Itureja hem ani Trahonitada, o Lisanije vladinđa ani Avilina,† ² hem o Ana hem o Kajafa inele šerutne sveštenici,‡ o lafi e Devlesoro alo e Zaharijasere čhavesse e Jovanese ki pustinja. ³ I o Jovan dželo ko sa o krajo e lenjakoro Jordan te propovedini e manušenđe da valjani te pokajinen pe zako pumare grehija hem te oven krstime sar te mothoven dai lenđe oprostime o grehija. ⁴ Sar so angleder pisinđa o proroko o Isaija, o Jovan inele “o glaso so vičini ani pustinja:

* **3,1** Palo amaro kalendari adavai 27. ili 28. berš. † **3,1** O Irod, o Filip hem o Lisanije inele “tetrarsija.” O lafi “tetrarh” mislini pe upro manuš oti vlada kova vladini ine upro jekh kotor oto e Rimesoro carstvo. Dijekh tetrarh inele talo autoritet e rimesere carosoro. O carstvo e Irodesoro “e Baresoro”, kova inele caro ano vreme kad o Isus bijandilo, inele ulavdo ko štar kotora palo lesoro meriba, a adale kotorencar vladinđe lesere čhave sar “tetrarsija” ili “vladarija upro štarto kotor.” Dijekh kotor inole jekh ili više po tikore kotora save vičinde pe regije, sar so inele i Galileja hem i Samarija. ‡ **3,2** hem o Ana hem o Kajafa inele šerutne sveštenici ili šaj te prevodini pe adahar: “dok o Ana hem o Kajafa kandle zajedno sar bare sveštenici.” O Ana inele baro svešteniko, a o Jevreja adahar ine pendžarena le čak hem palo adava so o Rimljanja čhivde lesere đamutre e Kajafa te zamenini le sar baro svešteniko.

‘Ćeren o drom e Gospodese,
 ravnonen lese o droma!§
 5 Đijekh dolina te pherdol
 a đijekh planina hem brego te peren!
 O bange droma te oven ispravime
 a o hrapava droma te oven ravnome!*

6 I sa o manuša ka dikhen o spasenje savo avela
 taro Devel.’”

7 Akava o Jovan vaćerđa butenđe kola iklile
 te krstini len: “E sapengere čhavalen!† Ko
 vaćerđa tumenđe da šaj te našen tari e Devlesiri
 xoli savi avela?‡ 8 Bijanen bijandipa§ savencar
 ka mothoven da čaće pokajinđen tumen! I
 ma mislinen dai dovoljno te phenen: ‘Amaroi
 prasad o Avraam.’* Phenava tumenđe da o
 Devel hem akale barendar šaj te vazdel čhaven

§ 3,4 O manuša akava ćerena ađahar so pokajinena pe zako
 pumare grehija: “Pripreminen tumen te šunen e Gospodesoro
 lafi kad ka avel” ili “Pokajinen tumen hem oven spremna o
 Gospod te avel.” * 3,5 Kad o manuša pripreminena o drom
 zako caro kova avela, peravena o uće thana hem pherena o
 rupe te šaj o drom te ovel ravno. Akavai kotor oti metafora
 savi počinda ko stih angleder akalestar. † 3,7 E sapengere
 čhavalen! Averčhane: “Bišukar manušalen!” ‡ 3,7 O Jovan
 ukorini ine e narodo adalese so rodinde te krstini len sar te
 na kaznini len o Devel, ali na mangle te ačhaven pe pumare
 grehendar. Šaj te prevodini pe da ađahar: “Našti te našen tari
 xoli e Devlesiri samo ađahar so ka oven krstime.” § 3,8 Bijanen
 bijandipa Ki akaja metafora o ponašiba e manušesoro uporedini
 pe e bijandipaja. Sar e luluđatar so adžićeri pe te del bijandipe
 savoi primerno zaki lakiri vrsta, e manušestar kova vaćeri da
 pokajinda pe adžićeri pe te živini sar o Devel so rodela lestar.
 * 3,8 Mislinde da o Devel naka kaznini len adalese soi o Avraam
 lengoro prasad.

e Avraamese. ⁹ Ače o tover oto sudo e Devlesoroi već vazdime te činel o kašta ano koreno.† I đijekh kaš savo na bijani šukar bijandipe ka činel pe hem ka frdel pe ani jag.”

¹⁰ A o narodo pučlja le: “So valjani te ćera?”

¹¹ O Jovan phenđa lenđe: “Kas isi duj gada, jekh valjani te del okolese kas nane. A kas isi xajbnase, te ćerel isto ađahar.”

¹² Nesave carinicija da ale te krstini len o Jovan, i phende lese: “Učitelju, so amen te ćera?”

¹³ A ov phenđa lenđe: “Ma roden buderi porez okolestar so o zakoni phenela tumenđe te roden.”

¹⁴ I nesave vojnici da pučle e Jovane: “A so amen te ćera?”

A ov phenđa lenđe: “Nikastar ma len love ađahar so ka mothoven lenđe zoralipe ili so ka tužinen len xovavne hem oven zadovoljna tumara plataja.”

¹⁵ A o narodo adžicerđa e Mesija hem sare pučle pe nane li o Jovan o Mesija. ¹⁶ Adalese o Jovan phenđa sarijenđe: “Me krstinava tumen panjeja, ali avela o po baro mandar, kase na injum dostojno ni o dorikha oti obuća te phravav.‡ Ov ka krstini tumen e Svetone Duhoja hem jagaja.§ ¹⁷ Ano vas lese i lopata te čistini o

† **3,9** O toveri metafora zaki kazna savi sigate ka avel: “O Develi sar o manuš kova čivđa plo tover upro koreno e kaštengoro.”

‡ **3,16** kase na injum dostojno ni o dorikha oti obuća te phravav Adaleja o Jovan vaćeri da nane dostojno ni lesoro robo te ovel.

§ **3,16** jagaja Akatei i “jag” metafora ili zako “čistiba oto grehija” ili zako “sudo”.

gumno* plo hem te odvojini o điv taro ljuje.† O điv ka čhivel pese ki šupa, a o ljuje ka tharel jagaja savi nikad na mudarđola.”‡ 18 Esavke da but avera lafija o Jovan phenđa e narodose sar te terini len te pokajinen pe hem vaćerđa lenđe o Šukar lafi.

19 A e vladare e Irode o Jovan ukorinđa adalese so lelja romnjaće ple phralesere romnja e Irodijada§ hem zako but avera bišukar buća so ćerđa. 20 Tegani o Irod ćerđa aver bišukaripe: čhivđa e Jovane ko phandlipe.

*O Jovan krstini e Isuse
(Mt 3,13–17; Mk 1,9–11)*

21 Kad sa o manuša krstinde pe, krstinda pe hem o Isus. I tegani sar ine o Isus molini pe, phravdilo o nebo, 22 a o Sveto Duho huljilo upro leste ano e golubesoro oblik. A taro nebo šundilo

* 3,17 gumno Akavai than kote ćedela pe o điv te odvojini pe tari pleva. † 3,17 E vilencar o điv frdela pe ano vazduho sar te šaj o zrnja e đivesere odvojinen pe tari pleva. O zrnjai po phare hem perena tele, a e pleva legari i barval. Akate o điv predstavini okolen kola pokajinde pe, a i pleva okolen kola na pokajinde pe. ‡ 3,17 O Jovan vaćeri e Hristestar kova avela te sudini sar dai zemljoradniko kovai spremno te odvojini o zrnja e đivesere tari pleva: “ov ićeri i vila ano vasta adalese soi spremno” ili “ovi spremno sar soi o zemljoradniko spremno te ćedel o điv.” § 3,19 lelja romnjaće ple phralesere romnja e Irodijada E Mojsijasoro zakoni ano 3. Mojs 18,16; 20,21 na mukulja e manušese te lel romnjaće ple phralesere romnja đikote adava phral inele dživdo. O Jovan ukorinđa e Irode adalese so lelja ple phralesere romnja, a lesoro phral inele dživdo.

o glaso e Devlesoro: “Tu injan mlo Čhavo o manglo! Tuja injum bahtalo!”

E Isusesoro poreklo

(Mt 1,1–17)

²³ O Isus počinda pli služba* anglo narodo kad inole di ko trijanda berš. O narodo smatrinda dai o Isus čhavo e Josifesor.

O Josif inele čhavo e Ilijasoro.

²⁴ O Ilija inele čhavo e Matatesoro.

O Matat inele čhavo e Levijesor.

O Levije inele čhavo e Melhisoro.

O Melhi inele čhavo e Janajesoro.

O Janaj inele čhavo e Josifesor.

²⁵ O Josif inele čhavo e Matatijesor.

O Matatije inele čhavo e Amosesoro.

O Amos inele čhavo e Naumesoro.

O Naum inele čhavo e Eslijasoro.

O Eslija inele čhavo e Nangejesoro.

²⁶ O Nangej inele čhavo e Maatesoro.

O Maat inele čhavo e Matatijesor.

O Matatije inele čhavo e Semeinesoro.

O Semein inele čhavo e Josihesor.

O Josih inele čhavo e Jodasoro.

²⁷ O Joda inele čhavo e Joananesor.

O Joanan inele čhavo e Risasoro.

O Risa inele čhavo e Zorovavelesoro.

O Zorovavel inele čhavo e Salatiilesoro.

O Salatiil inele čhavo e Nirisoro.

²⁸ O Niri inele čhavo e Melhisoro.

O Melhi inele čhavo e Adisor.

O Adi inele čhavo e Kosamesoro.

O Kosam inele čhavo e Elmadamesoro.

* **3,23** pli služba sar Mesija

- O Elmadam inele čhavo e Iresoro.
 29 O Ir inele čhavo e Isusesoro.
 O Isus inele čhavo e Eliezeresoro.
 O Eliezer inele čhavo e Jorimesoro.
 O Jorim inele čhavo e Matatesoro.
 O Matat inele čhavo e Levijesoro.
 30 O Levije inele čhavo e Simeonesoro.
 O Simeon inele čhavo e Judasoro.
 O Juda inele čhavo e Josifesor.
 O Josif inele čhavo e Jonamesoro.
 O Jonam inele čhavo e Eliakimesoro.
 31 O Eliakim inele čhavo e Melejasoro.
 O Meleja inele čhavo e Menasoro.
 O Mena inele čhavo e Matatasoro.
 O Matata inele čhavo e Natanesoro.
 O Natan inele čhavo e Davidesoro.
 32 O David inele čhavo e Jesejesoro.
 O Jesej inele čhavo e Jovidesoro.
 O Jovid inele čhavo e Voozesoro.
 O Vooz inele čhavo e Salmonesor.
 O Salmon inele čhavo e Naasonesor.
 33 O Naason inele čhavo e Aminadavesoro.
 O Aminadav inele čhavo e Adminesor.
 O Admin inele čhavo e Arnisor.
 O Arni† inele čhavo e Esromesor.
 O Esrom inele čhavo e Faresesor.
 O Fares inele čhavo e Judasoro.
 34 O Juda inele čhavo e Jakovesoro.
 O Jakov inele čhavo i Isaakesoro.
 O Isaak inele čhavo e Avraamesoro.
 O Avraam inele čhavo e Tarasoro.

† **3,33** Umesto “čhavo e Adminesor. O Admin inele čhavo e Arnisor. O Arni inele čhavo e Esromesor” ano nesave grčka rukopisija terdola samo “čhavo e Aramesoro. O Aram inele čhavo e Esromesor.”

O Tara inele čhavo e Nahoresoro.
³⁵ O Nahor inele čhavo e Seruhesoro.
 O Seruh inele čhavo e Ragavesoro.
 O Ragav inele čhavo e Falekesoro.
 O Falek inele čhavo e Everesoro.
 O Ever inele čhavo e Salasoro.
³⁶ O Sala inele čhavo e Kainamesoro.
 O Kainam inele čhavo e Arfaksadesoro.
 O Arfaksad inele čhavo e Simesoro.
 O Sim inele čhavo e Nojesoro.
 O Noje inele čhavo e Lamehesoro.
³⁷ O Lameh inele čhavo e Matusalasoro.
 O Matusala inele čhavo e Enohesoro.
 O Enoh inele čhavo e Jaretesoro.
 O Jaret inele čhavo e Malaleilesoro.
 O Malaleil inele čhavo e Kainamesoro.
³⁸ O Kainam inele čhavo e Enosesoro.
 O Enos inele čhavo e Sitesoro.
 O Sit inele čhavo e Adamesoro.
 O Adam inele čhavo e Devlesoro.

4

O Isus na perela e bengese ko kušnje (Mt 4,1–11; Mk 1,12–13)

¹ A o Isus, pherdo e Svetone Duhoja, irinđa pe tari len Jordan; i oto Duho inele legardo ko čučo than, ² kaj inele saranda dive iskušime e bengestar. I na xalja ništa adala dive, i kad on pherdile, tegani bokhalilo.

³ I o beng phenđa lese: “Te injan o Čhavo e Devlesoro, vačer akale barese te ovel maro.”

⁴ A o Isus phenđa lese: “Pisimei ko Sveto Lil: ‘O manuš na ka živini samo oto maro.’”

⁵ I o beng legarda le ko učo than hem mothovđa lese đijekh carstvo e phuvjakoro otokhvar, ⁶ i phenđa lese: “Tuće ka dav sa akava zoralipe hem i slava olengiri adalese soi maje dindi, i dava la kase me mangava. ⁷ Adalese, te peljan ko kočija angla mande, sa ka ovel klo.”

⁸ I o Isus phenđa lese: “Pisimei ko Sveto Lil: ‘Per ko kočija samo e Gospodese, te Devlese, hem samo ole kande!’ ”

⁹ I o beng anđa le ko Jerusalem hem čhivđa le upro najučo than e Hramesoro hem phenđa lese: “Te injan e Devlesoro Čhavo, frde tut akatar tele!

¹⁰ Adalese soi pisime ko Sveto Lil:

‘Ka naredini ple anđelende te arakhen tut,’

¹¹ hem: ‘ka akharen tut ko vasta

te na khuve tut preja ko bar.’ ”*

¹² O Isus phenđa lese: “Vačerdoi ko Sveto Lil:

‘Ma kušin e Gospode, te Devle.’ ”†

¹³ I kad završinda đijekh kušnja, o beng cidinda pe olestar đi nesavi aver prilika.

O Isus sikaj ani Galileja

(Mt 4,12–17; Mk 1,14–15)

¹⁴ I irinda pe o Isus, ano zoralipe e Duhosoro, ki regija Galileja, i šundilo o glaso olestar ko sa o krajo. ¹⁵ I sikavđa olende ano sinagoge hem inele pohvalime sarijendar.

E Isuse ispudinena oto Nazaret

(Mt 13,53–58; Mk 6,1–6)

¹⁶ I alo ki diz Nazaret kote barilo hem, palo plo adeti ko dive e savatesoro, đerdinda ki

* **4,11** Ps 91,11-12 † **4,12** 5. Mojs 6,16

sinagoga. Uštino te čitini, ¹⁷ a ine lese dindo o lil e prorokosoro e Isaijasoro. Ov phravđa o lil hem arakhlja o than kaj inele pisime:

¹⁸ “O Duhoi e Gospodesoro upra mande,
 adalese so pomazinda man hem bičhalđa
 man
 te anav o šukar lafi e čororende,
 te proglasinav: da o phandle ka oven oslobod-
 ime,
 e kororende ka irini pe o dikhiba,
 o mučime ka oven slobodna,

¹⁹ te proglasinav o adžicerdo berš e Gospodesoro.” ‡

²⁰ Tegani phandlja o lil, irinda le e slugaste, i beštino te sikaj. I sare ani sinagoga dikhle ano leste. ²¹ A o Isus lelja te vačeri lenđe: “Avdive pherdilo o Lil savo šunden tumare kanencar.”

²² I sare vačerde šukar olestar hem inele zadvime oto šukar lafija save iklile lesere mujestar, i vačerde: “Nane li ov e Josifosoro čhavo?”

²³ A ov phenda lenđe: “Čače ka vačeren maje adaja poslovica: ‘Doktore, sasljar korkore tut!’ So šundam so ulo ano Kafarnaum, čer hem akate, ano to than kaj bariljan.” ²⁴ I phenda: “Čače, vačerava tumenđe, nijekh proroko nane prihvatime ano plo than kaj barilo.

²⁵ I čače, vačerava tumenđe, inele but udovice ano Izrael kad o proroko o Ilija živinda, kad na pelo bršinŠ trin berš hem šov masek i pojavisalo baro bokhalipe ki sa i phuv. ²⁶ I nijekhaće olendar na inele bičhaldo o proroko Ilija sem

‡ **4,19** Is 58,5-6; 61,1-2 § **4,25** kad na pelo bršin Ko original terdola: “kad o nebo inele phandlo”

ki e abandijengiri diz Sarepta uzalo Sidon e udovicaće. ²⁷ I inele but gubavci* ano Izrael kad o proroko o Jelisej živinđa, i nijekh olendar na inele sasljardo sem o Neman o Sirijco.”

²⁸ I sare ani sinagoga pherdile xoli kad šunde adava. ²⁹ I uštindoj ispuđinde le tari diz, i legarde le upre ko brego upro savo lengiri diz inele vazdime te šaj frden le odupral. ³⁰ Ali o Isus nakhino maškar olende hem dželo.

*O Isus ispuđini e demone e manušestar
(Mk 1,21–28)*

³¹ I o Isus huljilo ani e galilejakiri diz Kafarnaum, i sikavđa e manušen ko dive e savatesoro. ³² I on inele zadivime lesere sikavibnaja adalese so lesoro vačeriba inele ano autoritet.

³³ A adari, ani sinagoga, inele manuš opsednutime e demonesere melale duhoja hem oto sa o glaso vičinda: ³⁴ “Oh, so mangeja amendar, Isuse Nazarećanine? Aljan li te uništine amen? Džanav ko tu injan: o Sveco e Devlesoro.”

³⁵ Tegani o Isus ukorinda le: “Phand to muj hem ikljov olestar!” I o demoni frdinda le ki phuv maškaro manuša, iklilo olestar hem ni xari na dukhavđa le.

³⁶ I sare začudinde pe hem vačerde jekh avereja ađahar: “Savo li vačeriba adava da ano autoritet hem ano zoralipe naredini e melale duhende te ikljon i onda ikljona?” ³⁷ I o glaso e Isusestar dželo ko sa o pašutne thana.

* **4,27** gubavci I guba inele e kožakoro nambormipe.

O Isus sasljari e Petresere sasuja hem bute avere nambormen hem opsednutimen

(Mt 8,14–16; Mk 1,29–39)

³⁸ O Isus iklilo tari sinagoga hem dželo ko čher e Simonesoro. E Simonesere sasuja inele bari jag. I on zamolinde le te sasljari la. ³⁹ I o Isus terdino uzalo late, naredinđa e jagaće hem oj muklja la. I odmah uštini hem lelja te kandel len.

⁴⁰ Kad o kham huljilo,† sarijen kolen inele namborme manuša oto razna nambormipa, ande len koro Isus. A ov upra đijekheste olendar čhivđa ple vasta hem sasljarđa len. ⁴¹ A butendar da iklile o demonja vičindoj hem vačerindoj: “Tu injan o Čhavo e Devlesoro!” O Isus pretinđa len hem na muklja len te vačeren adalese so džande dai ov o Hrist.

⁴² Kad dislilo, o Isus iklilo tari diz hem dželo ko jekh čučo than. I but džene rodinde le. Ale đi leste hem na mukena le ine te džalfse olendar. ⁴³ A ov phenđa lenđe: “I ko avera dizja valjani te vačerav o šukar lafi oto carstvo e Devlesoro adalese so adalese injum bičhaldo.” ⁴⁴ I o Isus nastavinđa te propovedini ano sinagoge e judejakere.

5

O Isus vičini e prvone učenikonen

(Mt 4,18–22; Mk 1,16–20)

¹ A jekhvar but džene čedinde pe uzalo Isus te šunen o lafi e Devlesoro, a ov terdino uzalo E

† **4,40** Kad o kham huljilo Adava značini da nakhlo o savato dive i adalese o manuša tromandile te anen pumare nambormen.

galilejakoro jezero.* ² I dikhlja duj čamcija uzalo jezero savendar iklile o manuša kola dolena mačhen adalese so kosena ine pumare mreže. ³ I đerdinđa ano jekh čamco, kova inele e Simonesoro, i zamolinđa le te cidel pe xari e phuvjatar, i bešindoj ano čamco, sikavđa e narodo.

⁴ A kad završinđa o vačeriba, phenđa e Simonese: “Čhiv tut ko xor hem frden tumare mreže te šaj dolen mačhen.” ⁵ A o Simon phenđa: “Gospodarona, sa i rat dindam zori i ništa na dolindam, ali palo to lafi ka frdav i mreža.” ⁶ I kad čerde adava, dolinde bute mačhen i lengere mreže lelje te pharavdon. ⁷ I vastencar mothovde pumare amalende, kola inele ko aver čamco, te aven te pomožinen lende. I on ale hem pherde soduj čamcija edobor da lelje te pherdon pani.

⁸ A kad dikhlja adava o Simon o Petar, pelo ko kočija anglo Isus vačerindoj: “Dža mandar, Gospode, me injum grešno manuš!” ⁹ Adalese so i dar prelelja ole hem sarijen kola inele oleja zbog o baro doliba e mačhengoro. ¹⁰ Ađahar da i dar dolinđa e Jakove hem e Jovane, e Zevedejesere čhaven, kola inele e Simonesere amala.

I o Isus phenđa e Simonese: “Ma dara! Od akana manušen ka dole.”† ¹¹ I kad ikalde o čamcija upri phuv, ačhavde sa hem dže le palo leste.

* **5,1** Aver anav zako Genisaretakoro jezero † **5,10** “Ka dole manušen” simbolično značini: o Petar ka legari o Lafi e Devlesoro e manušende.

O Isus sasljari e gubavco

(Mt 8,1–4; Mk 1,40–45)

¹² I jekhvar o Isus inele ki jekh diz, i nekotar anglo leste iklilo manuš pherdo gubaja. So dikhlja e Isuse, pelo anglo leste mujeja di phuv hem molinda le vačerindoj: “Gospode, te mangeja, šaj te sasljare man!”

¹³ I o Isus pružinda plo vas, dolinda le hem phenda: “Mangava, ov sasljardo!” I otojekhvar i guba cidinda pe olestar. ¹⁴ Tegani naredinda lese: “Ma vačer nikase akalestar, nego dža mothov tut e sveštenikose hem de žrtva adalese so injan sasljardo, sar so naredinda o Mojsije, zako svedočanstvo olende.”

¹⁵ A o glaso e Isusestar džala ine po dur, i but džene čedena pe ine te šunen le hem te oven sasljarde oto pumare nambormipa. ¹⁶ A ov cidela pe ine te molini pe ko thana kote na inele manuša.

O Isus mothoj so isi le pravo te oprostini o grehija

(Mt 9,1–8; Mk 2,1–12)

¹⁷ I jekh dive o Isus sikavđa ano jekh čher, a o fariseja hem o učitelja e Zakonestar, kola ale oto sa e galilejakere hem judejakere gava hem oto Jerusalem, beštine adathe. A o zoralipe e Gospodesoro inele upro Isus te sasljari. ¹⁸ I nesave manuša ande upri nosiljka jekhe manuše kova našti ine te phirel ni te mrdini. Mangle te anen le andre hem te čiven le anglo Isus. ¹⁹ I taro narodo našti ine te arakhen kotar te anen le andre, i uklinde upro čher hem odupral mukle le sa e nosiljkaja ko maškar anglo Isus.

20 I kad o Isus dikhlja lengiri vera, phenda: “Manušeja, oprostimei će te grehija!”

21 I o fariseja hem o učitelja e Zakonestar lelje te vačeren ana pumende: “Kovai akava so hulini? Ko šaj te oprostini o grehija sem o jekh Devel?”

22 A o Isus džanda lengere mislija, i phenda lende: “Sose ađahar mislinena? 23 Soi po lokhe te phenel pe: ‘Oprostimei će te grehija’ ili te phenel pe: ‘Ušti hem phir’? 24 Ka dokažinav tumende da man, e Čhave e Manušesere, isi pravo te oprostinav o grehija ki phuv.” Tegani irinda pe nakoro manuš kova naši ine te phirel hem phenda lese: “Tuće vačerava! Ušti, le ti nosiljka hem dža čhere!”

25 I o manuš odmah uštino anglo lende, lelja i nosiljka hem dželo čhere slavindoj e Devle. 26 I sare začudinde pe, hvalinde e Devle, pherdile dar hem vačerde: “Avdive dikhljam čudesija!”

E Isusesiri buti te vičini e grešnikonen ko pokajiba

(Mt 9,9–13; Mk 2,13–17)

27 I palo adava, o Isus iklilo adathar hem dikhlja e cariniko† palo anav Levije sar bešela ko than kotar čedela pe o porez, i phenda lese: “Phir pala mande!” 28 I ov uštino, ačhavđa sa hem dželo palo leste.

† 5,27 O Jevreja mrzinde e carinikonen adalese so o carinici inele Jevreja kola ule izdajnici ađahar so inele bučarne e Rimljanengere kola osvojinde o Izrael. Adala carinici na inele poštena hem čorena ine o love e Izraelconendar.

29 I čerđa lese o Levije baro xajba pese ano čher, hem adari inele but carinici hem avera kola beštine olencar uzalo astali. 30 Tegani o fariseja hem lengere učitelja e Zakonestar mrmljinde vačerindoj e Isusesere učenikonende: “Sose tumen xana hem pijena e carinikonencar hem avere grešnikonencar?”

31 I o Isus phenđa lenđe: “E sastenđe na valjani doktori, nego e nambormenđe. 32 Me na aljum te vičinav e pravednikonenš, nego e grešnikonen te irinen pe taro greh ko Devel.”

*E Isusesoroi sikaviba nevo
(Mt 9,14–17; Mk 2,18–22)*

33 A on phende lese: “E Jovanesere e Krstiteljesere učenci but postinena hem molinena, ađahar hem e farisejengere učenci, a te učenci stalno xana hem pijena.”

34 A o Isus phenđa lenđe: “Sar šaj te terinen e mladoženjasere amalen te postinen kadi olencar o mladoženja? 35 Ali ka aven o dive kad ka lel pe lendar e mladoženja, tegani, ko adala dive, ka postinen.”

36 I vačerđa lenđe akaja uporedba: “Nijekh na čhivela o kotor e neve fostanestar ko purano fostani; adalese so hem o nevo ka pharavđol, a ko purano na ka avel o kotor e nevestar. 37 I niko na čhorela i nevi mol ano purane morča. Te čerđa ađahar, i nevi mol ka pharaj o morča hem ka čhordol, a o morča ka oven uništite.*

Š 5,32 e pravednikonen Okolen kola šunena e Devle. * 5,37 Kad i nevi mol ine ušljola hem širini pe, tegani pharaj ine o purane morča, adalese so on našti ine više te širinen pe.

³⁸ Nego, i nevi mol valjani te čhorel pe ano neve morča. ³⁹ I nijekh, kova pilja i purani, na mangela i nevi, adalese so vačeri: ‘dovoljnoi i purani.’”†

6

O Isus po baro hem oto savato

(Mt 12,1–8; Mk 2,23–28)

¹ Ko jekh savato o Isus nakhino maškaro njive. A lesere učenici čedinde e đivesoro klaso, morde le vastencar hem xale. ² Tegani nesave fariseja phende: “Sose ćerena so na tromal pe ko savato palo e Mojsijasoro zakoni?”*

³ O Isus phenđa lenđe: “Na čitinden li ano Sveto Lil adava so ćerđa o David kad bokhalile ov hem okola so inele oleja? ⁴ Đerdinđa ano čher e Devlesoro, lelja o posvetime maro, savo nikase na inele muklo te xan sem e sveštenikonenđe, i xalja hem dinda okolende so inele oleja.” ⁵ I phenđa lenđe: “Me, o Čhavo e Manušesoro injum gospodari e savatesoro.”

O Isus sasljari ko savato

(Mt 12,9–14; Mk 3,1–6)

⁶ Ko aver savato, o Isus đerdinđa ki sinagoga hem sikavđa. Adari inele jekh manuš kasoro desno vas inele šuko. ⁷ Tegani o učitelja e

† **5,39** Akate vačeri pe da o sikaviba e verakere vođengoro hem e Isusesoro nane ista. Poentai da o manuša kola navikinde ko purano sikaviba na mangena te šunen neve stvarija save o Isus sikaj. * **6,2** O fariseja ićerde pe ko adava da hem tikori buti ko savato sar soi “te morel pe vastencar xari klaso” nane muklo te ćerel pe palo e Mojsijasoro zakoni.

Zakonestar hem o fariseja posmatrinena le ine te dikhen na li ko savato ka sasljari, sar te šaj tužinen le. ⁸ A ov džandā lengere mislija hem phendā e manušese kas inele šuko vas: “Ušti hem terđov ko maškar!” I ov uštino hem terdino.

⁹ A o Isus phendā lenđe: “Te pučav tumen: soi muklo te ćerel pe ko savato: šukaripe ili bišukaripe? Te spasini pe ili te uništini pe o dživdipe?” ¹⁰ I dikhindoj sarijen, phendā lese: “Pružin to vas!” I ov ćerđa ađahar hem lesoro vas ulo sasto. ¹¹ A o fariseja hem o učitelja e Zakonestar pherdile bari xoli hem vaćerde maškara pumende so te ćeren e Isusese.

*O Isus birini dešuduje apostolen
(Mt 10,1–4; Mk 3,13–19)*

¹² Adala dive, o Isus dželo ki gora te molini pe. I nakhavđa sa i rat ani molitva e Devlese.

¹³ Kad dislilo, vićindā kora peste ple ućenikonen hem birindā olendar dešudujen. Olen vićindā “apostolja”:

¹⁴ e Simone kole vićindā Petar,
hem lesere phrale e Andreja,
e Jakove
hem e Jovane,
e Filipe
hem e Vartolomeje,

¹⁵ e Mateje
hem e Toma,
e Jakove e Alfejesere čhave
hem e Simone kovai vićime Zilot,†

† **6,15** “Zilot” okova kova uštela protiv e rimesiri vlast.

16 e Juda e Jakovesere čhave, hem e Juda e Iskariote,[‡] kova ulo izdajniko.

*O Isus sikaj oto bahtalipe hem oto pharipe
(Mt 4,23–25; 5,1–12)*

17 I o Isus huljindoj e Dešudujencar, terdino ko ravno than. A adari inele pherdo lesere učenci hem but narodo taro but thana e judejakere, di hem tari diz Jerusalem, hem taro e tiresere hem e sidonesere pašutne thana savei uzalo more.

18 Ale te šunen le hem te oven sasljarde oto pumare nambormipa. A saslile hem okola kolen mučinde o melale duhija. 19 I sa o manuša rodinde te pipinen le adalese so baro zoralipe ikljola ine olestar hem sasljari sarijen.

20 I o Isus dikhlja ano ple učenci, i lelja te vaćeri:

“Bahtale injen tumen o čorore,
adalese soi o carstvo e Devlesoro tumaro!

21 Bahtalei okola kolai akana bokhale,
adalese so ka oven čaljarde!

Bahtalei okola kola akana rovena,
adalese so ka asan!

22 Bahtale injen kad o manuša mrzinena tumen,
kad odbacinena tumen, uvredinena tumen
hem lađarena tumen da injen bišukar
adalese so verujinena ana mande, ano

Čhavo e Manušesoro!

23 Tegani radujinen tumen hem ripinen oto bahtalipe, adalese so adžićeri tumen bari nagrada ko nebo! Adalese so ađahar ćerena ine

[‡] 6,16 e Juda e Iskariote Averčhane: “e Juda tari diz Iskariot”

lengere pradada e prorokonencar ano lengoro vreme!

²⁴ Ali jao tumenđe e barvalenđe,
adalese so već leljen tumari uteha!

²⁵ Jao tumenđe kola akana injen čaljarde,
adalese so ka oven bokhale!

Jao tumenđe kola akana asana,
adalese so ka tugujinen hem ka roven!

²⁶ Jao tumenđe kad sa o manuša vaćerena šukar tumendar,
adalese so ađahar vaćerena ine lengere pradada e xovavne prorokonendar ano lengoro vreme!”

Mangen tumare dušmanjen

(Mt 5,38–48; 7,12)

²⁷ “A vaćerava tumenđe so šunena: Mangen tumare dušmanjen! Čeren šukaripe okolende so mrzinena tumen! ²⁸ Vaćeren šukaripe okolende so dena tumen armanja! Molinen e Devle okolende so ćerena tumenđe bišukaripe! ²⁹ Okolese kova khuvela tut ki čham, irin hem aver čham. Okolese kova lela to ogrtači, ma zabranin te lel tutar hem o gad. ³⁰ De đijekhese kova rodela tutar, hem ma rode palal okolestar kova lela tutar. ³¹ I sar so mangena avera te ćeren tumenđe, ađahar ćeren tumen olenđe.

³² Te mangljen samo okolen kola tumen mangena, ko ka vaćeri tumenđe hvala? Adalese so hem o grešnici mangena okolen kola olen mangena. ³³ Ađahar da, te ćerđen šukaripe okolende kola tumenđe ćerena šukaripe, ko ka vaćeri tumenđe hvala? Hem o grešnici ćerena ađahar. ³⁴ Te dinđen ko zajam love okolende

kastar adžicerena te irinen tumenđe, ko ka vačeri tumenđe hvala? Hem o grešnici dena ko zajam jekh averese te šaj irini pe lenđe edobor.

³⁵ Nego, mangel tumare dušmanjen, čeren lenđe šukaripe hem den len ko zajam bizo nisavo adžiceriba te irini pe tumenđe adava! I o Devel ka vačeri tumenđe bari hvala. I ka oven čhave e Najbaresereš,* adalese soi ov šukar† hem premalo nezahvalna hem premalo okola kola nane šukar. ³⁶ Oven milosrdna sar soi milosrdno‡ tumaro Dad kovai ano nebo!”

O Isus sikaj te na sudina averen

(Mt 7,1–5)

³⁷ “Ma sudinen hem čače naka sudini pe tumenđe! I ma osudinen hem čače naka oven osudime! Oprostinen§ hem ka oprostini pe tumenđe! ³⁸ Den hem ka del pe tumenđe: mera šukar, pritiskime, tresime hem prepherdi ka čhivel pe tumenđe ki angali. Adalese so, sava meraja merinena, esavkaja ka merini pe tumenđe.”*

§ **6,35** ka oven čhave e Najbaresere (e Devlesere) značini “ka mothoven e Devlesere osobine hem ka ponašinen tumen sar ov so ponašini pe.” * **6,35** O lafi “Najbaro” anavi zako Devel. Adava anav vačeri oto lesoro baripe hem zoralipe. Akava lafi sličnoi zako lafija “Legarutno”, “Vođa” ili “Najučo.” Adava značini da nijekh nane po baro ili po učo olestar–Devel kovai po baro sarijendar. † **6,35** šukar O Devel dela milost ađahar so dela šukaripe okolende so na zaslužinena le. ‡ **6,36** milosrdno O Devel dela milosrđe ađahar so na dela kazna okolende so zaslužinena la. § **6,37** Oprostinen Značini “te oslobodinen nekas oti kazna.” * **6,38** O Develi sar o trgovco kova na žalini o điv, kova dela averenđe điv i buderi oti mera savi rodena olestar.

39 I vačerda lenđe akaja uporedba: “Šaj li o kororo te legari e korore? Na li soduj ka peren ki rupa? 40 Nane o učeniko upreder o učitelj. I đijekh kovai sikavdo sa, ka ovel sar plo učitelj.†

41 A sose dikheja i trunka ani jakh te phralesiri, a i greda ani ti jakh na primetineja? 42 Sar šaj te phene te phralese: ‘Phrala, aš te ikalavtar i trunka oti jakh’, a korkoro na dikheja i greda ani ti jakh? Dujemujengereja, najangle ikal i greda te jakhatar, i tegani šukar ka dikhe te ikale i trunka te phralesere jakhatar.”

So ikljola oto šukar hem oto bišukar vilo

(Mt 7,17–20; 12,34–35)

43 “Nane šukar kaš savo anela bišukar bijandipe, sar so nane bišukar kaš savo bijani šukar bijandipe. 44 Adalese so đijekh kaš pendžari pe palo lesoro bijandipe. Sar so džanen, o smokve na čedena pe oto kare ni o drakha na čedena pe oti kupina. 45 E šukare manuše isi šukaripe ano vilo, i ađahar, ple vilestar ikali šukaripe, a o bišukar manuš ple vilestar ikali bišukaripe. Adalese so e manušesoro muj vačeri adava sojai lesoro vilo pherdo.”

E Isusesoroi sikaviba šukar temelji

(Mt 7,24–27)

46 “Sose vičinenana man: ‘Gospode, Gospode!’, a na čerena so vačerava? 47 Đijekh kova

† **6,40** O manuš valjani šukar te dikhel kas ka lel sar ple učitelje, adalese so ka ovel sar plo učitelj. Te o učitelj na sikavđa šukar (adalese soi phandle lesere jača ano duho), o učeniko ka ovel xovavdo.

avela mande hem šunela mle lafija hem čerela len, ka mothovav tumenđe upra kastei: ⁴⁸ Ovi upro manuš kova čerindoj plo čher xandlja hem čerđa xor, čerđa o temelji upro bar hem vazdinđa o čher. I kad ale o panja, i len khuvđa ko adava čher, ali naši ine te potresini le adalese soi čerdo šukar. ⁴⁹ A okova kova šunđa mle lafija, a na čerđa len, ovi upro manuš kova čerđa plo čher ki phuv bizo temelji, ko savo khuvđa i len hem otojekhvar peravđa le, i oto čher uli bari ruševina.”

7

E kapetanesiri zorali vera

(Mt 8,5–13; Jn 4,43–54)

¹ A kad o Isus završindā plo vačeriba anglo narodo, đerdindā ki diz Kafarnaum. ² A jekhe rimljanengere kapetane* ine sluga kova inele namborme, anglo meriba, a cenindā le. ³ I kad o kapetani šunđa e Isusese,† bičhalđa koro leste nesave starešinen e jevrejengeren‡ te pučen le ako šaj te avel te sasljari lesere sluga. ⁴ A kad ale koro Isus, šukar zamolinde le vačerindoj: “Ov zaslužini te čere lese adava, ⁵ adalese so mangela amare narodo, a čerđa amende hem sinagoga.”

* **7,2** kapetane Manuš kova naredini upro šel vojnici. † **7,3** O kapetani šunđa sar o Isus sasljarđa bute manušen, hem dai ov palem paše, da irindā pe ano Kafarnaum. ‡ **7,3** O Isusi Jevrejco, a o kapetani nane, adalese o kapetani mislinđa da o Isus angleder ka čerel nešto e Jevrejende te zamolinde le. Ko but slučajevija o Jevreja hem e rimesere vojnici inele neprijatelja.

⁶ I o Isus dželo olencar. A kad inele paše uzalo čher, o kapetani bičhalđa lese ple amalen vačerindoj: “Gospode, ma mučin tut, adalese so na injum dostojno te đerdine maje ko čher.Š
⁷ Adalese na dikhljum man dostojno te avav đi tute. Nego samo naredin hem mlo sluga ka ovel sasto. ⁸ Adalese so hem me injum manuš talo autoritet, hem isi man vojnici teleder mande. I jekhese vačerava: ‘Dža!’, i ov džala. A averese vačerava: ‘Ava!’, i ov avela. A mle slugase vačerava: ‘Čer adava!’, i ov čerela.”*

⁹ A o Isus kad šunđa adava olestar, iznenad-inđa pe, irinđa pe nakoro narodo kova džala ine palo leste hem phenđa lenđe: “Vačerava tumenđe, na arakhljum ni jekhe ano Izrael te ovel le esavki vera.”† ¹⁰ I kad okola kola inele bičhalde irinde pe čhere, arakhle e sluga saste.

O Isus vazdela taro mule e udovicakere čhave

¹¹ Na but palo adava, o Isus dželo ki diz savi vičime Nain.‡ Oleja da dželesere učenici hem but narodo. ¹² A kad alo paše uzalo udar e dizjakoro, reslja e dizutnen sar legarena e mule čhave, kova inele jekhoru pe dajaće koja

§ 7,6 O Jevreja na đerdinena ine ko čher savo nane e jevrejengoro te na oven, sar so verujinde, melale anglo Devel.

* 7,8 Sar so e kapetane isi autoritet te naredini e vojnikonenđe, ađahar e Isuse isi autoritet te naredini e nambormipase te cidel pe. † 7,9 O Isus očekujinđa e Jevrejendar te ovel len esavki vera, ali olen na ine. Ov na očekujinđa e poganendar te ovel len esavki vera, a eče, akale manuše ine. ‡ 7,11 Akavai paše uzalo than kote o proroko o Jelisej vazdinđa taro mule e dajakere jekhore čhave angleder but berša (dikh ki 2. Thag 4,8–37).

inele udovica. But dizutne džana ine e dajaja te parunen e čhave. ¹³ I kad dikhlja la o Gospod, pelo lese žal olaće hem phenđa laće: “Ma rov!” ¹⁴ I alo paše hem dolinđa pe upro nosilja. Tegani okola so akharde terdine, a o Isus phenđa: “Terneja, tuće vačerava, ušti!” ¹⁵ I o mulo beštino hem lelja te vaćeri, i o Isus dinđa le lesere dajaće.

¹⁶ Tegani sare darandile hem slavinde e De-
vle vaćerindoj: “Baro proroko iklilo maškar
amende!” hem: “O Devel alo te pomožini ple
narodose!”[§] ¹⁷ I adava šundilo ki sa i phuv e
jevrejengiri hem ko sa o pašutne thana.

*O Isusi Mesija, a o Jovan phravđa lese o drom
(Mt 11,2–11)*

¹⁸ I sa adava e Jovanese e Krstiteljese* vaćerde
lesere učenci. Tegani o Jovan vičinda kora
peste nesave dujen ple učenikonendar ¹⁹ hem
bičhalđa len koro Gospod o Isus vaćerindoj: “Tu
li injan adava kolestar o Devel dinđa plo lafi da

§ **7,16** O manuša verovatno mislinde da o Isus inele baro
proroko sar o Ilija ili o Jelisej. Samo adala duj manuša vazdinde
nekas taro mule (1. Dnev 17,17–24; 2. Thag 4,18–37). * **7,18** O
Jovan o Krstitelj inele ko phandlipe.

valjani te avel ili te adžičera avere?”†

²⁰ I adala manuša ale koro Isus hem phende: “O Jovan o Krstitelj bičhalđa amen kora tute vačerindoj: ‘Tu li injan adava kolestar o Devel dinda plo lafi da valjani te avel ili te adžičera avere?’”

²¹ Baš ko adava sati o Isus sasljarda buten oto nambormipa, oto pharipa hem oto bišukar duhija, hem bute kororende dinda dikhiba. ²² Tegani o Isus phenđa e Jovanesere učenikonende: “Džan hem vačeren e Jovanese so dikhljen hem so šunden: o korore dikhena, o bange phirena, o gubavci čistinena pe, o kašuke šunena, o mule uštena, e čororende vačeri pe o Šukar lafi.‡ ²³ I bahtaloj okova kova nane sablaznime zbog mande.”§

²⁴ Kad e Jovanesere bičhalde manuša dzele, o Isus lelja te vačeri e narodose e Jovanestar: “So ikliljen ki pustinja te dikhen? I trska sava phudela i barval? Na! ²⁵ Ili so ikliljen te dikhen? E manuše ano barvale šeja urjavde? Na! Okola

† **7,19** O Jevreja očekujinde da o Mesija ka ovel caro kova ka avel hem ka spasini len tari e rimesiri vlast. Na očekujinde te ovel samo Spasitelji ano duho. O Jovan pendžarda o proroštvoja e Mesijastar sar soi o Is 42,7; 61,1–2 (dikh hem ano Lk 4,18–19). Ađahar očekujinda o Isus te ovel caro, te šaj e Jovane hem avere pravednone manušen phavel/oslobodini taro phandlipe, hem te sudini hem te kaznini e manušen kola na prihvatinde e Mesija (dikh e Jovanesoro vačeriba ano Lk 3,9; Lk 3,16–17), ali adalestar pana ništa na ulo. ‡ **7,22** Sa adava so ćerđa o Isus mothoj dai ov o Mesija, sar so o proroko Isaija angleder vačerđa ano Is 29,18–19; 35,5–6; 61,1–2. § **7,23** Ko original terđola: “I bahtaloj okova kova na sablaznini pe zbog mande.”

ano sjajna šėja hem so živinena ano luksuz, eče tane ano palate. ²⁶ Ili so iklijen te dikhen? E proroko? Oja, vačerava tumenđe, ovi po više oto proroko! ²⁷ Ovi okova kolestar pisime ano Sveto Lil:

‘Ače, bičhalava mle glasniko angla tute,
kova ka čerel će o drom angla tute.’

²⁸ Vačerava tumenđe: maškar okolende kolai bijande nijekh nane po baro e Jovanestar, a o najtikoro e Devlese ano carstvo po baroi olestar.”*

*O Isus sikaj da o manuša valjanena te prihvati-
nen ole hem e Jovane*

(Mt 11,12–19)

²⁹ I sa o manuša hem o carinici kola šunde adava, pendžarde dai e Devlesoro sikaviba čačikano. Oni adala so krstinde pe e Jovanesere krstibnaja. ³⁰ A o fariseja hem o učitelja e Zakonestar na mangle te len o plan e Devlesoro pumenđe. Oni adala so na mangle o Jovan te krstini len.

³¹ O Isus phenđa: “Kasar akana te uporedinav e manušen oti akaja generacija? Kasei slična?

³² Sličnai e manušenđe† kola bešena ko trg hem vačerena jekh averese:

‘Bašaldam tumenđe veselo,‡

a na čhelden!

Đilabdam tužno,

* **7,28** Duhovno terđojba e manušengoro ano carstvo e Devlesoro po baroi oto duhovno terđojba e manušengoro so živinde angleder so ine čerdo o carstvo. † **7,32** e manušenđe Ko original terđola: “e čhavorenđe”. ‡ **7,32** Bašaldam ... veselo Ko original terđola: “Bašaldam ... flauta.”

a na runden!' ³³ Adahar, alo o Jovan o Krstitelj. Ni xalja maro ni pilja mol, a phenena: 'O demoni ano leste!' ³⁴ Aljum me, o Čhavo e Manušesoro. Xava hem pijava, a phenena: 'Eče manuš xalano hem mato, amal e carinikonengoro hem e avere grešnikonegoro!' ³⁵ Ali i mudrost e Devlesiri mothovđa pe dai čačipe sa lakere čhavorendar."§

O Isus šaj te oprostini o grehija
(Mt 26,6–13; Mk 14,3–9; Jn 12,1–8)

³⁶ Nesavo fariseji palo anav Simon vičinda e Isuse te avel te xal koro leste. Ov đerdinda e farisejese ko čher hem čhivđa pe uzalo astali.*

³⁷ I eče, adari ali i đuvli kolaće džanda pe dai grešnica ani diz, adalese so šunđa da o Isus inele uzalo astali e farisejese ko čher, i anda† skupo miris ko čaro savo inele čerdo oto šužo bar‡.

³⁸ I terdindoj palo lesere pre, runđa hem lejja te sampačeri lesere pre ple asvençar hem koslja len ple balençar. I tegani čumudinda lesere pre hem makhlja len e miriseja.

³⁹ Kad adava dikhlja o fariseji kova vičinda le, phenđa ana peste: "Tei čače dai akava manuš

§ **7,35** O Isus akala izrekaja mangela te vačeri da o manuša valjande te prihvatinen e Isuse hem e Jovane. * **7,36** O adeti ko esavke gozbe inele o murša te pašljon udobno uzalo astali hem te xan. † **7,37** Ko adava vreme inele o adeti da okola kola na inele vičime ki večera šaj te aven samo te dikhenfse, a te na xan. ‡ **7,37** ko čaro savo inele čerdo oto šužo bar Ko original terdola: "ko čaro oto alabasteri." O alabasteri kovlo, parno bar. O manuša ine garavena o skupa stvarija ano alabasterna khore.

proroko, ka džanel ine koi hem savi akaja đuvli koja pipini le, § adalese soi grešnica.”

⁴⁰ A o Isus phenđa lese: “Simone, isi man nešto te vačerav će.”

A ov phenđa: “Učitelju, vačer!”

⁴¹ I o Isus phenđa: “Duj džene inele dužnici nesave manušese kova dela love ko zajam. Jekh alo lese panšel e rimljanengere denarija,* a o dujto pinda. ⁴² Adalese so na ine len te irinen, ov oprostinda o dugo sodujenđe. Adalese, ko olendar više ka mangel le?”

⁴³ O Simon phenđa: “Mislinava da okova kase oprostinda više.” Tegani ov phenđa lese: “Oja, šukar phenđan.”

⁴⁴ Irinda pe nakori đuvli, i phenđa e Simonese: “Dikheja li akala đuvlja? Đerdindum tuće ko čher, pani mle prende na andan,† a oj sam-pačerđa mle pre ple asvencar hem koslja len ple balencar. ⁴⁵ Na čumundindan man ni jekhvar, a oj, sar đerdindum na ačhavđa te čumudini mle pre.‡ ⁴⁶ Na makhljan mlo šero e uljeja, a oj

§ 7,39 pipini le O Simon mislinđa da ako adaja đuvli pipini e Isuse, o Isus ka ovel andral nečisto. Adalese mislinđa da o Isus nane proroko. * 7,41 e rimljanengere denarija Jekh e rimljanengoro denari inele plata zato jekh dive buti. † 7,44 O adeti savo o čherutno valjanda te čerel inele te anel pani hem kotor savencar ine thovela hem kosela ple gostonengere pre save inele melale oto prašnjava droma. ‡ 7,45 I đuvli čumudinda e Isusesere pre umesto lesere čamnja sar znako zato baro pokajiba hem poniznost.

mahlja mle pre e miriseja. § 47 Adalese phenava će: But manglipe mothovđa, adalese soi laće oprostime but grehija; a xari manglipe mothoj okova kolesei oprostime xari grehija.” 48 A olaće phenđa: “Oprostimei će te grehija.”

49 A o manuša kola inele uzalo astali lelje ana peste te vaćeren: “Kovai akava so šaj hem o grehija te oprostini?”

50 Tegani o Isus phenđa e đuvljaće: “Ti vera spasinđa tut! Dža ano mir!”

8

O đuvlja kola džana ine palo Isus

1 Palo adava, o Isus lelja te džal ko dizja hem ko gava vaćerindoj o Šukar lafi oto carstvo e Devlesoro; oleja dže hem o dešuduj apostolja 2 hem nesave đuvlja kola inele sasljarde oto bišukar duhija hem oto nambormipa: i Marija (vićimi Magdalena, kolatar ikalđa efa demonen); 3 i Jovana (i romni e Huzesiri, e Irodesere upravnikosiri); i Suzana hem but avera. Adala đuvlja pumare lovencar kandle e Isuse hem lesere ućenikonen.

O Isus vaćeri oto seme hem oti phuv

(Mt 13,1–23; Mk 4,1–20)

4 Kad čedinda pe uzalo Isus baro narodo taro but dizja, ov vaćerđa lenđe jekh priča: 5 “Iklilo

§ 7,46 Akava inele adeti zako adžićeriba e cenime gosto. I đuvli but dinda čast e Isusesse adaleja so ađahar ćerđa. Oj mothovđa poniznost adaleja so mahlja lesere pre umesto lesoro šero. O Isus nastavini te uporedini e Simonesoro bišukar adžićeriba e gostonen e đuvljakere ćeribnaja.

o sejači te sejini o seme. I sar frdela ine o seme, nesave zrnja pele ko drom, inele gazime hem o čiriklja xale len. ⁶ Nesave pele ko bar, barile hem šučile adalese so na ine len pani. ⁷ I nesave pele maškaro kare, o kare barile olencar hem tasavde len. ⁸ I nesave pele ki šukar phuv, barile hem ande bijandipe šel puti više.” Kad vačerđa adava, vičinda: “Phraven tumare kana te šunen!”*

O šukar bijandipe anena okola so ícerena e Devlesoro lafi

(Mt 13,10–23; Mk 4,10–20)

⁹ Tegani lesere učenici pučle le so manglja te vačeri adala pričaja. ¹⁰ A ov phenda: “O Devel tumende dinda te džanen o garavdipa oto lesoro carstvo, a averende vačerava ano priče, te pherđol okova so terđola ano Sveto Lil: ‘anglo jačhai korore

hem anglo kanai kašuke.’†

¹¹ A akava i priča vačeri: O semei sar o lafi e Devlesoro. ¹² Nesave manušai sar o semke save pele ko drom. On šunena o Lafi, ali avela o beng hem lela o Lafi lengere vilendar te na verujinen hem te na oven spasime. ¹³ A nesave manušai sar o semke save pele ko bar. On šunena o Lafi, lena le radosno, ali oni sar luluda saven nane koreno. Kola nesavo vreme verujinena, ali kad avela o iskušenje perena. ¹⁴ A nesave manušai sar o semke save pele maškaro kare. Oni adala

* **8,8** Ko original terđola: “Kas isi kana te šunel, nek šunel.”

† **8,10** Ko original terđola: “te na dikhen dikhindoj hem te na xaljoven šundindoj.”

kola šunde o Lafi, ali živinena ano brige, ano barvalipe hem ano dživdipasoro šukaripe, i ovena tasavde hem na anena šukar bijandipe. ¹⁵ A nesave manušai sar o semke save pele ki šukar phuv. Oni adala kola e šukare hem e bimelale vileja šunena o Lafi hem ícerena le sa đikote na anena šukar bijandipe.”

Kova šunela e Isusesoro sikaviba, ka barjol lesoro duhovno džandipe

(Mk 4,21–25)

¹⁶ “Niko na tharela i svetiljka te učhari la čareja ili te čhivel la talo than e pašljojb nasoro, nego čhivela la ko than zaki svetiljka te šaj dikhen o svetlost okola so đerdinena. ¹⁷ Sa soi garavdo ka dičhol; sa soi garavdipe ka šunđol. ¹⁸ Adalese pazinen sar šunena. Jer, kas isi, lese ka del pe pana,[†] a kas nane, ka lel pe olestar hem adava so mislini da isi le.”[§]

E Isusesiri čačikani porodicaí okola so ícerena e Devlesoro lafi

(Mt 12,46–50; Mk 3,31–35)

¹⁹ A e Isusesiri daj hem lesere phralja* avena

[†] **8,18** kas isi, lese ka del pe pana Šukar dičhola oto kontekst da o Ius vačeri oto xaljojba hem oto verujiba. Akava značini: “Đijekhe kole isi xaljojba, ka del pe lese više xaljojba” ili “O Devel ka čerel okolende so verujinena o čačipe te xaljojen više.”

[§] **8,18** ka lel pe olestar hem adava so mislini da isi le Akava značini: “Ali đijekh kas nane xaljojba, ka našali i okova xaljojba so ov mislini da isi le” ili: “Ali o Devel ka čerel okolende so na verujinena o čačipe te na xaljojen ni okova xari so on mislinena da xaljojena.” ^{*} **8,19** phralja Adava inele e Isusesere phralja tari e dajakiri strana. Lengoroi dad o Josif, a e Isusesoroi dad o Devel.

ine nakoro leste, ali oto but narodo našti ine te aven di oleste. ²⁰ A neko phenda lese: “Ti daj hem te phralja terđona avri hem mangena te dikhen tut.”

²¹ A o Isus phenda: “Akalai mli daj hem mle phralja–kola šunena hem čerena o lafi e Devlesoro.”

E Isuse šunena hem i barval hem o panja

(Mt 8,23–27; Mk 4,35–41)

²² I jekh dive o Isus phenda ple učenikonende: “Te nakha ki aver strana oto jezero!” I đerdinde ano čamco hem pođinde. ²³ A sar ine plovina, o Isus zasuća. I muklja pe i zorali barval upro jezero. O čamco lelja te pherđol pani i arakhle pe ani opasnost.

²⁴ I o učenci ale uzalo Isus hem džangavde le vičindoj: “Gospodarona, Gospodarona, meraja!”

I o Isus uštino, naredinda e barvaljaće hem e talasende te ačhon, i ačhile hem ulo mir.

²⁵ Tegani pučlja e učenikonen: “Kaj tumari vera ana mande?”

A on darandile hem začudime pučle jekh avere: “Kova šaj te ovel akava so naredini e barvaljende hem e panjese, a on šunena le?”

O Isus ikali bute melale duhen e manušestar

(Mt 8,28–34; Mk 5,1–20)

²⁶ I resle ko krajo e gerasakoro savoi prekalo jezero E galilejakoro. ²⁷ A kad o Isus iklilo ki phuv, reslja le nesavo manuš tari diz kova

inele opsednutime demonencar. Sa edobor vreme inele nango hem na beštino ano čher, nego maškaro grobija. ²⁸ I kad dikhlja e Isuse, vrištinda, pelo anglo leste hem vičinda oto sa

o glaso: “So mangeja mandar, Isuse, Čhaveja e Najbare Devlesereja? Molinava tut, ma mučin man!” ²⁹ (Adalese so o Isus već naredinđa e melale duhose te ikljol adale manušestar. Angleder, di hem kad o stražarija ine pazinena le hem phandena le ko lancija hem ko okovija, o manuš phagela len ine hem o demoni legari le ine ko čuče thana.)

³⁰ A o Isus pučlja le: “Sar to anav?” I ov phenđa: “Legija† (but džene injam)”, adalese so but demonja đerdinde ano leste. ³¹ I molinde le te na naredini lenđe te džan ko phandlipe zako demonja.‡

³² A adari ki gora inele krdo oto bale save xana ine, i o melale duhija molinde e Isuse te mukel lenđe te đerdinen ano bale. I ov muklja lenđe. ³³ Tegani o demonja iklindoj taro manuš, đerdinde ano bale. I o bale prastandile taro brego ano jezero hem taslile.

³⁴ I kad okola so arakhena ine e balen dikhle so ulo, našle hem vačerde adalestar e manušenđe ani diz hem ano gava. ³⁵ Tegani o manuša ale te dikhlen so ulo. Ale koro Isus hem arakhle e manuše, kolestar iklile o demonja, sar urjavdo hem saste godaja bešela uzalo e Isusesere pre, i darandile. ³⁶ A okola so dikhle adava so ulo, vačerde averenđe sar o Isus sasljarda e opsednutime manuše. ³⁷ I sa o narodo oto krajo

† **8,30** Legija E rimljanengiri vojničko grupa ani savi inele di ko šov hiljade vojnici. ‡ **8,31** phandlipe zako demonja Averčhane: “Bezdan.” O Jevreja verujinde dai o than zako mule ko xor e phuvjakoro. Adava inele hem than kaj o bišukar duhija inele phandle đikote na avela o dive kad o Devel ka kaznini len.

e gerasakoro zamolinde e Isuse te džal olendar adalese so uklinđa len bari dar. Tegani o Isus đerdinđa ano čamco te irini pe palal.

³⁸ A o manuš, kolestar o Isus ikalđa e demonen, molinđa e Isuse te džal oleja, ali o Isus bičhalđa le vačerindoj: ³⁹ “Irin tut te čhereste hem vačer sa so ćerđa će o Devel.” I o manuš dželo maškari sa i diz hem vačerđa so ćerđa lese o Isus.

*O Isus sasljari e namborma đuvlja hem vazdela taro mule e čhajorja
(Mt 9,18–26; Mk 5,22–43)*

⁴⁰ A kad o Isus irinđa pe prekalo jezero, but manuša inele radosna so dikhle le so avela, adalese so sare adžicerena le ine. ⁴¹ I dikh, alo o manuš kasoro anav Jair, kova inele vođa ani sinagoga. I perindoj mujeja di phuv anglo pre e Isusesere, phenđa: “Molinava tut, ava maje ano čher.” ⁴² Adalese so e Jairesiri jekhori čhaj, kola ine dešuduj berš, inele anglo meriba.

I sar o Isus džala ine palo Jair, o narodo gurini pe ano leste. ⁴³ A maškaro narodo inele jekh đuvli kolatar dešuduj berš thavdinđa rat. Oj sa plo barvalipe dinđa e doktorende, ali nijekh našti ine te sasljari la. ⁴⁴ Nakhini oto palal e Isusesere hem dolinđa pe upro lesere fostanesoro krajo hem otojekhvar ačhilo te thavdel latar o rat.

⁴⁵ I o Isus pučlja: “Ko dolinđa pe upra mande?”

A kad đijekh olendar phende: “Na injum me”, o Petar phenđa: “Gospodarona, sar te džana kad but džene čedinde pe hem gurinena pe uzala tute.”

⁴⁶ A o Isus phenða: “Neko namerno dolinða pe upra mande. Osetinđum sar ikljola mandar o zoralipe te sasljari nekas.” ⁴⁷ A i đuvli dikhlja so našti te garaj pe, tresindoj oti dar ali hem peli ko kočija anglo leste hem vačerða anglo sa o manuša sose dolinða pe upro leste hem sar otojekhvar inele sasljardi. ⁴⁸ A o Isus phenða laće: “Mli čhaj, ti vera spasinða tut. Dža ano mir!”

⁴⁹ Sar o Isus vačeri ine adava e đuvljaće, ne-savo manuš taro čher e Jairesoro, e sinagogakere vođasoro, alo hem phenða: “Jaire, ti čhaj muli. Ma više mučin e učitelje!”

⁵⁰ A o Isus šunđa adava hem phenða e Jairese: “Ma dara! Samo verujin hem oj ka ovel spasime, ka uštel!”

⁵¹ I đerdindoj ko čher e Jairesoro, o Isus na muklja nikase te đerdini oleja, sem e Petrese, e Jovanese, e Jakovese hem e čhajorjakere dadese hem e dajaće. ⁵² A sare, kola već inele ano čher, runde hem tugujinde palo late. A o Isus phenða: “Ma roven! Adalese so oj na muli, nego sovela.”

⁵³ I on asandile lese adalese so džande so muli. ⁵⁴ A o Isus dželo hem dolinða la taro vas hem vičinda: “Čhajorije, ušti!” ⁵⁵ I lakoro duho irinða pe ano late, i otojekhvar uštini, a o Isus naredinða lakere dadese hem lakere dajaće te den la te xal. ⁵⁶ I lakoro dad hem lakiri daj

Š **8,52** O Isus džanda da i čhaj muli. Phenða da oj sovela adalese so džanda da sigende ka vazdel la taro mule. O Isus da o lafi “sovela” phenða kad vačerða e Lazaresere meribnastar (Jov 11,11–14), a o Lazar inele dujto manuš kole vazdinða taro mule.

inele začudime, a o Isus naredinča lende te na vačeren nikase so ulo.

9

O Isus bičhali e apostolen te vačeren o Evandēlje hem te sasljaren

(Mt 10,9–14; Mk 6,7–13)

¹ A o Isus vičinda e dešuduje apostolen hem dinča len zoralipe hem autoritet upro sa o demonja hem te sasljaren o nambormipa.

² I bičhalča len te propovedinen oto carstvo e Devlesoro hem te sasljaren e nambormen.

³ Angleder so te džan, phenča lende: “Ma legaren tumencar ništa ko drom: ni štapi, ni torba dromese, ni maro, ni love, hem te na ovel tumen aver gad. ⁴ Sa đikote ačhovena ki nesavi diz, bešen ano jekh čher hem ma nakhen ko aver čhera.* ⁵ Te na mangle tumen nesave dizutne, iklindoj tari adaja diz, tresinen i prašina tumare prenda† sar znako dai kriva so na lelje o lafi e Devlesoro.”

⁶ I on dzele taro than ko than, vačerindoj o šukar lafi hem sasljarindoj e nambormen ko sa o thana.

O Irod zbnime

(Mt 14,1–2; Mk 6,14–16)

* **9,4** Valjani te oven zadovoljna e xajbnaja hem e thaneja sojbnase savo o čherutno dela len; na troman te roden po šukar than sojbnase. Ali, šaj te džan ko avera čhera te propovedinen o šukar lafi. † **9,5** tresinen i prašina tumare prenda Znako zoralo odbiba ani kultura e jevrejengiri. Adaleja mothovča pe da na mangle ni i prašina adala dizjatar te ačhol upro lende.

⁷ A o Irod o vladari† e Galilejakoro šunđa sa so ulo i inele zibunime adalese so nesave vačerde da o Jovan o Krstitelj uštino taro mule. ⁸ A avera vačerde da o proroko o Ilija mothovđa pe ki phuv, a nesave avera vačerde da taro mule uštino nesavo proroko taro purano vreme.

⁹ A o Irod phenđa: “Me čindum e Jovanesoro šero. A kovai onda akava kastar sa adava šunava?” I manglja te dikhel e Isuse.

*O Isus parvari više oto pandž hiljade manušen
(Mt 14,13–21; Mk 6,32–44; Jn 6,1–13)*

¹⁰ I kad o apostolja irinde pe koro Isus, vačerde lese sa so érde. I o Isus legarđa len peja hem cidinđa pe olencar, nakori diz vičime Vitsaida, te šaj oven korkore. ¹¹ A o narodo šunđa adava i dželo palo lende. A o Isus dodžačerđa len šukar, vačerđa lende oto carstvo e Devlesoro hem sasljarda e nambormen. ¹² A kad lelja te perel i rat, o dešuduj apostolja nakhle di o Isus hem phende lese: “Te phene ine e narodose te džan ko pašutne gava hem thana kote šaj te arakhen nešto xajbnase hem than sojbnase. Adalese so injam akate ko čučo than kote nane ništa xajbnase hem nane than sojbnase.”

¹³ A o Isus phenđa lende: “Den len tumen nešto xajbnase!”

A on phende: “Ali isi amen samo pandž mare hem duj mače. Amen li te dža te čina xajbnase zako sa akava narodo?” ¹⁴ Adari inele di ko

† **9,7** o Irod o vladari Akate vačeri pe oto Irod Antipa, kova inele vladari upreder jekh oto štar kotora e Izraelesere savo vičinda pe Galileja.

pandž hiljade murša. Š Tegani o Isus phenda ple učenikonende, e apostolende:

“Čhiven len te bešen ko kupe po pinda.” ¹⁵ I čerde ađahar, čhivde sarijen te bešen. ¹⁶ O Isus lelja o pandž mare hem o duj mače, dikhlja naupre ko nebo, zahvalinda e Devlese* zako mare hem zako mače hem phaglja len. Tegani dinda o mare hem e mačen ko učenci te ulaven len e manušende. ¹⁷ I sare xale đikote na čalile. A palo adava, dešuduj korpe čedinde pe okolestar so ačhilo oto xajba.

O Petar xaljovela dai o Isus o Hrist

(Mt 16,13–16; Mk 8,27–29)

¹⁸ A jekh dive o Isus inele korkoro ple dešuduje učenikonencar, i molinda pe. I kad završinda i molitva, pučlja e učenikonen: “So phenela o narodo, kova injum me?”

¹⁹ A on phende: “Nesave manuša phenena da tu injan o Jovan o Krstitelj, a nesave avera phenena da tu injan o proroko o Ilija, a palem nesave avera phenena da tu injan jekh oto avera proroci taro purano vreme kova uštino taro mule.”

²⁰ Tegani o Isus pučlja e učenikonen: “A so tumen phenena, kova injum me?”

O Petar phenda: “Tu injan o Hrist, kole o Devel bičhalđa!”

O Isus vačeri ple meribnastar

(Mt 16,1–23; Mk 8,31–33)

Š **9,14** A uzalo lende inele hem đuvlja hem čhavore. * **9,16** zahvalinda e Devlese Ko original terđola: “blagoslovinda (o mare hem o mače)”.

²¹ A o Isus naredinđa e učenikonende te na vačeren nikase dai ov o Hrist. ²² I phenda: “Me, o Čhavo e Manušesoro, valjani but te patinav. O starešine, o šerutne sveštenici hem o učitelja e Zakonestar† na ka prihvatinen man. O manuša ka mudaren man, ali o trito dive o Devel ka vazdel man taro mule.”

So o manuš valjani te ćerel te šaj ovel e Isusesoro učeniko

(Mt 16,24–28; Mk 8,34–9,1)

²³ I o Isus vačerđa ple učenikonende hem sa e narodose so inele adari: “Ko mangela te džal pala mande, nek ačhaj pe ple dživdipastar, nek lel plo krsto‡ taro dive ko dive hem nek phirel pala mande. ²⁴ Adalese so đijekh kova mangela te arakhi plo dživdipe, ka našali le, a ko našali plo dživdipe zbog mande, ka ovel le večno dživdipe. ²⁵ So vredini e manušese hem sa i phuv te ovel olesiri, a našali ili upropastini pes? ²⁶ Adalese kova lađala mandar hem mle lafonendar, hem me, o Čhavo e Manušesoro, ka lađav olear kad ka irinav ki phuv ano sjaj§ savo

† **9,22** O starešine, o šerutne sveštenici hem o učitelja e Zakonestar zajedno predstavinde sa e Jevrejengere vođen.

‡ **9,23** Manuš kovai već osudime te merel ko krsto, legari ine o upruno kotor oto krsto đi ko than kaj ka mudaren le. Akale vačeribnaja, o Isus manglja te phenel: 1. Te mangaja te ova lesere učenici, valjani te odreknina amen adalestar so amen mangaja ki akaja phuv hem valjani te ova spremna te šuna e Isuse. 2. Da valjani te ova spremna đijekh dive te trpina, čak hem te valjani te mera zbog o Isus, adalese so injam lesere učenici. 3. Soduju upruno opcije. § **9,26** sjaj Sjajno veličanstvo, slava.

ka ovel sar o sjaj mle Dadesoro hem e svetone andelengoro. ²⁷ A čače vačerava tumende, isi nesave akate maškar tumende kola naka meren đikote na dikhena o carstvo e Devlesoro.”

O Devel phenela e trine učenikonende dai o Isus o Pomazaniko

(Mt 17,1–13; Mk 9,2–13)

²⁸ Kad nakhle sar đi ofto dive sar o Isus phenđa adava, lelja peja e Petre, e Jovane hem e Jakove i dželo ki gora te molini pe. ²⁹ I sar ine molini pe, lesoro muj ulo averčhane hem lesere šeja ule but parne hem sjajna. ³⁰⁻³¹ I dikh, nekotar iklile duj manuša ano baro sjaj,* o Mojsije hem o Ilija, hem lelje te vačeren e Isuseja. On vačerde e meribnastar† savo e Isuse adžićeri ano Jerusalim.‡

³² A o Petar hem okola so inele oleja, zasuće. Kad uštine, dikhle e Isuse ano baro sjaj hem e duje manušen sar terđona oleja. ³³ I kad lelje o Mojsije hem o Ilija te ciden pe e Isusestar, o Petar phenđa e Isusese: “Gospodarona, šukari amende akate so injam. Te čera trin šatorja: jekh tuće, jekh e Mojsijase hem jekh e Ilijase.”

* **9,30-31** ano baro sjaj ili: “ani slava.” † **9,30-31** O lafi savoi akate prevodime sar “meriba,” ko original terđola “ikljojba,” so vačeri oto značaj e Isusesere meribnastar. Ko Purano zavet kad vačeri pe oto “ikljojba,” mislini pe upro adava so o Devel ikalđa e Izraelconen taro egipatsko ropstvo. E Hristesoroi meriba ko krsto “ikljojba,” šaj hem te vačeri pe, delo otkupljenja, saveja o Devel ikali e manušen taro e grehengoro ropstvo. ‡ **9,30-31** savo adžićeri ano Jerusalim e Isuse. ili: “(e Isusesoro meriba) savo valjani te ovel/te pherđol ano Jerusalim.” O Isus sigende ka merel ano Jerusalim sar te pherđol e Devlesoro plan.

Na džanda so vačeri. ³⁴ Sar ine vačeri adava, iklilo jekh oblako savo učarđa len. A o učenci darandile kad učarđa len o oblako.

³⁵ I šundilo glaso taro oblako savo vačerđa: “Akavai mlo Čhavo, kole birinđum! Ole šunen!”

³⁶ I palo adava so šundilo o glaso, o učenci dikhle samo e Isuse korkore. I trainde, hem tegani pana nikase na vačerde adalestar so dikhle.

*O Isus ikali e bišukare duho e čhavorestar
(Mt 17,14–19; Mk 9,14–29)*

³⁷ Tejsato dive, kad o Isus hem o trin učenci huljile tari gora, baro narodo alo te dikhel e Isuse. ³⁸ I dikh, nesavo manuš taro narodo lelja te vičini: “Učitelju, molinava tut te pomožine mle čhavesse, adalese soi maje jekhoru! ³⁹ O bišukar duho but puti prelela le hem otojekhvar vrištini; frdela le ano grčevija hem ikljola lestar pena taro muj; uništini le hem skoro nisar na ačaj le. ⁴⁰ I molinđum te učenikonen te ispuđinen e bišukare duho mle čhavestiar, ali on našti ine.”Š

⁴¹ A o Isus phenđa: “O, biverakiri hem rumimi generacijo! Pana kobor valjani te ovav tumencar hem te trpinav tumen? Ana te čhave akari!”

⁴² I sar o čhavoro avela ine đī o Isus, o demoni frdinđa le ki phuv ano grčevija. A o Isus naredinđa e melale duhose te cidel pe e čhavorestar, sasljarda e čhavore hem phenđa lesere dadese: “Ače to čhavo.” ⁴³ Tegani sare inele začudime so dikhle e Devlesoro baro zoralipe.

Š 9,40 Akava verovatno ulo angleder so o Isus huljilo ple trine učenikonencar tari gora.

*O Isus dujto puti vačeri ple meribnastar
(Mt 17,22–23; Mk 9,30–32)*

Sar sare čudinena pe ine zako adava so čerđa o Isus, ov phenđa ple učenikonende: ⁴⁴ “Šunen šukar akala lafija: Me, o Čhavo e Manušesoro, valjani te ovav predime ano vasta e manušengere.” ⁴⁵ Ali o učenci na xalile so o Isus manglja te vačeri adaleja. Adava inele olendar garavdo sar te na xaljoven le, a darandile te pučen le so adaleja manglja te vačeri lende.

Ko Carstvo e Devlesoroi najbaro okova kovai ponizno

(Mt 18,1–5; Mk 9,33–37)

⁴⁶ A o učenci lelje maškara pumende te raspravinen kova šaj olendar te ovel najbaro. ⁴⁷ A o Isus džanda soi lende ki godi*, lelja jekhe čhavore,† čhivđa le uzala peste, ⁴⁸ i phenđa lende: “Đijekh kova primini akale čhavore zbog maje,‡ man primini. A đijekh kova man primini, primini e Devle kova bičhalđa man. Kova maškara tumende pes dikhela sar najtikore, ole o Devel dikhela sar najbare.”

*Kova nane protiv tumende, ovi tumencar
(Mk 9,38–40)*

* **9,47** ki godi Ko original terđola: “ko vilo”. † **9,47** lelja jekhe čhavore Ko Mk 9,33 pisini da o Isus hem lesere učenci tegani inele andre ano čher. O čhavoro verovatno živinđa ano adava čher. ‡ **9,48** zbog maje Ko original terđola: “ano mlo anav”.

49 A o Jovan phenđa e Isusesese: “Gospodarona, dikhljam nesave manuše sar ano to anavš ispuđini e demonen e manušendar. Amen o učenici na mukljam lese te ćerel adava, adalese so na džala amencar pala tute.”

50 A o Isus phenđa lese: “Muken le te ćerel adava, adalese so okova kova nane protiv tumende, ovi tumencar!”

O Isus na mangela te uništini e Samarijanconen

51 A kad inele paše o dive e Isusesere te ovel vazdime ko nebo, ov zorale odlučinđa te džal ko Jerusolim. 52 I bičhalđa nesave manušen angla peste. I on džeze hem đerdinde ko nesavo gav e Samarijakoro te pripreminen le e Isusesese.* 53 Ali o gavutne na mangle e Isuse adalese so džande da džala ko Jerusolim.† 54 A dikhindoj adava o učenici o Jakov hem o Jovan, pučle e Isuse: “Gospode, mangeja li te phena te huljel taro nebo i jag hem sa te tharel len?”‡ 55 A o Isus irinđa pe hem phenđa lenđe da nane šukar so ađahar mislinenaš. 56 I ov hem lesere učenici džeze ko aver gav.

§ 9,49 ano to anav ili: “ano to autoritet”. * 9,52 I Samarija inele regija/okrug maškari Galileja hem i Judeja. O Samarijanci na mangle pe e Jevrejencar. † 9,53 O Jerusolim inele glavno than kote o Jevreja slavinde e Devle. ‡ 9,54 O Jakov hem o Jovan phende ađahar adalese so džande da o proroci sar o Ilija osudinde e manušen kola odbacinde e Devle (dikh ano2. Thag 1,10–12). § 9,55 phenđa lenđe da nane šukar so ađahar mislinena Ko original terđola: “ukorinđa len”.

*Nane lokho te ovel pe e Isusesoro učeniko
(Mt 8,19–22)*

⁵⁷ I sar o učenici hem o Isus džana ine dromeja, nesavo manuš alo hem phenđa e Isusese: “Ka džav tuja kaj god tu džaja.”*

⁵⁸ A o Isus phenđa lese: “E lisicen isi jazbine hem e čirikljen gnezdija, a man, e Čhave e Manušesere nane kaj te pašljarav mlo šero.”†

⁵⁹ A avere manušese phenđa: “Phir pala mande!”

A ov phenđa: “Aš najangle, Gospode, te parunav mle dade.”‡

⁶⁰ Tegani o Isus phenđa lese: “Muk o mule te parunen ple mulen,§ a tu dža vačer oto carstvo e Devlesoro.”

⁶¹ A aver manuš phenđa: “Ka phirav pala tute, Gospode, ali aš te džav te pozdravinav man mle čherutnencar.”

* **9,57** Akava značini da ov manglja te ovel e Isusesoro učeniko.

† **9,58** O Isus phenđa akaja izreka sar te sikaj e manuše sari adava kadi neko lesoro učeniko. Te adava manuš džala palo leste, možda ni ole na ka ovel čer. ‡ **9,59** Nane jasno da li

o dad adale manušesoro mulo i ov ka džal odmah te paruni le ili mangela te ačhol nesavo vreme đikote lesoro dad na merela i te šaj paruni le. Akatei poenta so adava manuš mangela te čerel nešto angleder so ka džal palo Isus. § **9,60** O Isus na mislini

čačimase o mule ka parunen avere mulen. Kad phenela “mule” adava šaj te ovel: 1. metafora zako okola kola sigende ka meren, ili 2. metafora zako okola kola na džana palo Isus hem duhovnoi mule. Akatei poenta so o učeniko nisose na tromal te mukel te ačhaj le adalestar te džal palo Isus.

⁶² A o Isus phenđa lese: “Nijekh kova dolela pe upro plugo te orini i onda dikhela napalal,* nane korisno zako carstvo e Devlesoro.”†

10

O Isus bičhali e eftavardešuduje učenikonen te mothoven dai o carstvo e Devlesoro pašē
(Mt 11,21–27; 13,16–17)

¹ Palo adava, o Gospod o Isus birinđa avere eftavardešuduje* učenikonen hem bičhalđa len duj po duj angla peste ko sa o dizja hem o thana ko save manglja te džal. ² Angleder so te džan, o Isus phenđa lenđe: “I žetvai bari, a xari bučarne te čeden. Adalese, molinen e gospodare oti žetva te bičhali e bučarnen ki žetva pli.† ³ Džan! Ače, bičhalava tumen sar bakrorjen maškaro ruva. ⁴ Ma legaren tumencar kesa e lovençar, ni torba dromese, ni buderi obuća. I ma našalen tumaro vreme ađahar so ka terđoven te vaćeren nekasar odrumal.

⁵ I kad đerdinena ko nesavo čher, prvo vaćeren: ‘Mir akale čhereste!’ ⁶ Te adari bešela o manuš kova mangela mir, tegani o mir, savese tumen molinena, ka ačhol oleja; a te na manglja

* **9,62** Nijekh kova kad orini, a dikhela napalal, našti te ćerel o plugo te džal adari kaj valjani. Adava manuš valjani šukar te dikhel anglal te šaj šukar te orini. † **9,62** Đijekh manuš kova ulo e Isusesoro učeniko hem tegani mangela te irini pe ko purano dživdipe, nane korisno sar sluga e Devlese ko carstvo.

* **10,1** eftavardešuduje Ano nesave grčka rukopisija terđola “eftavardeš.” † **10,2** O Isus vaćeri da isi but manuša kolai spremna te đerdinen ko carstvo e Devlesoro, ali da nane dovoljno učenici te sikaven hem te pomožinen e manušenđe.

mir, tumaro mir ka irini pe tumende. ⁷ Kad avena ko nesavo čher, ma palo adava nakhen ko avera čhera. Ačhoven ko jekh than, xan hem pijen adava so o čherutne ikalena angla tumende,[†] adalese soi o bućarno dostojno pla plataće.

⁸ I ki savi diz đerdinena, a o dizutne priminena tumen, xan okova so ikalena angla tumende. ⁹ Sasljaren e nambormen adari hem vaćeren sarijende: ‘Akaleja mothovaja tumende dai paše o carstvo e Devlesoro!’ ¹⁰ A ki savi diz đerdinena, a o dizutne na priminena tumen, iklindoj ko glavna droma e dizjakere, vaćeren: ¹¹ ‘Hem i prašina tumara dizjakiri, savi dolinda pe ko amare pre, amen kosaja laŠ sar znako da o Devel ka sudini tumende.* Ali te džanen da o carstvo e Devlesoro alo paše!’ ¹² Vaćerava tumende da ko dive kad o Devel ka sudini e manušenje, po lokhe ka ovel zako manuša tari Sodoma† negoli zako manuša tari adaja diz.”

O Isus ukorini e dizjen save na priminena

[†] **10,7** O Isus na phenda da on valjani te ačhoven ano adava čher sa adava dive, nego da valjani te soven ano isto čher đijekh rat đikotei adari; šaj te phenel pe hem ađahar: “Ma soven đijekh rat ano aver čher.” § **10,11** “Te kosel pe i prašina taro pre”: ani kultura e jevrejengiri adava znaćinda nešto simbolično. Dikh i fusnota ko Lk 9,5 * **10,11** Akavai simbolično ćeriba saveja mothovena da odbacinena adala dizjakere manušen; šaj te phenel pe hem ađahar: “Sar tumen amen so odbacinden, i o Devel u potpunosti odbacini tumen.” † **10,12** O Devel e jagaja tharda e manušen ani diz Sodoma adalese so inele but bišukar (dikh 1. Mojs 19,24–28).

*lesoro lafi**(Mt 11,20–24)*

¹³ “Jao tumenđe, manušalen taro Horazin! Jao tumenđe, manušalen tari Vitsaida! Te oven ine čudesija maškaro manuša taro Tir hem taro Sidon† save ule maškara tumende, pana angleder ka kajinen pe ine, bešindoj ano šeja oto kanaj hem ano pepeo. § ¹⁴ Ali e manušenđe taro Tir hem taro Sidon ka ovel po lokhe ko Sudo negoli tumenđe. ¹⁵ A tumen, manušalen taro Kafarnaum, ma mislinen da o Devel ka povazdel tumen di o nebo; di o than e mulengoro* isi te peraj tumen.

¹⁶ Tegani phenđa e učenikonenđe: Kova šunela tumen, man šunela, a kova odbini tumen, man odbini. A kova odbini man, odbini e Devle kova bičhalđa man.”

O Isus sikaj e učenikonen saveše više te radujinen pe

† **10,13** O manuša kola živinde ano Horazin hem ani Vitsaida inele Jevreja i valjande te adžičeren e Mesija. O manuša kola živinde ano Tir hem ano Sidon na inele Jevreja adava značini da on na adžičerde te avel o Mesija. Okova so o Isus akate vačeri adavai da čak hem okola kola nane Jevreja valjani te pendžaren dai ov o Mesija adalese so čerđa sa adala čudesija. § **10,13** bešindoj ano šeja oto kanaj hem ano pepeo Ko adava vreme adeti saveja o manuša mothovena dai tužna hem dai lenđe žao zako pumare grehija inele te bešen ano šeja save inele hrapava hem neudobna hem te čhoren upra pumende pepeo. * **10,15** than e mulengoro Ko original terđola: “Had”. O anava “Had” hem “Šeol” ani Biblija koristinena pe zako meriba hem zako than kote o duše e manušengere džana kad merena.

17 Kad o eftavardešuduj učenici irinde pe oto drom radosna, phende e Isuseso: “Gospode, hem o demonja šunena amen kad naredinaja lenđe ano to anav!”†

18 A o Isus ko adava phenđa lenđe: “Dikhljum e Sotone sar perela taro nebo sar munja.‡ 19 Eče, dinđum tumen vlast te gazinen upro sapa hem o škorpije§ hem upro sa o zoralipe e dušmanesoro e Sotonesoro hem ništa naka ovel tumenđe. 20 Ali ma edobor radujinen tumen zako adava so o bišukar duhija šunena tumen, nego više radujinen tumen adalese soi tumare anava zapisime ko lil e Devlesoro ano nebo.”*

Blagoslovimei okola kola šunena e Isusesoro lafi

(Mt 11,25–27; 13,16–17)

21 I tegani o Isus radujinđa pe ano Sveto Duho hem phenđa: “Hvalinava tut, Dade, Gospode e nebosoro hem e phuvjakoro, so garavđan o

† **10,17** Akate kad phenela pe “anav”, mislini pe upro e Isusesoro zoralipe hem upro lesoro autoritet. ‡ **10,18** O Isus koristini akaja uporedba te phenel so o Devel pobedini ine e Sotone dok lesere 72 učenici propovedinde ano dizja. Ili avere lafonencar, o Sotoni pelo sar so taro nebo i munja khuvela natele. § **10,19** sapa hem o škorpije O Isus verovatno uporedini e sapan hem e škorpijen e demonencar sar soi okola savendar o učenici vačerenena ko Lk 10,17. O demonjai sar o sapa hem o škorpije adalese soi opasna hem čerenena bišukaripe e manušenđe. * **10,20** anava zapisime ko lil e Devlesoro ano nebo. Ano nebo o Devel pisinđa ko lil o anava sarijengere kola ka dobinen o večno dživdipe. Akale lilestar vačeri pe hem ko Ps 69,28; Fil 4,3; Jev 12,23; Pučar 3,5; 13,8; 17,8; 20,12; 20,15; 21,27.

čačipe okolendar kola pes dikhena sar mudronen hem džanden, a mothovđan okolende kolai sar čhavore.† Oja, Dade, džanav da ćerđan adava adalese so ađahar mangljan.”

²² Tegani o Isus phenđa okolende so inele adari: “Mlo Dad sa‡ muklja maje ko vasta. Niko na džanel e Čhave, sem o Dad; hem niko na džanel e Dade, sem o Čhavo hem okola kolende o Čhavo mangela te mothoj le.”

²³ Tegani irinđa pe nakoro ućenici hem samo olende phenđa: “Blago e manušenje kola dikhena adava so tumen dikhena! ²⁴ Vaćerava tumende da but proroci hem carija mangle te dikhen man, ali na dikhle man; hem mangle te šunen man, ali na šunde man!”

O Isus sikaj e učitelje e Mojsijasere zakonestar sar te dobini o večno dživdipe

(Mt 22,34–40; Mk 12,28–31)

²⁵ I dikh, jekh dive sar o Isus sikaj ine, nesavo učitelj e Zakonestar uštinoš te pućel le nešto sar te iskušini le, i pućlja: “Ućitelju, so valjani te ćerav te dobinav o večno dživdipe?”

²⁶ A o Isus phenđa lese: “Soi pisime ano e Mojsijasoro zakoni? So ćitineja adari?”

²⁷ I ov phenđa e Isusesese:

† **10,21** Akava odnosini pe upro okola kolen možda nane but obrazovanje, ali spremnai te prihvatinen e Isusesoro sikaviba ađahar sar o čhavore kad spremno šunena okolen kolende verujinena. ‡ **10,22** sa i vlast, o čačipe, o džandipe. § **10,25** uštino Ano Izrael ko adava vreme, o učitelj hem o ućenici bešena ine dok ov ine sikaj len. Kad o ućeniko mangela ine nešto te pućel, valjani te ućtel ko pre.

“Mang* e Gospode te Devle sa te vileja,
sa te dušaja, sa te zoralipnaja hem sa te
gođaja;

hem mang te pašutne sar korkore tut.”†

28 Tegani o Isus phenđa lese: “Šukar phenđan.
Ćer ađahar hem ka ovel tut o večno dživdipe.”

29 Ali o učitelj e Zakonestar manglja te oprav-
dini pe i pučlja e Isuse: “A kovai mlo pašutno?”‡

30 A ko adava, o Isus phenđa lese akaja
priča: “Nesave manuše, sar ine huljela tari diz
Jerusalim ki diz Jerihon, dolinde o čora. On lelje
lestar sa, di o šeja. Edobor marde le da o manuš
samo so na ine te merel. Tegani o čora cidinde
pe olestar, a o manuš pašlilo ko drom hem na
džanda pese.

31 Na nakhlo but, i nekotar adale dromeja
sar huljela ine nesavo sveštenikoŠ, dikhlja e
manuše sar pašljola ko drom i nakhino avrethar.

32 Ađahar da nesavo levit:* alo di adava than
kote o manuš pašljola, dikhlja le i nakhino oti
aver strana adale dromesiri.

* **10,27** Mang ili “čumudin” † **10,27** I naredba ano 10,27a–b
avela oto 5. Mojs 6,5. I naredba ano 10,27c avela oto 3. Mojs
19,18. Akalai duj lila (5. Mojs hem 3. Mojs) kotora oto Zakoni savo
o Devel dinđa e Mojsijase. O duj naredbe šaj te arakhen pe hem
ano Mt 22,37–39 hem ano Mk 12,30–31. ‡ **10,29** Akava manuš
manglja te džanel kas valjani te volini, ili avere lafonencar:
“Kas valjani te dikhav sar mle pašutne hem te mangav le sar
korkore man?” § **10,31** svešteniko Jevrejsko svešteniko
inele manuš kova dinđa žrtve e Devlese ko than e manušengoro.
Ov predstavinđa e manušen e Devlese. * **10,32** levit O
Levitija inele manuša oto pleme e Levijesoro kola pomožinde e
jevrejengere sveštenikonon ano Hram.

³³ A inele nesavo Samarijanco† savo džala ine adale dromeja. Kad reslja di ko than kote o manuš pašljola, dikhlja le, i pelo lese žal olese.

³⁴ Tegani o Samarijanco alo di o manuš, čhorda ulje hem mol upro lesere rane te kosel len‡ hem pačarda len. I vazdinda le upro plo xer hem legarda le ko čher kote lovende šaj te xal pe hem te sovel pe, i adari brininda pe olestar. ³⁵ Tejsato dive o Samarijanco ikalđa duj denarija§ hem dinda ko manuš kasoro inele o čher hem phenda lese: ‘Brinin tut akale manušestar, i ša so ka trošine buderi, ka irinav će kad ka irinav oto drom.’”

³⁶ Tegani o Isus pučlja e učitelje e Zakonestar: “So tu pheneja? Kova akale trinendar mothovđa pe sar pašutno okolese kole dolinde o čora?”

³⁷ A ov phenda: “Okova kova mothovđa lese milosrđe.”

Tegani o Isus phenda lese: “Oja, akana dža hem čer ađahar!”

E Isusesoro lafi ko prvo than

³⁸ I sar o Isus hem lesere učenci džana ine dromeja di ko Jerusalem, đerdinde ko nesavo gav. Adari živinda nesavi đuvli palo anav Marta. Oj vičinda len kora peste ko čher hem lelja te

† **10,33** Samarijanco O Samarijanci inele e jevrejengere potomci kola lelje pe avere narodoja. On na slavinde e Devle ko Jerusalem sar so o Jevreja. O Jevreja inele xoljame upro Samarijanci hem na verujinde da o Samarijanci inele e Devlesoro narodo. ‡ **10,34** I mol koristinda pe te kosel pe i rana, a o ulje verovatno koristinda pe te na inficirini pe i rana. § **10,35** duj denarija Duj denarija inele duj srebrna kovanice. Ko adava vreme, zako duj denarija o bučarno valjanđa duj dive te čerel buti.

čerel lenđe xajbnase. ³⁹ Ola inele phen palo anav Marija, koja beštini uzalo e Gospodesere e Isusesere pre hem šunđa lesoro lafi. ⁴⁰ A i Marta sa ki sig dikhela ine te kandel, i ali uzalo Isus hem pučlja le: “Gospode, so tu pheneja? Šukar li adava so mli phen muklja man korkora te kandav? Phen laće te pomožini maje.”

⁴¹ A o Gospod phenđa laće: “Marto, Marto! Brinineja tut hem uznemirineja tut zako but so, ⁴² a samo jekh valjani. I Marija birinđa te čerel šukar stvaru, adalese na ka ačhavav la adalestar.”

11

O učeniko pučela e Isuse te sikaj len sar te molinen pe

(Mt 6,9–13; 7,7–11)

¹ I kad jekhvar o Isus završinda e molitvaja, jekh lesere učenikonendar phenđa lese: “Gospode, sikav amen te molina sar so o Jovan o Krstitelj sikavđa ple učenikonen.”

² Tegani o Isus phenđa lenđe: “Kad molinena, vaćeren:

‘Dade Devla! Barjaraja to sveto anav!*

To carstvo te avell!†

³ De amen maro đijekh dive!

* **11,2** 1. Akava značini: “Nek to anav ovel priznajime sar sveto” ili “Molinaja o manuša te poštuinen to sveto anav” ili “Sare te poštuinen tut, adalese so injan sveto.” 2. E Jevrejende o anav e manušesoro predstavinda e manuše. Kad o manuša poštuinde nekasoro anav, adava inele isto sar kad poštuinenena ole. † **11,2** Akava značini te barjol hem te širini pe e Devlesiri vladavina ki phuv.

⁴ Oprostin amende amare grehija

sar so hem amen oprostinaja[†] đijekhese
kova grešinda premala amende!

Hem cide amen taro iskušenje![§]”

⁵ Tegani o Isus phenda lenđe: “Zamislinen da ki ekvaš i rat džana koro tumaro amal te phenen lese: ‘Amala, te de man trin mare, i ka irinav će. ⁶ Mlo amal alo oto drom kora mande, a nane man so te ikalav anglo leste!’ ⁷ A ov od andral te phenel: ‘Ma uznemirin man! O udarai phandle, a mle čhavorei mancar ko than e pašljojbnasoro hem sovena. Našti akana te uštav te dav tut!’ ⁸ Vačerava tumenđe: te na uštino te del le adalese soi lesoro amal, ka uštel hem ka del le sa so valjani adalese so lesere amale nane lađ te ovel uporno.*

⁹ Vačerava tumenđe: Mangen hem ka del pe tumenđe! Roden hem ka arakhen! Khuven hem ka phravel pe tumenđe! ¹⁰ Adalese so đijekh kova mangela, primini; hem kova rodela, arakhi; hem kova khuvela, ka ovel lese phravdo.

¹¹ A kova dad tumendar: kad lesoro čhavo ka rodel lestar ine mače, ka del le sape? ¹² Ili kad ka rodel jaro, ka del le škorpija? ¹³ Kad

[†] **11,4** sar so hem amen oprostinaja ili “hem amen te oprostina.”

[§] **11,4** Ko original terđola: “hem ma legar amen ano iskušenje.”

* **11,8** O Isus vačeri akaja priča sar te sikaj kroz i uporedba da tumaro amal ka pomožini tumenđe te isi tumen bari potreba hem molinena le više puti zako pomoć. Ko esavko način o Devel ka del tumen okova so tumenđe valjani te pučljen le uporno. Te čak o komšija, kova na volini tut, ka del tut okova so valjani će kad bizi lađ rodeja, kobor više o Devel, kovai šukar dad hem kova volini tut, ka del tut okova so valjani će kad bizi lađ molineja le.

tumen, kola injen bišukar, džanen te den šukar darija tumare čhavende, kobor više tumaro Dad taro nebo ka del e Svetone Duho okolende kola rodena olestar.”

O Isus kandela pe e Devlesere zoralipnaja, a na e bengesere

(Mt 12,22–30; Mk 3,22–27)

¹⁴ I jekh dive o Isus ispudinđa e demone kova čerela ine jekhe manuše te našti vačeri. Kad iklilo o demoni, o manuš lelja te vačeri. I o manuša kola inele adari inele zadivime, ¹⁵ ali nesave olendar vačerde: “E Veelzevulesere,† e demonengere šerutnesere, zoralipnaja ispudini e demonen!” ¹⁶ A avera iskušinde e Isuse ađahar so rosinde lestar te čerel čudo‡ saveja ka mothoj da o Devel bičhalđa le.

¹⁷ Ali o Isus džanđa lengere mislija, i phenđa lenđe: “Đijekh carstvoŠ savoi ana peste ulavdo ka properel, hem o čher* ano savo nane sloga ka perel. ¹⁸ Tei e Sotonesoro carstvo ana peste

† **11,15** E Veelzevulesere Veelzevul inele dujto anav zako Sotoni ili zako Beng. Ponekad pisini pe hem “Vaal-Zevuv.” Akava anav doslovno značini “gospodari e mačijengoro”, so značini “vladari upro demonja.” Akavai anav povezime e anaveja oto xovavno devel “Vaal-zevuv” taro Ekron (dikh 2. Thag 1,2, 3, 6) ‡ **11,16** te čerel čudo Ko original terđola: (te del len) znako taro nebo. Š **11,17** carstvo Akate o “carstvo” vačeri e manušendar ano leste: “Te o manuša oto nesavo carstvo marena pe maškara pumende, on ka uništinen pumaro carstvo.” * **11,17** o čher Akate o “čher” vačeri e porodice: “Te o čherutne maškara pumende marena pe, lengiri porodica ka ovel uništine.”

ulavdo,† sar onda pana trajini? Akava vačerava adalese so tumen phenena da e Veelzevulesere zoralipnaja ispudinava e demonen. ¹⁹ A te me e Veelzevulesere zoralipnaja ispudinava e demonen, kasere zoralipnaja tumare učenci ispudinena len?‡ Adalese on ka dokažinen tumende da na injen u pravu. ²⁰ Ali te e Devlesere zoralipnaja§ ispudinava e demonen, onda o carstvo e Devlesoro alo maškara tumende.”

O Isus po zoralo e Bengestar

²¹ O Isus phenda hem akava: “Kad okova kovai zoralo hem naoružime* pazini plo boro, lesoro barvalipei osigurime. ²² Ali kad avela o po zoralo lestar, ka pobedini le hem ka lel lesoro oružje upro savo inole nada hem ka ulaj plencar adava so lelja e bizoralestar.†

²³ Ko nane mancar, ovi protiv mande. I ko na čedela mancar, ov čhorela.”‡

† **11,18** e bengesoro carstvo ana peste ulavdo Ko original terđola “Sotoni.” Akate o “Sotoni” vačeri e demonendar, kola služinena e Sotone, hem e Sotonestar: “Te o Sotoni hem o članovija oto lesoro carstvo marena pe maškara pumende, lesoro carstvo naka trajini.” ‡ **11,19** Adalese so hem on (e farisejengere učenci) čerena isto adava (ispudinena e demonen). § **11,20** e Devlesere zoralipnaja Ko original terđola: “e Devlesere najeja” (dikh2. Mojs 8,19). * **11,21** O Sotoni † **11,22** Akate vačeri pe e Isusestar kova pobedini e Sotone hem lesere demonen sar dai o Isus po zoralo manuš kova lela adava soi e zorale manušesoro. ‡ **11,23** O Isus vačeri oto čediba e učenikonengoro kola phirena palo leste. “Ko na terini e manušen te aven hem te phiren pala mande, ov terini len te džan dur mandar.”

O Isus upozorini da o bišukar duho šaj te irini pe ano manuš

(Mt 12,43–45)

²⁴ Tegani o Isus phenđa: “Kad o bišukar duho ikljola taro manuš, džala ko šuke thana rodindoj kote šaj te odmorini. Kad na arakhi le, vaćeri: ‘Ka irinav man ano manuš kolestar ikliljumŠ.’
²⁵ O bišukar duho irinđa pe hem arakhlja dai adava manuš sar čučo čher savoi šulavdo hem namestime*.
²⁶ Tegani džala hem lela efa avere duhen po bišukaren pestar hem đerdinena ano manuš hem ačhona adari. I ko kraj adale manušese ovela po bišukar nego angleder.”

Blagoslovime i o poslušna e Devlese

²⁷ I sar o Isus vaćeri ine adava, nesavi đuvli oto narodo vićinđa: “Bahtali i đuvli koja akharda tut ano vođi hem dinđa tut čuči!”

²⁸ A o Isus phenđa: “Po bahtalei okola so šunena o lafi e Devlesoro hem ćerena le!”

O Isus po baroi e Jonastar hem e Solomonestar; a o manuša na šunena le

(Mt 12,38–42; Mk 8,12)

²⁹ Sar čedela pe ine po baro narodo, o Isus lelja te vaćeri: “Akajai generacija bišukar. Rodela mandar znako,† ali nisavo znako naka del pe

Š **11,24** ano manuš kolestar ikliljum Ko original terđola: “mle čhereste kotar ikliljum.” * **11,25** sar čučo čher savoi šulavdo hem namestime Adava znaćini dai adava čher spremno te šaj neko te živini adari. † **11,29** Sar dokaz da o Devel bićhalđa man

laće sem adava so inele e prorokose e Jonase.†
 30 Sar so adava so ulo e Jonase inele znako e manušeŋde kola živinde ki diz NinivaŠ da o Devel bičhalđa le, ađahar hem so ka ovel maje, e Čhavesse e Manušeserese, ka ovel znako akala generacijaće da o Devel bičhalđa man.*

31 Ko dive kad ka ovel e Devlesoro sudo, i carica koja angleder vladinđa ki južno phuv† ka uštel hem ka osudini e manušen oti akaja generacija, adalese so tari durutni phuv ali te šunel e Solomonesiri mudrost, a akatei tumencar neko po baro e Solomonestar, a tumen na mangena te šunen! 32 Ko dive kad ka ovel e Devlesoro sudo, o manuša kola živinde ani purani diz Niniva ka ušten hem ka osudinen akala generacija, adalese so on pokajinde pe kad o Jona propovedinđa, a akatei tumencar neko po baro e Jonastar, a tumen pana na pokajinđen tumen!”

*E Isusesoroi sikaviba svetlost e manušeŋde
 (Mt 6,22–23)*

† **11,29** O Jona inele proroko ano Purano zavet (dikh Jona 1,7; 2,10; Mt 12,40). Palo trin dive dživdo iklilo taro vođi e bare mačhesoro, sar o Isus so ka ikljol taro grobo o trito dive.

Š **11,30** O manuša kolende o Jona propovedinđa inele but bišukar. Živinde ki Niniva, ki glavno diz e Asirijakiri, hem inele bare neprijatelja e Izraelese (dikh Jona 3). * **11,30** Ko original terđola: “Sar so o Jona inele znako e Ninivljanenđe, ađahar hem o Čhavo e Manušesoro ka ovel znako akala generacijaće.”

† **11,31** Carica oti Saba (avdisutni phuv Jemen) putujinđa prekalo 1500 kilometarija te šunel e Solomonesiri mudrost. Živinđa 1.000 berš angleder e Isusestar (dikh 1. Thag 10,1–13; 2. Dnev 9,1–12).

33 “Niko na tharela i svetiljka hem te čhivel la ko garavdo than ili talo čaro, nego čhivela la ko than zaki svetiljka te šaj dikhen o svetlost okola kola đerdinena. † 34 Ti jakhi sar svetiljka te telose. Kadi ti jakh šukar, sai to telo osvetlime. A kadi ti jakh bišukar, hem to teloi ani tomina. § 35 Adalese, pazin da o svetlost so mislineja dai ana tute nane tomina. 36 Tei sa to telo pherdo oto svetlost, bizo jekh kotor oti tomina, tegani sa to dživdipe ka ovel osvetlime sar kad i svetiljka osvetlini tut.”

O Isus kritikujini e verakere vođen soi pobožna samo od avrijal
(Mt 23,1–36)

37 Kad o Isus vačerđa adava, nesavo fariseji vičindā le te xal maro koro leste. I o Isus đerdindā lese ko čher hem čhivđa pe uzalo astali. 38 A o fariseji dikhindoj adava, čudindā pe so o Isus na thovđa ple vasta angleder o xajba, palo adeti e jevrejengoro.* 39 A o Gospod o Isus phendā lese: “Oja, tumen o fariseja kosena i šolja hem o čaro od avrijal, a pherđen len tumara

† 11,33 O stihija 33-36 oni metafora savaja o Isus vačeri ple sikavibnastar dai “svetlost” zako savo mangela lesere učenici te oven poslušna hem te ulaven le averencar. Ov vačeri e manušendar kola na džanen ili na prihvatinena lesoro sikaviba dai ani “tomina”. § 11,34 Adava značini: Kad neko prihvatini e Isusesoro sikaviba, ka xaljol o čačipe e Isusestar hem zbog adava ka čerel soi šukar. A kad neko na prihvatini e Isusesoro sikaviba, ačhola ano bidžandipe e čačipnastar oto Isus. * 11,38 E Jevrejen inele pravilo o manuša te thoven pumare vasta sa đī o kunjja sar te oven čista palo adeti anglo Devel.

pohlepaja hem bišukaripnaja. ⁴⁰ Hulavonalen! Nane li o Devel okova kova ćerđa e manuše, kova džanel le hem od avrijal hem od andral?† ⁴¹ Akavai po šukar: den e čororende sar milostinja okova so isi tumen, so xalane icerena ano šolje hem ano čare, i ka oven čista hem od andral hem od avrijal.‡

⁴² Ali jao tumende e farisejende so dena e Devlese dešto kotor oto začinjaŠ hem oto sa o povrće, a ačhavđen te ćeren averende okova soi pošteno hem te mangel e Devle. Valjani te den o dešto kotor, ali na troman te bistren te ćeren adava soi po bitno.*

⁴³ Jao tumende e farisejende so volinena te bešen ko anglune thana ano sinagoge hem so volinena kad o manuša, pherde poštujiba premala tumende, pozdravinena tumen ko trgija. ⁴⁴ Jao tumende adalese so injen sar o bioznačime grobija upra savende o manuša phirena, a na džanen.”†

† **11,40** O Isus pučela akava te ukorini e farisejen so na xaljovena dai e Devlese bitno okova soi ano lengere vile.

‡ **11,41** i ka oven čista hem od andral hem od avrijal Ko original terđola: “I sa ka ovel tumende čisto.” § **11,42** oto začinja Ko original terđola: “oti nana hem oti ruta”. * **11,42** Ko original terđola: “Adava valjanđen te ćeren, a okova te na bistren te ćeren.” † **11,44** Akala grobija inele xandle rupe ko than kote e mulesoro telo inele parume. Na ine len parne bara save inače o manuša čivena ine upro grobija te šaj avera dikhen len. Kad o Jevreja phirena ine prekalo grobo, tegani ovena ine nečista palo adeti. Akala bioznačime grobija ćerena len ine slučajno te oven nečista.

⁴⁵ Tegani nesavo oto učitelja e Zakonestar phendā e Isuse: “Učitelju, hem amen vredineja adale lafonencar.”

⁴⁶ A o Isus phendā: “Jao hem tumendē, učiteljalen e Zakonestar! Čhivena upro manuša pharipa but phare te akharen adahar so dena len pravilja save našti te iceren, a ni najeja na mangena te mrdinen te pomožinen lendē te akharen adava pharipe. ⁴⁷ Jao tumendē, adalese so vazdena spomenici e prorokonendē kolen tumare pradada mudarde. ⁴⁸ Adaleja mothovena da odobrinena adava so čerde tumare pradada: on mudarde len, a tumen vazdena lendē spomenici.† ⁴⁹ Adalese o Devel mudro vačerda tumendar: ‘Ka bičhalav lendē prorokonen hem apostolen. Nekas olendar ka mudaren, a nekas ka progoninen.’

⁵⁰ Akala generacijatar ka rodel pe o rat sa e prorokonengoro savo thavdindā pana taro čeriba e phuvjakoro, ⁵¹ pana taro rat e Aveljesoro sa di o rat e Zaharijasoro,§ kova inele mudardo maškaro žrtveniko hem i svetinja ano Hram. Oja, vačerava tumendē, akaja generacija ka ovel

† **11,48** O Isus ukorini e farisejen hem e učiteljen e Zakonestar. On džanen zako mudariba e prorokonengoro, ali na osudinena pumare pradaden zako adava so mudarde e prorokonen. Averčhane: “So te osudinen tumare pradaden, tumen odobrinena adava so čerde hem složinena tumen olencar ko adava te na oven poslušna e prorokonengere lafonendē.”

§ **11,51** O Avelj inele prvo manuš kova inele mudardo ko Purano zavet (1. Mojs 4,1–16), a o Zaharija inele zadnjo manuš kova inele mudardo ko Purano zavet (2. Dnev 24,20–22).

osudime zako adava rat so thavdinda!*

⁵² Jao tumende, učiteljalen e Zakonestar! Adalese so e narodostar garavden o ključo oto džandipe e Devlesere carstvostar. Korkore na đerdinden maškaro adava udar hem na mukljen te đerdinen ni okola kola mangle te đerdinen.”†

⁵³ I kad o Isus iklilo adathar, o učitelja e Zakonestar hem o fariseja ani bari xoli lelje te protivinen pe hem te pučen le but so. ⁵⁴ On dikhle te dolen le ko bišukar lafi sar te šaj tužinen le.

12

*O Isus vačeri ple učenikonende te na oven
dujemujengere*

(Mt 10,26–27)

¹ I kad čedinde pe nekobor hiljade manuša, edobor but inele da terdine jekh upra avereste, o Isus prvo lelja te vačeri ple učenikonende: “Arakhen tumen taro kvasco e farisejgoro,

* **11,51** O mulei proroci jedina kolen pošujinena! Sar so lengere preci na šunde e prorokonen ano Purano zavet, ađahar hem akala fariseja hem o učitelja e Zakonestar na šunena e Isuse hem naka šunen e apostolen kolen o Isus ka bičhali. Ka avel kraj zako strpljenje e Devlesoro hem ov konačno ka sudini e Izraelese zako sa o berša so odbacinde lesoro lafi. † **11,52** O Isus vačeri e Devlesere čaćipnastar sar te phene dai ano čher ko savo o učitelja na mangena te đerdinen, ali na mukena ni averende te ovel len o ključo te šaj đerdinen. Akava značini da o učitelja na džanen čaćimase e Devle, ali hem na mukena ni averen te upoznajinen le.

te na oven dujemujengere sar soi on.* 2 Sa soi garavdo ka arakhel pe; sa soi garavdipe ka šundol pe.† 3 Adalese, sa so vačerden ani tomina, ka šundol pe ano svetlost; hem so poxari vačerden ko kan ano sobe, ka vačeri pe taro krovija‡ sare te šunen.”

*Ma daran, adalese so injen dragocena e De-
vlese*

(Mt 10,28–33; 12,31–32; Mk 3,28–29)

4 “Ali phenava tumenđe, amalalen: ma daran okolendar kola šaj te mudaren samo o telo, adalese so više adalestar na ka šaj te dukhaven tumen. 5 A ka phenav tumenđe kastar te daran: te daran taro Devel kas palo mudariba isi zoralipe te frdel ano pakao. Oja, vačerava tumenđe, olestar te daran!

6 Na biknela pe li pandž čiriklja zako samo duj najtikore kovanice? A palem nijekh olendar nane bisterdi anglo Devel. 7 A o Devel čak džanel kobor bala isi tumen ko šero.§ Adalese, ma

* **12,1** Sar so o kvasco širini pe maškaro sa o humer, lengoro licemerje širinda pe maškari sa i zajednica. “Arakhen tumen taro licemerje e farisejengoro, savoi sar kvasco” ili “Pazinen te na oven licemerna sar o fariseja.” Lengoro bišukar ponašiba utičini upro sarijende isto ađahar sar so o kvasco utičini upro humer. † **12,2** Averčhane: “Ma oven sar olende, adalese so o Devel ka pučari sa so o manuša akana učarena. O manuša ko kraj ka dodžanen sa so đijekh manuš garaj.” ‡ **12,3** O čera ano Izrael inolen ravna krovija, i o manuša šaj ine te ušten hem te terđoven upro lende. § **12,7** Amaro pouzdanje šaj te ovel ano Devel. Ov džanel but više nego so amen džanaja. Na džanaja čak ni kobor bala isi amen ko šero, ali o Devel džanel adava hem više adalestar.

daran! E Devlese injen po dragocena negoli but čiriklja!”

Na valjani te dara te priznajina e Isuse anglo manuša

(Mt 10,32–33; 12,32; 10,19–20)

⁸ “A vačerava tumenđe: Đijekh kova anglo manuša ka priznajini dai mlo, me, o Čhavo e Manušesoro, anglo anđelja e Devlesere ka priznajinav dai ov mlo. ⁹ A te odrekninda pe neko mandar anglo manuša, hem me ka odrekninav man olestar anglo anđelja e Devlesere. ¹⁰ I te vačerđa neko lafi protiv mande, protiv o Čhavo e Manušesoro, ka ovel lese oprostime; ali naka ovel oprostime okolese kova hulini upro Sveto Duho.*

¹¹ A kad ka anen tumen anglo sudo ko sinagoge, anglo vladarija hem o vlastija, ma oven zabrinuta sar hem soja te braninen tumen, so te vačeren! ¹² Adalese so tegani o Sveto Duho ka sikaj tumen so te vačeren.”

O Isus vačeri te na ova pohlepna

¹³ Tegani nekooto narodo phenđa e Isusesere: “Učitelju, vačer mle phralese te ulaj mancar okova so ačhavđa amende amaro dad.”

¹⁴ A o Isus phenđa lese: “Manušēja, ko čhivđa man te ovav sudija ili delioco upra tumende?”

¹⁵ Tegani phenđa sarijende: “Arakhen tumen hem ciden tumen tari pohlepa. I sa edobor

* **12,10** okolese kova hulini upro Sveto Duho Averčhane: “okolese kova namerno na priznajini e Svetone Duhosiri buti.”

barvalipe te ovel e manuše, lesoro dživdipe na avela oto adava so isi le.”

¹⁶ Tegani o Isus phenđa lenđe akaja priča: “Nesave barvale manušesiri phuv bijandā but bijandipe. ¹⁷ I ov mislinđa pe ana peste: ‘So te ćerav? Nane man edobor baro than kote te ćhivav i žetva mli.’ ¹⁸ I phenđa: ‘Akava ka ćerav! Ka peravav mle puranē šupe hem ka vazdav po bare, i adathe ka ćhivav sa o điv hem sa soi mlo. ¹⁹ Tegani ka vaćerav korkoro maje da isi man baro barvalipe bute beršendē. Ka šaj te odmorinav, te xav, te pijav, te uživinav!’

²⁰ Ali o Devel phenđa lese: ‘Hulavona! Akaja rat ka mere!† A sa adava so spremindān, kasoro ka ovel?’

²¹ Ađahari okolese kova pese ćedela blago ki phuv, a na barvaljola okoleja soi šukar e Devlese ano jaćha.”

*O Devel dela ple ućenikonendē okova so valjani lenđe zako dživdipe
(Mt 6,25–34)*

²² Tegani o Isus phenđa ple ućenikonendē: “Adalese vaćerava tumendē: ma oven zabrinuta zako tumaro dživdipe: ka ovel tumen li so te xan; ni zako tumaro telo: ka ovel tumen li so te urjen. ²³ Adalese soi o dživdipe po bitno e xajbnastar hem tumaroi telo po bitno e

† **12,20** Akaja rat ka mere Ko original terđola: “Akaja rat ka rodel pe tutar ti duša!”

šejendar.† 24 Dikhen e gavranen!§ Ni sejnena ni čedena, nane len ni šupa kote te čhiven o điv, a palem o Devel parvari len. A tumen injen e Devlese po vredna e čirikljendar! 25 A kova tumendar šaj adaleja so brinini pe te produžini xari plo dživdipe?* 26 Znači te našti ni adava najxari te čeren, sose onda injen zabrinime zako bilo so aver?

27 Dikhen o divlja luluča sar barjona. Na čerena buti, čak na sivenafse šeja, a vačerava tumenče da ni o caro o Solomon, kova inele but barvalo, na inole edobor šuže šeja sar jekha olendar. 28 Te o Devel ađahar šukar urjavela i čar ko polje savi avdive adari, a tejsa frdela pe ani jag, kobor li više tumenče ka del šeja, tikora verakere manušalen! 29 Tumen ma oven zabrinuta zako adava so ka xan hem so ka pijen, 30 adalese so adava rodona okola kola na džanen e Devlese. Tumaro Dad, o Devel, džanel da valjani tumenče sa adava. 31 Nego roden o carstvo e Devlesoro,† a ov ka del tumen sa adava so valjani tumenče!

† 12,23 O Devel dinda tumen hem tumaro dživdipe hem tumaro telo. Adalese šaj te verujinen lese da ka del tumen hem okova so valjani tumenče zako dživdipe. § 12,24 O manuša so šunena ine e Isuse, smatrinena ine so o gavranja nane korisna adalese so o Jevreja našti ine te xan adaja vrsta čirikljen. * 12,25 xari Ko original terđola “kuni”. Akava pučibai metafora adalese soi kuni mera zaki dužina, a na zako vreme. I slikai adaja dai o dživdipe e manušesoro izdužime sar phal, sar thulo thav ili sar nesavo aver fizičko predmeti. † 12,31 roden o carstvo e Devlesoro Akava značini “oven fokusirime upro lesoro carstvo” ili “zorale mangel o carstvo e Devlesoro.”

³² Ma daran, mle učenikonalen!† Tumare Dadesiri volja inele te del tumen o carstvo.§

³³ Bikninen so isi tumen hem o love den e čororende! Čeren tumende kese zako love save na properena hem barvalipe ko nebo savo nikad na tikorini. Niko naka šaj te avel adari te čorel tumaro barvalipe hem nijekh moljco naka uništini le. ³⁴ Adalese so tumaro vilo* ka ovel adari kaj tumaro barvalipe.”

Oven spremna zako dujto aviba e Gospodesoro e Isusesoro
(Mt 24,45–51)

³⁵ O Isus ple učenikonende phenda hem akava: “Oven spremna, urjavde zaki buti hem tumare svetiljke te oven tharde, ³⁶ sar sluge kola adžicerena ple gospodare te irini pe čhere taro bijav. Kad irini pe o gospodari hem kad khuvela ko udar, o slugei spremna te phraven lese. ³⁷ Blago okole slugende kolen o gospodari, kad ka avel, ka arakhi len džangale sar adžicerena le! Čače, vačerava tumende, ov, o gospodari, ka phandel pe i kecelja, ka bešljačeri len te xan hem ka kandel len. ³⁸ Blago e slugende kolen o gospodari ka arakhi džangalen čak hem te alo ki ekvaš i rat ili anglo disljojba.

† **12,32** mle učenikonalen! Ko original terđola: “stado tikoreja!” O Devel brinini pe zako e Isusesere učenici sar so o pastiri brinini pe zako plo stado. Adalese o Isus vičini ple učenikonon “stado tikoreja”. § **12,32** Šaj te vačeri pe hem: “Tumaro dad odlučinda te mukel tumen te živinen ano carstvo olesoro” ili “Tumaro dad odlučinda te mukel tumende te vladinen oleja ano lesoro carstvo.” * **12,34** vilo Akate o vilo odnosini pe upro mislija e manušesere.

³⁹ Ali akava te džanen: te o čerutno džanel ine ko savo sati avela o čor, naka mukel lese ine te đerdini ko čher te čorel. ⁴⁰ Hem tumen oven spremna, adalese so me, o Čhavo e Manušesoro, ka avav tegani kad na nadinena tumen!”

⁴¹ Tegani o Petar pučlja e Isuse: “Gospode, vaćereja li akala uporedbe samo amende e učenikonende ili sarijende?”

⁴² O Gospod o Isus phenda: “Kovai, onda, verno hem mudro upravniko kas o gospodari ka čhivel upreder ple sluge te del len xajba ko vreme? ⁴³ Blago okole slugase kas lesoro gospodari, kad ka avel, ka arakhi sar ćerela ađahar. ⁴⁴ Čaće vaćerava tumende, upreder sa o barvalipe plo ka čhivel le sar upravniko. ⁴⁵ A te vaćerđa adava sluga ana peste: ‘Naka avel pana mlo gospodari’ i lela te marel avere slugen, hem te xal, te pijel hem te maćol, ⁴⁶ lesoro gospodari ka avel tegani kad naka očekujini le,† ka čhinel le ko ekvaš hem ka čhivel le maškaro nevernici.

⁴⁷ A okova sluga kova džanda i volja ple gospodaresiri, a na inele spremno ili na ćerđa pali e gospodaresiri volja, but mariba ka xal. ⁴⁸ A okova kova na džanda e gospodaresiri volja, a ćerđa nešto zako savo avela lese kazna, xari mariba ka xal. Kasei dindo but, but ka rodel pe lestar. Kasei poverime but, više ka rodel pe lestar.”

† **12,46** tegani kad naka očekujini le Ko original terđola: “ko dive savo na očekujini hem ko sati savo na prepostavini.”

E Isusesoro lafi ka anel ulajba maškaro manuša

(Mt 10,34–36)

⁴⁹ Tegani o Isus phenða: “Aljum te frdav jag e sudosiri ki phuv.† So bi mangava već te ovel thardi! ⁵⁰ A valjani te nakhavav bare muke.§ But maje pharo ðikote adava na ovela! ⁵¹ Mislinena da aljum te anav mir ki phuv? Na. Aljum te ćerav o manuša te ciden pe jekh averestar. ⁵² Adalese od akana, oto pandž čherutne, trin ka oven ki mli strana, a duj ki aver ili duj ki mli strana, a trin ki aver. ⁵³ Ka uštel o dad upro čhavo hem o čhavo upro dad, i daj upri čhaj hem i čhaj upri daj, i sasuj upri bori hem i bori upri sasuj.”

O Isus vaćeri e narodose te spreminen pe zako adava so ka avel

(Mt 16,2–3; 5,25–26)

⁵⁴ Tegani o Isus vaćerða e narodose: “Kad dikhena da o kale oblaci avena taro zapad, tegani phenena da ka perel bršin, i čaće perela. ⁵⁵ Kad phudela i barval taro jug, phenena da ka ovel

† **12,49** Aljum te frdav jag e sudosiri ki phuv Šaj te znaćini: 1. O Isus alo te pripremini e manušen te suoćinen pe e Devlesere sudoja, a ov inele kaznime e Devlestar ko than okolende kola ka pokajinen pe ine, ili 2. O Isus alo te proćistini e vernikonon, ili 3. O Isus alo te ćerel podela maškaro manuša. § **12,50** valjani te nakhavav bare muke Ko original terðola: “valjani te ovav krstime e krstibnaja.” Akate o “krstiba” odnosini pe upro adava so o Isus valjani te trpini. Sar kad o pani ućhari e manuše kad krstini pe, ađahar i patnja ka ućhari e Isuse.

tatipe, i ovela. ⁵⁶ Dujemujengere manušalen!* O izgled e phuvjakoro hem e nebosoro šukar pendžarena, ađahar da pendžarena o znakija adalestar so ovela akana, a na mangena te den lenđe značaj.†

⁵⁷ Tumen korkore valjani te pendžaren okova soi ispravno. ⁵⁸ Te neko legari tut ko sudo te tužini tut adalese so na irinđan lese o love, odrumal de sa tutar te mirine tut oleja angleder nego so resena adari. Te na ćerđan ađahar, ov šaj te vucini tut anglo sudija, a o sudija ka del tut ko manuš kova ka čhivel tut ano phandlipe. ⁵⁹ Vaćerava će da čaće naka ikljove adathar sa đikote na irineja đi i zadnjo para.”‡

13

Sare valjani te iden pe taro pumare grehija

¹ Tegani nesave manuša phende e Isuseso so o Pilat, o upravniko e rimesoro, naredinđa nesave Galilejci te oven mudarde.* I on inele mudarde sar anena ine žrtve ano Hram e jerusalimesoro.

* **12,56** Adala manuša inele dovoljno džande te pendžaren o znakija da avela o bršin ili da avela o tatipe. Ali na mangle te priznajinen da e Isusesere čudesija inele znakija save mothovena dai ov okova kole o Devel bičhalđa te spasini e manušen.

† **12,56** Averčhane: “Adava značini da sigurno valjani te xaljoven so značini adava so o Devel ćerđa kroz mande akala dive!” ‡ **12,59** O Isus e manušenđe vaćerđa akaja uporedba te upozorini len da valjani te mirinen pe e Devleja angleder nego so avela o vreme te osudini len. * **13,1** o Pilat, o upravniko e rimesoro, naredinđa nesave Galilejci te oven mudarde Ko original terđola: “o Pilat mešinđa lengoro rat lengere žrtvenar”.

² A o Isus phendā lende: “Tumen li mislinena da adala Galilejci, adalese so ađahar mudardile, inele po grešna sa avere Galilejconendar? ³ Na! Ali te na obratindēn tumen taro tumare grehija, sarijen tumen ka adžićeri propast! ⁴ Ili okola deštofto upro kolende peli i kula ano Siloam hem mudarđa len, tumen li mislinena da on inele po bare grešnici sa e manušendar kola živinena ano Jerusolim? ⁵ Na! Ali te na obratindēn tumen taro tumare grehija, sarijen tumen ka adžićeri propast!”

Na ačhilo pana but vreme zako pokajiba

⁶ Tegani o Isus vačerđa lende akaja priča: “Inele nesave manuše smokva sadime pese ano vinograd. I alo te rodel o bijandipe lakoro, ali na arakhlja le. ⁷ Tegani phendā e manušese so čerela buti lese ano vinograd: ‘Ače, trin berš sar avava te rodav bijandipe upri akaja smokva, ali na arakhava le. Čhin la! Sose te šučari i phuv?’

⁸ A ov phendā: ‘Gospodarona, ačhav la pana akava berš. Ka xandav la hem ka frdav laće đubrivo, ⁹ i šaj ka bijani. A te na bijandā, ka čhine la.’”

O Isus sasljari ko savato e đuvlja koja inele bandardi

¹⁰ I jekh savato sar o Isus sikaj ine ani jekh sinagoga, ¹¹ adari inele nesavi đuvli kola o bišukar duho čerela ine te ovel bandardi dumeja. Oj inele bandardi deštofto berš hem nisar našti ine te ispravini pe. ¹² Kad o Isus dikhlja la, vičinda la kora peste hem phendā laće: “Đuvlije, oslo-bodimi injan taro to nambormipe!” ¹³ I čhivđa

ple vasta upro late, a oj otojekhvar ispravinda pe hem lejla te slavini e Devle.

¹⁴ Tegani e sinagogakoro vođa, xoljame so o Isus sasljarđa ko savato, phenđa e narodose: “Isi šov dive ano kurko ko save šaj te ćerel pe buti! Ko adala dive aven hem oven sasljarde, a na ko savato!”

¹⁵ A o Gospod o Isus phenđa lese: “Dujemujengere injen! Ī tumen ko savato phravena tumare guruve ili tumare xere taro jasle te legaren le te pijel pani. ¹⁶ A akajai đuvli oto pleme e Avraamesoro kola o Sotoni phandlja ače dešofto berš. Oj li na valjani te ovel phravdi taro akala lancija e nambormipasere ko savato?” ¹⁷ Kad phenđa adava, lađandile sare kola inele protiv leste, a sa avera manuša radujinde pe zako sa o šukaripe savo o Isus ćerđa.

O carstvo e Devlesoroi sar o tikoro seme savo ovela baro kaš

(Mt 13,31–32; Mk 4,30–32)

¹⁸ Tegani o Isus phenđa: “Te phenav tumende savesei slično o carstvo e Devlesoro. ¹⁹ Sličnoi e semese oti gorušica save o manuš lejla hem frdinda pese ki bašta. Ov barilo hem ulo kaš, hem o čiriklja ćerde gnezdija upro lesere granke.”

O carstvo e Devlesoroi sar o kvasco savo ćerela o humer te uštel

(Mt 13,33)

²⁰ Palem o Isus phenđa: “Te phenav tumende savesei slično o carstvo e Devlesoro. ²¹ Sličnoi e

kvascose save i đuvli lelja hem čivđa ano baro čaro vareja,† i ov ćerđa sa o humer te uštel.”

Den sa tumendar te đerdinen ano carstvo e Devlesoro

²² I sar o Isus džala ine ple dromeja di ko Jerusolim, terđola ine ko dizja hem ko gava te sikaj e narodo. ²³ I ko jekh than, neko pučlja le: “Gospode, samo li xari manuša ka oven spasime?”

A o Isus phenđa lenđe: ²⁴ “Den sa tumendar te đerdinen maškaro tesno udar e nebosoro adalese so but džene, vaćerava tumenđe, ka roden te đerdinen, ali naka šaj. ²⁵ Kad o čherutno ka uštel hem ka phandel o udar, ka ovel kasno. Tegani ka terđoven avri hem ka khuven ko udar vaćerindoj: ‘Gospodarona, phrav amenđe!’ Ali ov ka phenel tumenđe: ‘Na džanav kola injen.’‡

²⁶ Tegani ka phenen: ‘Xaljam hem piljam tuja, hem tu sikavđan ko amare dizjengere droma.’

²⁷ A ov ka phenel: ‘Vaćerava tumenđe da na pendžarava tumen.Š Ciden tumen mandar, sare tumen so ćerena bišukaripe!’

²⁸ Tegani ka roven hem but ka xoljanen* so ka dikhen e Avraame, e Isaake, e Jakove hem sa e

† **13,21** baro čaro vareja Ko original terđola: “trin mere oto varo” savoi di ko 30 kilja. ‡ **13,25** Na džanav kola injen Ko

original terđola: “Na džanav tumen kotar injen.” § **13,27** na pendžarava tumen Ko original terđola: “na džanav tumen kotar injen.” Averčhane: “Na injen mle amala ni mlo jeri i na injen vičime maje ki gozba.” *

13,28 but ka xoljanen Ko original terđola: “krciba e dandengoro”.

prorokonen ano carstvo e Devlesoro, a tumen frdime avri. ²⁹ O manuša ka aven taro istok hem taro zapad, taro sever hem taro jug hem ka čhiven pe uzalo astali ki gozba ano carstvo e Devlesoro.† ³⁰ Ače, okola kolai akana prva tegani ka oven zadnja, a okola kolen akate dikhena sar zadnjonen adari ka oven prva.”‡

*E Isusesei phare zako manuša taro Jerusalem
(Mt 23,37–39)*

³¹ I tegani nesave fariseja ale koro Isus hem phende lese: “Dža akatar, adalese so o caro o Irod mangela te mudari tut.”

³² O Isus phenđa lenđe: “Džan hem vačeren adala lisicaće:§ ‘Ka ispudinav e demonen hem ka saslarav avdive hem tejsa, a ko trito dive završinava.’ ³³ Ali avdive, tejsa hem prektejsa valjani te džav mle dromeja, adalese so izgledini dai o Jerusalem than kote sa o proroci valjani te oven mudarde.*

† **13,29** But Jevreja kola mislinde dai e Devlese ano carstvo, naka oven. Ali but okola kola nane Jevreja taro sa o strane e phuvjakere ka oven ano carstvo e Devlesoro. ‡ **13,30** Ko original terđola: “O prva ka oven zadnja, a o zadnja prva.” Kadi neko “prvo”, adava značinda dai bitno hem da dela pe lese čast. Averčhane: “ka oven najbitnija ... ka oven najxari bitna” ili “O Devel ka del čast ... O Devel ka lađari.” § **13,32** lisicaće O Irod inele lukavo sar lisica. * **13,33** O Isus vačerđa akava adalese so džanđa da e Jevrejengere vođe hem ole ka mudaren ano Jerusalem sar so lengere pradada mudarde bute averen kola inele proroci bičhalde taro Devel. Ko original terđola: “adalese so našti te ovel adava, o proroko te mudarđol avri taro Jerusalem.”

³⁴ Jerusalime, Jerusalime, tu savo mudareja e prorokonon hem frdeja bara upro okolende kolen bičhalđa tumenđe o Devel! But puti mangljum te čedav te manušen sar i khani ple piličken talo ple phaka,† ali tumen na mangljen!
³⁵ Ače, to čher ka ovel napustime!‡ I vačerava tumenđe da čače naka dikhen man đikote na phenena: ‘Blagoslovime! okova kova avela ano anav e Gospodesoro!’ ”§

14

O Isus anglo fariseja sasljari e namborme ko savato

¹ I ko jekh savato, o Isus inele vičime ko čher nesave farisejengere vođasoro te xal maro, i dželo. Sare so inele adari, šukar ine posmatrinena le,* ² adalese so anglo leste inele nesavo manuš kasere vasta hem o pre inele pherde pani. ³ I o Isus pučlja e učiteljen e Zakonestar hem e farisejen: “Palo e Mojsijasoro zakoni, tromal pe li te sasljari pe namborme manuše ko savato ili na?” ⁴ A on ništa na phende. Tegani o Isus čhivđa plo vas upro namborme manuš, sasljarđa le hem muklja le te džal. ⁵ A olenđe phenđa:

† **13,34** sar i khani ple piličken talo ple phaka Ađahar i khani štitini ple piličken taro povrede. ‡ **13,35** E Jerusalimesere manuša na prihvatinde e Isuse sar Mesija. O Devel akana olen na prihvatini hem na ka štitini len više. Posle e rimesiri vojska uništinda o Jerusolim (70 berš palo Hrist). § **13,35** O Isus palem ka irini pe ki phuv. Tegani ka pendžaren e jerusalimesere manuša dai ov o Mesija. * **14,1** posmatrinena le Mangle te dikhen ka šaj li te tužinen le zako nesavo bišukar čeriba.

“So mislinena tumaro čhavo ili tumaro guruv ko savato perela ano bunari, ini sigate ine ka ikalen le adathar?” ⁶ I na inolen so te phenen ko adava.

O Isus sikaj te ova ponizna hem te na ova sebična

⁷ Kad o Isus dikhlja sar o gostija kola ale te xan rodenafse anglune thana bešibnase, phenđa lende: ⁸ “Kad injan vičime nekase ko bijav, ma beš ko najšukar than, adalese so šaj maškaro vičime isi nesavo manuš kovai po baro tutar. ⁹ Tegani okova so vičinda tut ka phenel će: ‘De o than akalese.’ Tegani ka ove lađardo, i ka dža te dole o najpaluno than.

¹⁰ Nego, kad injan vičime, dža hem beš ko najpaluno than. Kad ka dikhel tut okova so vičinda tut ka phenel će: ‘Amala, ava beš ko po šukar than!’ Tegani sa o gostija ka dikhen kobor injan poštujime. ¹¹ Adalese, ko pes povazdela, ka ovel peravdo; a o ponizna ka oven povazdime.”

¹² Tegani o Isus phenđa okolese so vičinda le: “Kad vičineja gostonen ko ručko ili ki večera, ma vičin samo te amalen, te phraljen, te jerje, hem te barvale komšijen. Te vičindan olen, hem on tut ka vičinen ko xajba kora pumende te irinen će.

¹³ Nego, kad vičineja ko xajba, vičin e čororen, e sakatimen, e bangen hem e kororen. ¹⁴ Tegani ka ove blagoslovime, adalese so olen nane sar te irinen će. A o Devel ka irini će tegani kad ka vazdel e pravednikonen taro mule.”

Nesave prihvatinena te aven e Devlese ki gozba, a nesave na
(Mt 22,1–14)

15 Kad adava šunđa jekh okolendar so beštine uzalo astali, phenđa e Isusese: “Bahtaloi okova kova ka xal maro ano carstvo e Devlesoro!”

16 A ko adava, o Isus phenđa lese: “Nesavo manuš ćerđa bari gozba hem vičinda bute manušen. 17 I kad sa inele ćerdo xajbnase, bičhalđa ple sluga te phenel e vičimende: ‘Sai akana ćerdo xajbnase. Aven!’ 18 Ali jekh pala avereste lelje te phenen lese sose našti te aven. O prvo phenđa lese: ‘Činđum njiva i valjani te džav te dikhav la. Molinava tut, vačer te gospodarese da adalese našti te avav.’† 19 O dujto phenđa: ‘Samo so činđum deše guruven‡ i džava te dikhav sar ka orinen. Molinava tut, vačer te gospodarese da adalese našti te avav.’§ 20 O trito phenđa: ‘Samo so leljum romnja i adalese našti te avav.’*

21 I o sluga irinđa pe hem phenđa sa adava ple gospodarese. Tegani o gospodari xoljanda i phenđa ple slugase: ‘Sidar, ikljov ko droma e

† 14,18 vačer te gospodarese da adalese našti te avav Ko original terđola: “izvinin man”. ‡ 14,19 deše guruven Ko original terđola: “pandž jarmija e guruvenar”. § 14,19 vačer te gospodarese da adalese našti te avav Ko original terđola: “izvinin man”. * 14,20 Adala manuša kola inele vičime ki gozba uvredinde e caro. Zaki gozba inele pana angleder obavestime, a akana, kad alo o vreme te aven, on izmislinena xovavne hem smešna izgovorija. Sose neko ka činel ine njiva savi nikad ni na dikhlja ili te činel guruven saven na dikhlja, ili te ovel čere pe romnjaja sa o vreme? On smatrinena dai lengoro imanje hem lengiri porodica po bitno e gospodarestar. O Isus upozorinda dai o love, o imanje hem i porodica nikad na valjani te oven po bitna e Devlestar (dikh o stihija 25-33 tele).

dizjakere hem ko trgija i ana akari e čororen, e sakatimen, e kororen hem e bangen.’²² Kad o sluga čerđa adava, phenđa: ‘Gospodarona, čerđum adahar sar so phenđan, ali pana isi thana.’²³ I o gospodari phenđa lese: ‘Ikljov avri tari diz ko droma hem ko staze hem terin e manušen te aven te ovel pherdo mlo čer.²⁴ Vačerava tumenđe da nijekh okole prvone manušendar kolai vičime naka xal adava so čerđum xajbnase.’ ”

E Isusesere učenci valjani te oven svesna da ka trpinen zbog lese

(Mt 10,37–38; 5,13; Mk 9,50)

²⁵ I but manuša džana ine dromeja palo Isus. Ov irinđa pe nakoro lende hem phenđa lende: ²⁶ “Te neko mangela te ovel mlo učeniko, valjani te volini man but više nego ple dade hem pla daja, pla romnja hem ple čhaven, ple phraljen hem ple phenjen, više nego plo dživdipe.† Te na čerđa adahar, našti te ovel mlo učeniko. ²⁷ Ko na akhari plo krsto‡ hem na džala pala mande, našti te ovel mlo učeniko.

† **14,26** valjani te volini man but više nego ple dade hem pla daja Ko original terdola: “valjani te mrzini ple dade hem pla daja ...” Akatei o “te mrzinen” preuveličavanje zako po tikoro manglipe.

‡ **14,27** akhari plo krsto Akaja metafora značini da valjani te pokorinen pe e Devlese hem te oven spremna te patinen ko bilo savo način sar te šaj oven e Isusesere učenci, hem te oven spremna te valjanđa hem te meren zbog o Isus. O Isus na mislini da đijekh hrišćanin valjani te ovel kovime ko krsto. O Rimljanja but puti terinde e manušen te akharen pumare krstija angleder so kovinde len upro lende sar znako da pokorinena pe e Rimese.

²⁸ Adalese so nijekh tumendar naka lel ine te vazdel kula, a angleder adalestar te na bešel te računini o troško te dikhel ka šaj li te završini la.Š ²⁹ Te samo čhivđa o temelji, i na ačhola le love te završini di o kraj, sare kola ka dikhen adava ka asan lese ³⁰ hem ka phenen: ‘Akava manuš lelja te vazdel kula, a našti ine te završini la!’

³¹ Ili, kova caro kad džala te arakhi pe ko mariba avere caronencar, angleder adalestar na bešela te razmislini šukar ka šaj li ple deše hiljadencar te marel pe adaleja kova avela protiv leste ple biše hiljadencar? ³² Te našti, ka bičhali ple manušen koro aver caro, sar pana na alo paše, te pučen le savei o uslovija zako mir. ³³ Ađahar da đijekh tumendar kova na mukela sa so isi le, našti te ovel mlo učeniko.”*

O učenicu valjani te ačhoven verna sledbenici e Isusesere

(Mt 5,13; Mk 9,50)

³⁴ Tegani o Isus phenđa: “Šukari o lon. Ali te našalđa plo londipe, soja ov ka londari pe?

³⁵ Esavko nane šukar ni zaki phuv ni zako đubrivo, i frdela pe. Phraven tumare kana te šunen!”†

Š **14,28** Averčhane: Ma aven pala mande te na džanđen kobar adava ka koštini tumen. *

* **14,33** Šukari kad neko mangela te ovel e Isusesoro učeniko, ali te pokušinđa te džal palo Isus bizo te akhari plo krsto hem te ačaj sa so isi le, ov ka ovel beskorisno sar o graditelj i kova našti ine te završini i kula ili sar o caro kova dželo ko mariba savo našti ine te pobedini. †

† **14,35** Phraven tumare kana te šunen! Ko original terđola: “Kas isi kana te šunel, nek šunel!”

15

O pastiri radujini pe kad arakhi ple našalde bakre

(Mt 18,12–14)

¹ But carinici hem prešunde grešnici čedena pe ine uzalo Isus te šunen le. ² A o fariseja hem o učitelja e Zakonestar mrmljinde vačerindoj: “Akava primini kora peste e grešnikonen hem xala olencar.”*

³ Adalese o Isus phenđa lende akaja priča: ⁴ “Te nekas tumendar isi šel bakre i jekh olendar našaldilo, so ka ćerel? Ka aćhaj e enjavardešuenjen ko gore† hem ka džal te rodel e našalde bakre sa đikote na arakhi le. ⁵ I kad ka arakhi le, ka radujini pe, ka čhivel le ko piće ⁶ hem ka legari le čhere. Tegani ka vićini ple amalen hem ple komšijen kora peste hem ka phenel lende: ‘Radujinen tumen mancar! Arakhljum mle našalde bakre.’ ⁷ Vaćerava tumende, ađahar da ano nebo ka ovel po bari radost zako jekh grešniko kad irini pe taro ple grehija ko Devel‡ nego li zako enjavardešuenja

* **15,2** xala olencar O fariseja na xale ano čhera e manušengere kola na poštujinde lengere stroga zakonja zako thojba, zako dešto kotor hem zako odredime xajba, adalese so darandile da adava ka ćerel e fariseje te ovel nećisto hem zbog adalese te na prihvatini le o Devel. † **15,4** Adava verovatno inele pašnjaci kote o bakre bezbedno xale. Paše uzalo lende verovatno inele avera manuša kola arakhle bakren hem pomožinde len ko arakhiba. ‡ **15,7** irini pe taro ple grehija ko Devel Ko original terđola: “pokajini pe (obratini pe)”.

pravednici kola mislinena da na valjani te obratinnen pe.”§

I đuvli radujini pe kad arakhi i kovanica savi našaldā

⁸ O Isus phenđa hem akava: “Ili te nesava đuvlja isi deš srebrna kovanice* i jekh našali, so ka ćerel? Ka tharel o svetlo, ka šulaj o čher hem šukar ka rodel i kovanica đikote na arakhi la. ⁹ I kad ka arakhi la, ka vićini ple amalinjen hem ple komšiken kora peste hem ka phenel lenđe: ‘Radujinen tumen mancar! Arakhljum i kovanica savi našaldum.’ ¹⁰ Ađahar, vaćerava tumenđe, ovela radost maškaro anđelja e Devlesere zako jekh grešniko kad irini pe taro ple grehija ko Devel.”

O dad radujini pe so irinđa pe lesoro našaldo čhavo

¹¹ I o Isus phenđa: “Jekhe manuše ine duj čhave. ¹² I o tikneder čhavo phenđa ple dadese: ‘Dade, de man akana o kotor oto barvalipe klo so preperela maje.’ I ađahar o dad ulavđa lenđe plo barvalipe.†

¹³ I palo nekobor dive o tikneder čhavo ćedinđa sa so inole, dželo ki durutni phuv hem

§ 15,7 enjavardešuenja pravednici kola mislinena da na valjani te obratinnen pe. Adalai o fariseja kola mislinde dai pravedna hem da na valjani te pokajinen pe. * 15,8 srebrna kovanice Ko original terđola “drahme”. O drahmei grćka kovanice oto srebro. Zaki jekh drahma ćerela pe ine buti jekh dive. † 15,12 Palo e jevrejengoro adeti, e phuredere čhavesese preperela ine duj puti više oto nasledstvo negoli avere čhavenđe. I verovatno e tiknedere čhavesese prepelo trećina oto e dadesoro imanje.

adari xalja sa plo barvalipe adahar so živinđa dilikane. ¹⁴ Kad xalja sa o love, ulo baro bokhalipe ani adaja phuv i tegani na inole so te xal. ¹⁵ I dželo te ćerel buti koro jekh manuš kova živinđa adari. Adava manuš bičhalđa le pese ko polje te arakhi balen.† ¹⁶ O čhavo edobor inele bokhalo da manglja te xal adava so xana o bale,§ ali niko na dinda le ništa xajbnase, čak ni adava.

¹⁷ A kad lelja te razmislini šukar, phenđa: Mle dadesere bućarnen isi da buderi xajbnase, a me akate merava bokhatar! ¹⁸ Ka irinav man koro mlo dad hem ka phenav lese: ‘Dade, grešindum anglo Devel hem angla tute! ¹⁹ Na injum dostojno akana te vaćerav da injum to čhavo. Molinava tut, le man sar jekhe bućarne te ćerav buti kora tute.’

²⁰ I lelja te džal koro plo dad. Pana sar inele dur ple dadesere čherestar, lesoro dad dikhlja le sar avela. Pelo e dadese žal, prastandilo di leste, zagrlinđa le hem čumudinđa le. ²¹ Tegani o čhavo phenđa: ‘Dade, grešindum anglo Devel hem angla tute! Na injum dostojno akana te vaćerav da injum to čhavo.’

²² A o dad phenđa ple slugenđe: ‘Sig anen o najšužo ogrtači hem urjaven le! Čhiven lese i

† **15,15** E Jevrejengoro zakoni vaćeri dai o bale nečista životinje. Palo akava zakoni, o Jevreja na tromandile te xan balano. Dikh 3. Mojs 11,7. Adalese o Jevreja mrzinde balen hem e manušen kola arakhena balen. § **15,16** adava so xana o bale Ko original terđola: “ljuske oto rogač”.

angrustik* ko naj hem o sandale† ko pre! ²³ Anen okole thuljarde telco te čhinen, te xa hem te slavina, ²⁴ adalese so akava mlo čhavo inele mulo, a akana dživdilo, inele našaldo, a akanai arakhlo.’ I lelje te veselinen pe.

²⁵ A o phureder čhavo čerela ine buti ki njiva. I ko iriba, alo paše uzalo čher i šunđa bašaliba hem čheliba. ²⁶ Tegani vičinda jekhe sluga te pučel le so ulo adava. ²⁷ O sluga phenđa lese: ‘To phral irinda pe čhere. To dad čhinda e thuljarde telco adalese so dikhlja le dživde hem saste.’

²⁸ I o phureder čhavo xoljanda hem na manglja te đerdini ko čher. Tegani lesoro dad iklilo hem molinda le te đerdini. ²⁹ A ov phenđa ple dadese: ‘Ače, sa edobor berša kandava tut sar robo hem nikad na phagljam to lafi, a nijekhvar na dinda man ni buzore te šaj mle amalencar te veselinav man. ³⁰ A kad alo akava čhavo klo, kova xalja to imanje e kurvencar, tu čhinda lese thuljarde telco.’

³¹ A lesoro dad phenđa lese: ‘Mlo čhavo, tu stalno injan mancar. I sa soi mlo–kloi. ³² Ali, valjandam adahar te slavina hem te radujina amen adalese so akava, to phral, inele mulo, a akana dživdilo; inele našaldo, a akanai arakhlo!’”

16

Koristinen akala phuvjakoro barvalipe te čeren tumenđe barvalipe ano nebo

* **15,22** angrustik I angrustik inele znako zako autoritet.

† **15,22** sandale Ko adava vreme o sluge/robovija phirde pernange, a o slobodna manuša akharde sandale ko pre.

¹ O Isus ple učenikonende vačerda akaja priča: “Jekhe barvale manuše ine upravniko kole tužinde da xalja lesoro barvalipe. ² I o barvalo vičinda le hem phenda lese: ‘So šunava tutar adava? Ana maje o spisko kote pisindan mle lovendar adalese so našti više te čere buti kora mande sar upravniko!’

³ Tegani o upravniko phenda ana peste: ‘So ka čerav kad mlo gospodari ka cidel man tari buti? Na injum edobor zoralo te xandav, a lađava te prosinav. ⁴ Džanav so te čerav te šaj o manuša priminen man pumende ano čhera* kad ka ovav cidime tari buti.’

⁵ I vičinda sa ple gospodaresere dužnikonen, i phenda e prvonese: ‘Kobor aveja mle gospodarese?’ ⁶ A ov phenda: ‘Šel burija uljeja.’† Tegani o upravniko phenda lese: ‘Siđar le o lil klo hem čhiv da aveja lese pinda.’

⁷ I pučlja avere: ‘A tu kobor aveja mle gospodarese?’ A ov phenda: ‘Šel burija† điveja.’ I olese da phenda o upravniko: ‘Le o lil klo hem čhiv da aveja lese oftovardeš.’

⁸ I o gospodari pohvalinda e nepoštenone upravniko so inele džando hem so adahar postupinda. Akava mothoj dai o manuša oti akaja phuv§ po džande ko postupci pre-

* **16,4** o manuša priminen man pumende ano čhera Ov nadini pe da adala manuša ka pomožinen lese kad ka ačhol bizi buti.

† **16,6** Adava inele đi ko 3.000 litarja ulje oto masline. † **16,7** Šel burija Ko original terđola: “Šel kôrovija.” Adava inele đi ko 20.000 kilja. § **16,8** manuša oti akaja phuv Manuša kola na džanen e Devlese.

malo pumarende taro manuša oto svetlost.*
 9 Vačerava tumenđe: éeren o manuša te oven tumare amala ađahar so ka pomožinen lenđe akale phuvjakere barvalipnaja†, te šaj, kad naka ovel tumenđe više korisno adava barvalipe, te oven primime ano večna čhera‡ ano nebo.

10 Kovai verno ano najtikore buća, ov ka ovel verno hem ano najbare; a kova nane pravedno ano najtikore buća, ov naka ovel pravedno hem ano najbare. 11 Te na injen verna ano akala phuvjakoro barvalipe, ko ka mukel tumenđe ano vasta o čaćimasoro barvalipe? 12 Te na injenle verna ano averesoro barvalipe, ko ka del tumen tumaro?

13 Nijekh sluga našti kandel duje gospodaren. Ili ka mrzini jekhe, a ka volini e dujtone; ili jekhesse ka ovel poslušno, a e dujtone naka podnosini. Našti kanden hem e Devle hem o barvalipe.”

14 Sa adava, so vačerđa o Isus, šunde o fariseja kola volinde barvalipe, i asandile lese. 15 A o Isus phenđa lenđe: “Tumen injen adala so éerena tumen pravedna anglo manuša, ali o Devel džanel dai tumare vile bišukar. Jer soi but vredno e manušenđe, adavai gadno e Devlese.”

* **16,8** manuša oto svetlost E Devlesere manuša. † **16,9** akale phuvjakere barvalipnaja Ko original terđola: “nepošteno barvalipe”. Akate koristini pe o lafi “mamon” so ko aramejski značini barvalipe. Adava isto lafi koristini pe hem ko 16,13. ‡ **16,9** te oven primime ano večna čhera Akava verovatno značini da kad pomožinena e čororende, on ka radujinen pe kad ka dikhen tumen ano nebo.

*O lafi e Devlesoro isi le trajno autoritet
(Mt 11,12–13; 5,18, 31–32)*

¹⁶ Tegani o Isus phenda: “O Zakoni e Mojsijasoro hem o Lila e purane prorokonengere sikavena ine e manušen di o aviba e Jovanesoro, a od tegani vačeraja o Šukar lafi taro carstvo e Devlesoro hem terinaja sarijen te đerdinen ano leste. ¹⁷ A palem, angleder o nebo hem i phuv ka nakhen, negoli jekh slovo oto Zakoni e Mojsijasoro te properel, te našali plo autoritet.

¹⁸ Jekh primer: Kova tumendar ačhaj pla romnja hem lela avera, čerela preljuba. Hem kova lela romnja kola o rom muklja, isto čerela preljuba.”

*Priča e barvalestar kova na manglja te šunel
e Devlesoro lafi*

¹⁹ O Isus phenda: “Inele nesavo barvalo manuš kova urjela pe ine sa ano najšuže šejaŠ hem taro dive ko dive xala ine najšukar xabinja. ²⁰ Angli lesiri kapija sa ano čirevija pašljola ine nesavo čororo manuš palo anav Lazar. ²¹ Ov but manglja te čaljari pe okolestar so ačhola ine palo xajba e barvalesoro. I ko sa adava, sar pašljola ine angli kapija, di o diline đukle avena ine hem ližinena lesere čirevija. ²² Kad mulo o čororo, o anđelja legarde le e Avraamese ki

Š **16,19** sa ano najšuže šeja Ko original terđola: “ano skerlet hem ano lan”.

angali.* I o barvalo da mulo hem inele parume. ²³ I ano than e mulengoro,† ano bare muke, o barvalo vazdinđa ple jača hem odural dikhlja e Avraame hem e Lazare lese ani angali.

²⁴ Tegani vičinda: ‘Pradade Avraame, smilujin tut maje hem bičhal e Lazare te čhivel plo upruno kotor e najestar ano pani hem te avel te šudrari mli čhib, adalese so but injum mučime ani akaja jag.’

²⁵ A o Avraam phenđa: ‘Mlo čhavo, setin tut da priminđan to šukaripe tuće ko dživdipe, a o Lazar plo bišukaripe. A akanai e Lazarese šukar akate, a tu mučineja tut. ²⁶ Sem adava, isi bari provalija maškar amende hem tumende i te manglja neko te nakhel akatar kora tumende ili adathar kora amende, naka šaj.’

²⁷ A o barvalo phenđa: ‘Onda molinava tut, pradade Avraame, bičhal e Lazare mle dadese ko čher. ²⁸ Adari isi man pandž phralja. Nek o Lazar vaćeri lenđe te irinen pe taro pumare grehija ko Devel‡, te na aven hem on ko akava than e mukengoro.’

²⁹ A o Avraam phenđa: ‘Isi len o Zakoni e Mojsijasoro hem o Lila e purane prorokonengere.

* **16,22** e Avraamese ki angali Akate mislini pe da o Avraam hem o Lazar pašlile jekh uzala avereste ki gozba. Adava inele e grkengoro način sar xana ine ki gozba. O radost ano nebo čestoi ano Lafi e Devlesoro mothovdo sar gozba. † **16,23** Ko original terđola: “Had”. O anava “Had” hem “Šeol” ani Biblija koristinena pe zako meriba hem zako than kote o duše e manušengere džana kad merena. ‡ **16,28** Nek o Lazar vaćeri lenđe te irinen pe taro pumare grehija ko Devel Ko original terđola: “Nek upozorini len”.

Nek šunen olen!’

³⁰ A ov phenða: ‘Nane adava dovoljno, pradade Avraame! Ali te alo lenđe neko taro mule, ka obratinen pe.’

³¹ I o Avraam phenða lese: ‘Te na šunde adava so pisinða o Mojsije hem o proroci, naka šunen ni te neko uštino taro mule.’”

17

O učenici valjanena te oven verna sluge e Devlesere

(Mt 18,6–7; 15; 21–22; Mk 9,42)

¹ O Isus phenða ple učenikonenđe: “O iskušnja čače ka aven, ali pharo okolese prekala kaste avena! ² Olese ka ovel ine po šukar ki men te ovel lese phandlo baro bar* hem te ovel frdime ano more, nego te ćerel jekh akale tikorendar† te perel ano greh. ³ Arakhen tumen! Te grešinda nesavi verno osoba, vaćer laće so adava nane šukar, a te pokajinda pe, oprostini laće. ⁴ I te ehta puti ko dive grešini premala tute hem ehta puti avela kora tute hem vaćeri će: ‘Kajinav man’, oprostini laće.”

⁵ O apostolja phende e Gospodese e Isusese: “De amen po bari vera!”

⁶ A o Gospod phenða: “Te isi tumen vera tikori sar zrno oti gorušica,‡ ka phenen ine akale

* **17,2** baro bar Ko original terđola: “bar e mlinesoro”. † **17,2** jekh akale tikorendar Akate mislini pe upro manuša kola korkore pumen našti braninen, sar o čhavore. ‡ **17,6** seme oti gorušica Akava seme ili zrno inele but tikoro. O Isus adaleja vaćeri da olen nane ni xari vera.

kaštese:Š 'Ikal tut oto koreno hem sadin tut ano more!' I ka šunel tumen ine.

⁷ Kova tumendar ka phenel ine ple slugase, kova xandela ili arakhi e bakren, kad irini pe tari njiva: 'Sidar ava akari hem beš te xas maro'?

⁸ Na li angleder ine ka phenel lese: 'Ćer maje te xav, phand tut i kecelja hem kande man đikote xava hem pijava, a palo adava tu ka xas hem ka pije'? ⁹ Na li valjani te zahvalini e slugase adalese so ćerđa adava so ine lese phendo? Na valjani.

¹⁰ Ađahar hem tumen, kad ćerena sa so phenđa tumenđe o Devel, vaćeren: 'Amen injam sluge kolende na valjani te zahvalini pe! Ćerđam samo soi amari buti!' ”

O Isus sasljari deše gubavconen, a samo jekh zahvalini lese

¹¹ I sar o Isus džala ine nakori diz Jerusalem, nakhino maškari regija Samarija hem i regija Galileja. ¹² I sar đerdini ine ko nesavo gav, nakoro leste ale deš gubavci kola terdine po dur olestar ¹³ hem vićinde: "Isuse, Gospodarona, smilujin tut amende!"

¹⁴ Kad dikhlja len o Isus, phenđa lende: "Džan hem mothoven tumen e sveštenikonende!"* I sar ine džana dromeja, saslile tari guba.

¹⁵ I jekh olendar kad dikhlja so saslilo, irinđa pe koro Isus slavindoj e Devle oto sa o glaso.

¹⁶ Pelo anglo lesere pre mujeja đi phuv, zahvalindoj lese. A ov inele Samarijanco.

Š **17,6** kaštese Ko original terđola: "dudinka". * **17,14** mothoven tumen e sveštenikonende O gubavci valjande te roden potvrda taro svešteniko dai saslarde tari guba.

¹⁷ Tegani o Isus pučlja: “Na li deš saslile? A kaj pana okola enja? ¹⁸ Nijekh li olendar na aračhilo te irini pe hem te slavini e Devle, sem akava jekh kova čak nane ni Jevrejco?” ¹⁹ I phenđa e manušese: “Ušti hem dža! Ti vera spasinda tut!”

O Isus upozorini e učenikonen te oven spremna zako lesoro dujto aviba

(Mt 24,23–28, 37–41)

²⁰ Jekh dive o fariseja pučle e Isuse kad ka avel o carstvo e Devlesoro. O Isus phenđa lenđe:

“O carstvo e Devlesoro na avela e znakonencar saven ka šaj te dikhen tumare jačhencar. ²¹ Naka šaj te phenel pe: ‘Ače akatei!’ ili ‘Eče adari!’ Adalese soi o carstvo e Devlesoro maškara tumende!”

²² Tegani phenđa ple učenikonende: “Avela o vreme kad ka mangel te dikhen jekh oto dive kad me, o Čhavo e Manušesoro, ka vladinav sar caro,† ali naka šaj te dikhen. ²³ O manuša ka phenen tumende: ‘Eče adari!’ ili ‘Ače akatei!’ Ali ma džan olencar te roden man! ²⁴ Adalese so o aviba e Manušesere Čhavesoro ko lesoro dive ka ovel sar i munja kad činela taro jekh krajo e nebosoro, a svetlini ko dujto. ²⁵ Ali angleder adalestar valjani but te patinav hem te ovav odbacime akala generacijatar.

²⁶ Hem sar so inele ano vreme kad o Noje živinda, adahar ka ovel hem ano vreme kad me, o Čhavo e Manušesoro, ka avav. ²⁷ O manuša ine xana hem pijena, lena pe hem dena pe sa di o dive kad o Noje đerdinda ki barka. Tegani alo

† **17,22** Ko original terđola: “jekh oto dive e Manušesere Čhavesere”.

o baro pani hem tasavđa sarijen kola na inele ani barka.

²⁸ Ađahar da inele ano vreme kad o Lot živinda. O manuša ani diz Sodoma ine xana hem pijena, činena hem biknena, sadinena hem vazdena čhera. ²⁹ A ko dive kad o Lot iklilo tari Sodoma, odupral sar bršin peli jag hem

žuta bara save thabljona† hem mudarđa sarijen kola ačhile ani diz. ³⁰ Ađahar da o manuša naka oven spremna ko dive kad me, o Čavo e Manušesoro, ka avav. § ³¹ Ko adava dive, ko

ka ovel upro čher,* a lesere stvarija ano čher, ma te huljel te lel len. Ađahar da, ko ka ovel ki njiva, ma te irini pe čhere palo ple stvarija.

³² Setinen tumen so ulo e Lotesere romnjaće!†

³³ Ko dikhela te arakhi plo dživdipe, naka ovel le večno dživdipe; a ko našali plo dživdipe, ka ovel le večno dživdipe. † ³⁴ Vačerava tumenđe, ki adaja rat kad ka irinav, duj džene ka pašljon ko jekh than e pašljojbnasoro. Jekhe ka lel pe, a e dujtone ka ačhaj pe. ³⁵ Ka oven duj đuvlja kola zajedno ka ćeren xajbnase. § Jekha ka lel pe, a e

dujtona ka ačhaj pe. ³⁶ Duj murša ka ćeren buti

† **17,29** žuta bara save thabljona sumpor § **17,30** ka avav
Ko original terđola: “ka mothovav man”. * **17,31** Ko adava

vreme o Jevreja ćerde čhera saven inele ravna krovija kote volinde te odmorinen hem te družinen pe. † **17,32** Na šunđa e Devlesiri naredba te na dikhel napalal nakori Sodoma hem o

Devel kazniđa la zajedno e manušencar tari Sodoma. † **17,33**
Ko original terđola: “Ko dikhela te arakhi plo dživdipe, ka našali

le; a ko našali le, ka ačhaj le.” § **17,35** ka ćeren xajbnase Ko original terđola: “ka meljinen o điv”.

ki njiva; jekhe ka lel pe, a e dujtone ka ačhaj pe.”*

³⁷ I on pučle e Isuse: “Kaj, Gospode?”

A ov phenda lenđe: “Kaj isi mulo telo, adari čedena pe o lešinarija.”†

18

O Devel pomožini okolenđe kola molinena bizo odustajiba

¹ Tegani o Isus vačerđa ple učenikonende priča te sikaj len sar stalno valjani te molinen pe bizo te odustajinen. Vačerđa: ² “Inele nesavo sudija ani jekh diz. Na darandilo e Devlestar hem na ačhilo lese di o manuša. ³ A inele hem nesavi udovica ani adaja diz. Oj stalno avela ine koro leste hem molini le: ‘De man pravda anglo okova kova tužini man!’ ⁴ Ov jekh vreme na manglja te pomožini laće. Ali kad nakhlo nesavo vreme, phenda korkoro pese: ‘Tako na darava e Devlestar hem na ačhilo maje di o manuša, ⁵ ka dav pravda akala udovicaće, adalese so but puti avela kora mande, i te na avel više te dosadini man!’”

⁶ Tegani o Gospod o Isus phenda: “Razmislinen adalestar so phenda o nepravedno sudija!”* ⁷ O Devel li naka del pravda ple birimenđe kola rat hem dive molinena le? Ov li ka ačhaj len te adžiceren? ⁸ Vačerava tumenđe, ka

* **17,36** Ano but grčka rukopisija nane akava stih. † **17,37** Kad o manuša dikhena e lešinaren sar čedena pe, džanen dai adari mulo telo. Ko isto način, sarijenđe ka ovel jasno kad e Devlesoro sudo avela. * **18,6** Averčhane: “Akava sudija inele nepravedno, ali den pažnja ko adava so ov odlučinđa!”

del len pravda sigate. Ali kad me, o Čhavo e Manušesoro, ka irinav ki phuv, ka arakhav li manušen kolen isi esavki vera?”

O Devel opravdini e poniznonen kola kajinena pe

⁹ Tegani o Isus vačerđa akaja priča okolende kola mislinde dai pravedna, a averen dikhle sar po tikoren pumendar: ¹⁰ “Duj manuša džele ko Hram te molinen pe: jekh fariseji, a o dujto cariniko. ¹¹ O fariseji, terdindoj, molinda pestar: ‘Devla, hvala će so na injum sar avera manuša: čora, nepravedna, preljubnici ili sar akava cariniko. ¹² Postinava duj puti ano kurko; dava će dešto kotor oto sa so priminava.’

¹³ A o cariniko, terdindoj odural, na manglja ni te dikhel nakoro nebo, nego khuvela pe ine ko gruđa te mothoj pli tuga hem vačeri: ‘Devla, ov milosno maje, e grešnikose!’ ¹⁴ Vačerava tumende: akava cariniko irinda pe čhere opravdime anglo Devel, a na o fariseji! Adalese so đijekh kova povazdela pe, ka ovel peravdo; a o ponizna ka oven povazdime.”

O carstvo e Devlesoroi okolende kolai ponizna sar o čhavore

(Mt 19,13–15; Mk 10,13–16)

¹⁵ O manuša anena ine anglo Isus pumare tikore čhavoren te čhivel ple vasta upro lende hem te blagoslovini len. I kad o učenci dikhle adava, vačerenena lende ine te na čeren adava. ¹⁶ Ali o Isus vičinda len angla peste vačerindoj e učenikonende: “Muken e čhavoren te aven kora mande hem ma braninen lende, adalese

so esavkenđe preperela o carstvo e Devlesoro!
 17 Čače vačerava tumenđe, ko na primini o carstvo e Devlesoro sar adala čhavore, naka đerdini ano leste.”†

Pharoi e barvalenđe te đerdinen ko carstvo e Devlesoro

(Mt 19,16–30; Mk 10,17–31)

18 I nesavo šerutno e jevrejengoro pučlja e Isuse: “Učitelju šukareja, so valjani te ćerav te dobinav o večno dživdipe?”

19 A o Isus phenđa lese: “Sose vičineja man šukareja?‡ Samoi o Devel šukar. 20 O naredbe e Devlesere džane: ‘Ma ćer preljuba!’, ‘Ma mudar!’, ‘Ma čor!’, ‘Ma svedočin xovavne!’, ‘Poštujin te dade hem te daja!’”

21 Tegani o šerutno phenđa: “Sa adava ićerava pana taro tikoripe.”

22 Ko adava, o Isus phenđa lese: “Pana jekh ačhola tut te ćere: biknin sa so isi tut, a o love de e čororende i ka ovel tut barvalipe ano nebo. Tegani ava hem phir pala mande.” 23 A ov kad šunđa adava, rastužisalo adalese so na manglja te biknel plo baro barvalipe.

24 A kad dikhlja le o Isus sar rastužisalo, phenđa: “Kobori pharo e barvalenđe te

† **18,17** O Devel rodela e manušendar te prihvatinen lesiri vlast upro lende ano pouzdanje hem ani poniznost. Averčhane: “ko mangela te đerdini ano carstvo e Devlesoro valjani te primini le ano pouzdanje hem ani poniznost sar o čhavoro.” ‡ **18,19** šukareja O Isus pučela akava te dikhel da li o manuš xaljola koi o Isus, dai o Isus Devel. Te o manuš prihvatinđa le sar Devle, onda ka prihvatini e Isusesoro lafi te biknel sa so isi le hem te džal palo leste.

đerdinen ko carstvo e Devlesoro! ²⁵ Po lokhei e kamilaće te nakhel maškaro kan e suvjakoro nego e barvalese te đerdini ko carstvo e Devlesoro.”

²⁶ A o manuša kola šunde adava, phende: “Kova onda šaj te ovel spasime?”Š

²⁷ A o Isus phenđa lenđe: “So nane moguće e manušenđe, mogući e Devlese.”

²⁸ O Petar phenđa: “Ače, amen sa ačhavđam te dža pala tute.”

²⁹ A o Isus phenđa lenđe, e učenikonenđe: “Čače vačerava tumenđe, đijekh kova ačhavđa plo čher, ili e romnja, ili e phraljen, ili e dade hem e daja, ili e čhaven zbog o carstvo e Devlesoro,* ³⁰ ka primini po više ko akava sveto adalestar so ačhavđa hem ka primini o večno dživdipe ko sveto savo avela.”

*O Isus trito puti vaćeri ple meribnastar
(Mt 20,17–19; Mk 10,32–34)*

³¹ O Isus cidinđa pe e dešuduje apostolencar ki strana hem phenđa lenđe: “Ače, džaja nakoro Jerusalim. Adari ka ovel sa adava so o proroci pisinde ko Sveto Lil mandar, e Manušesere Čhavestar. ³² Ka den man ko manuša kola nane

Š **18,26** O Jevreja mislinde da o manuš ulo barvalo adalese so o Devel blagoslovinđa le adalese soi adava manuš pravedno. Mislinde da o čorore manuša verovatno na inele pravedna. I kad o manuša, kola šunena ine e Isuse, šunde da nane moguće e barvale manušese te đerdini ano carstvo e Devlesoro, pretpostavinde da o čorore manuša našti te nadinen pe da o Devel ka spasini len taro sudo. * **18,29** zbog o carstvo e Devlesoro Averčhane: “te pokorini pe e Devlese sar ple carose”.

Jevreja. On ka maren muj mancar, ka vrediŋen man hem ka chungaren man. ³³ Ka ŝibinen man hem ka mudaren man, ali o trito dive ka uštav taro mule.”

³⁴ O učenici na xalile ništa adalestar so o Isus vačerđa lenđe. O značenje adale lafonengoro inele garavdo olendar i na džande sostar o Isus vačeri.

O Isus sasljari e korore prosjako

(Mt 20,29–34; Mk 10,46–52)

³⁵ Kad o Isus alo paše uzali diz Jerihon, uzalo drom bešela ine nesavo kororo manuš hem prosini. ³⁶ Kad o kororo manuš šunđa sar o narodo nakhela, raspučlja pe soi adava. ³⁷ I phende lese so o Isus o Nazarećanin nakhela.

³⁸ Tegani o kororo vičindža: “Isuse, Čhaveja Davidesereja, † smilujin tut maje!” ³⁹ A o manuša kola phirde anglo Isus phende lese te traini, ali ov pana po zorale vičindža: “Čhaveja Davidesereja, smilujin tut maje!”

⁴⁰ Tegani o Isus terdino hem naredindža te anen e korore anglo leste. I kad ande le, o Isus pučlja le: ⁴¹ “So mangeja te ćerav će?”

A o kororo phenđa: “Gospode, mangava te dikhav.”

⁴² I o Isus phenđa lese: “Dikh! Sasljardo injan adalese so verujindan.” ⁴³ I otojekhvar o kororo šaj ine te dikhel hem phirđa palo Isus slavindoj e Devle. I sa o manuša kola dikhle adava so ulo zahvalinde e Devlese.

† **18,38** Čhaveja Davidesereja O Isus inele potomko e Davidesoro, e Izraelesere najbitnone carosoro. “Čhavo e Davidesoro” inele titula zako Mesija.

19

O spasenje alo ano čher e Zakejesoro e carinikosoro

¹ O Isus đerdinđa ani diz Jerihon. I sar nakhela ine maškari diz, ² alo nesavo manuš palo anav Zakej te dikhel le. O Zakej inele jekh taro šerutne e carinikonengere ani diz hem inele barvalo. ³ Ov ćerela ine nesar te dikhel koi adava o Isus, ali našti ine taro narodo adalese so inele pretičkoro. ⁴ Adalese prastandilo po anglal hem uklinđa upro e smokvakoro kaš te šaj dikhel e Isuse adalese so džandđa da valjani te nakhel adathar.

⁵ A kad o Isus reslo adari, dikhlja upre hem phenđa lese: “Zakej, hulji sigate! Avdive valjani te ovav ano to čher.”

⁶ I o Zakej huljilo sigate hem anđa le čhere kora peste radosno. ⁷ Sa o manuša kola dikhle adava vaćerde e Isusestar so na valjandđa te džal te bešel e grešnikoja lese ano čher.*

⁸ A o Zakej terdino hem phenđa e Gospodese e Isusese: “Aće, Gospode, ekvaš oto barvalipe mlo ka dav e čororende, a te nekas xovavđum, ka irinav lese štar puti više.”

⁹ A ko adava, o Isus phenđa lese: “Avdive o Devel anđa o spasenje ano akava čher,† adalese soi hem o Zakej potomko e Avraamesoro.‡ ¹⁰ Me,

* **19,7** O Jevreja mrzinde e carinikonen hem smatrinde da nijekh šukar manuš na valjani te družini pe olenar. † **19,9** o Devel anđa o spasenje ano akava čher Ko original terđola: “alo o spasenje ano akava čher”. ‡ **19,9** potomko e Avraamesoro Averčhane: “manuš kole isi vera savi inele e Avraame”.

o Čhavo e Manušesoro, aljum te rodav hem te spasinav e našalden!”§

*O manuša valjani te oven verna adžicerindoj
o carstvo e Devlesoro
(Mt 25,14–30)*

¹¹ But manuša šunena ine adava so o Isus vačerđa. I sar o Isus inele paše uzalo Jerusalem, o manuša mislinde da o carstvo e Devlesoro otojekhvar ka mothoj pe.* Adalese so ađahar mislinde, o Isus phenđa lenđe pana jekh priča: ¹² “Inele jekh ugledno manuš kova spremisalo te džal ki durutni phuv koro jekh baro vladari kova ka čhivel le zako caro upri lesiri phuv, a palo adava te irini pe čhere. ¹³ I vičinđa ple deše slugen, dinđa len po ekvaš kilo srebro† hem phenđa lenđe: ‘Čeren maje više love ađahar so ka čeren buti adaleja đikote na avava.’ I dželo ko drom. ¹⁴ A o manuša oti lesiri phuv mrzinde le i bičhalde pumare manušen koro baro vladari vačerindoj: ‘Na mangaja akale te ovel amaro caro.’

¹⁵ Kad o ugledno manuš irinđa pe sar caro, terinđa te vičinen koro leste okole slugen, kolenđe dinđa love, te dikhel kobor love čerde lese. ¹⁶ O prvo sluga alo vačerindoj: ‘Gospodarona,

§ **19,10** e našalden Okolen kola našaldile e Devlesere dromestar.

* **19,11** O Jevreja verujinde da o Mesija ka anel o carstvo e Devlesoro samo so ka avel ko Jerusalem. Averčhane: “da o Isus odmah ka lel te vladini upro carstvo e Devlesoro.” † **19,13** ekvaš kilo srebro Ko original terđola: “mina”. Đijekhese po jekh mina, so tegani inele sar plata zako trine masekengiri buti.

oto love† save dindan man, ćerđum deš puti edobor.‡ § 17 I ov phenđa lese: ‘But šukar. Tu injan šukar sluga! Adalese so injanle maje verno ko najxari, dava tut te vladine upro deš dizja!’

18 O dujto sluga alo vaćerindoj: ‘Gospodarona, oto love* save dindan man, ćerđum pandž puti edobor.† 19 I lese phenđa: ‘Dava tut te vladine upro pandž dizja!’

20 O trito sluga alo vaćerindoj: ‘Gospodarona, aće te love† save dindan man. Garavđum len ano jekh kotor e šejengoro. 21 Ćerđum ađahar adalese so darandiljum tutar so injan strogo manuš. Leja so nane klo hem čedeja so avera manuša sejinde.‡

22 A ov phenđa lese: ‘Tu na injan šukar sluga! Palo te lafija ka sudinav tut. Te džandān so injum strogo manuš, da lava so nane mlo hem čedava so avera sejinde, 23 sose onda na dindan mle love ki kamata? Ći akana ka ovel man ine više love save ka lav ine avindoj čhere.’ 24 Tegani phenđa okolende kola terdine uzalo leste: ‘Len akale slugastar o love* hem den len okolese kas

† 19,16 love Ko original terđola: “mina”. § 19,16 deš puti edobor Ko original terđola: “deš mine”. * 19,18 love Ko original terđola: “mina”. † 19,18 pandž puti edobor Ko original terđola: “pandž mine”. ‡ 19,20 love Ko original terđola: “mina”. § 19,21 Leja so nane klo hem čedeja so avera manuša sejinde Akava verovatno inele izreka. Manuš kova lela so nane olesoro, ili kova čedela o xajba savo avera sejinde adavai metafora okolese kova barvaljola nekasere averesere phara bućatar. * 19,24 o love Ko original terđola: “i mina”.

isi deš puti edobor!†

²⁵ A on inele protiv hem phende: ‘Ali, gospodarona, ole već isi pandž kilja srebro.’‡

²⁶ O caro phenda: ‘Dikhena daŠ đijekhe kas isi, ka del pe lese pana, a okole kas nane ka lel pe lestar hem okova xari so isi le.* ²⁷ A okolen mle dušmanjen, so na mangle te ovav lengoro caro, anen akari hem činen len angla mande!’ ”

*O Isus džala nakoro Jerusalim sar caro
(Mt 21,1–11; Mk 11,1–11; Jn 12,12–19)*

²⁸ I kad vačerđa lenđe adava, o Isus dželo nakoro Jerusalim phirindoj anglo ple učenci.

²⁹ Kad alo paše uzalo gava Vitfaga hem Vitanija, uzali gora vičimi E maslinakiri, bičhalđa duje učenikonen ³⁰ vačerindoj: “Džan ko adava gav savoi angla tumende. I kad ka đerdinen, ka arakhen phandle terne xere upro saveste pana nijekh manuš na beštino.† Phraven le hem anen le akari. ³¹ Te neko pučlja tumen: ‘Sose phravena le?’, vačeren lese: ‘E Gospodese valjani.’ ”

³² On dzele hem arakhle ađahar sar so phenda lenđe o Isus. ³³ I sar phravena ine e terne xere,

† **19,24** deš puti edobor! Ko original terđola: “deš mine”.

‡ **19,25** pandž kilja srebro. Ko original terđola: “deš mine”.

§ **19,26** Dikhena da Ko original terđola: “Vačerava tumende da”. * **19,26** Averčhane: “đijekh kova šukar koristini okova soi lese dindo, ka del pe lese pana ... e manušestar kova na koristini šukar okova soi lese dindo, ka lel pe lestar ...” † **19,30** nijekh manuš na beštino Samo o životinje upro savende pana niko na beštino oni prikladna e Devlese ili e carose (dikh 4. Mojs 19,2; 5. Mojs 21,3; 1. Sam 6,7).

o manuša, kasoro inele o terno xer, pučle len: “Sose phravena e terne xere?”

³⁴ A on phende: “E Gospodese valjani.” ³⁵ I ande e xere anglo Isus. Čhivde pumare fostanja upro xer hem pomožinde e Isusese te uštel upro leste.

³⁶ I sar džala ine anglal bešindoj upro xer, o manuša dinde le čast ađahar so buljarena ine pumare fostanja upro drom anglo leste.† ³⁷ A kad alo paše uzalo than kotar huljela pe ine tari E maslinakiri gora, sa o učenici so inele adari lelje radosno hem oto sa o glaso te slavinen e Devle zato sa o čudesija save dikhle, ³⁸ vačerindoj: “Blagoslovime o Caro

kova avela ano anav e Gospodesoro!
Nek ovel mir ano nebo
hem slava e Devlese ko učipe!”

³⁹ Tegani nesave fariseja, kola inele maškaro lende, phende e Isusese: “Učitelju, phen te učenikonende te na vačeren adava.”

⁴⁰ A o Isus phenda lende: “Phenava tumende, te trainde on, o bara ka vičinen slavindoj!”

E Isusesei phare so o dizutne oto Jerusalem na pendžarena le

⁴¹ I kad o Isus alo paše uzalo Jerusalem, dikhindoj i diz, runđa laće ⁴² vačerindoj: “Oh, so bi mangava hem tu avdive te džane so ka anel će mir!§ Ali akanai garavdo te jačendar.

† **19,36** Verovatno adaleja mangle te mothoven da prihvatina e Isuse te ovel lengoro caro (dikh 2. Car 9,13). § **19,42** O Isus mothoj plo tugujiba da o manuša taro Jerusalem propustinde i prilika te oven mirime e Devleja.

⁴³ Ka aven o dive kad te dušmanja ka čhiven ée barikade,* ka opkolinen tut hem taro sa o strane ka pritiskinen tut. ⁴⁴ Ka uništinen hem tut hem te dízutnen. Naka ačhaven ni jekh bar ko lesoro than adalese so na pendžardan o vreme kad o Devel alo te spasini tut.”†

*O Isus na mukela te biknel pe ano Hram
(Mt 21,12–17; Mk 11,15–19; Jn 2,13–22)*

⁴⁵ Kad o Isus alo ano Jerusalem, đerdinđa ano boro e hramesoro hem lelja te ispuđini adathar okolen so biknena. ⁴⁶ Phenđa lenđe: “Pisimei ko Sveto lil: ‘O čher mlo ka ovel than kote o manuša ka molinen pe’, a tumen čerđen lestar ‘than kote čedena pe o čora!’ ”†§

⁴⁷ I oto dive ko dive, o Isus sikavđa e manušen ano boro e hramesoro. A o šerutne sveštenici hem o učitelja e Zakonestar zajedno e jevrejengere starešinencar rodena ine sar te čeren

* **19,43** ka čhiven ée barikade Ađahar niko naka šaj te ikljol taro Jerusalem ili te đerdini ano leste bizo mukiba e dušmanjengoro.

† **19,44** Akala stihija opisinen i opsada, kaj i vojska opkolini i diz, o manuša našti ikljon olatar hem niko našti pomožini lenđe. O Isus džanđa da adava ka ovel e Jerusalimese ki budućnost, hem ulo adava. Ko 70. berš palo Hrist, e rimesiri vojska opkolinđa o Jerusalem hem adari mudarđa bute manušen. † **19,46** than kote čedena pe o čora! Ko original terđola: “pećina e čorengiri”. § **19,46** O Isus ukorinđa e manušen kola biknena adalese so čerena ine e Hrameja so o Devel na manglja. O Devel manglja o manuša te molinen pe ano lesoro Hram, ali o manuša kola biknena koristine o Hram sar pijac. On da xovavena ine e manušen ađahar so rodena lendar više love zako stvarija save valjani zaki žrtva.

o Isus te ovel mudardo, ⁴⁸ ali na arakhle so te čeren adalese so sa o manuša pažljivo šunena ine lesoro sikaviba.

20

E Jevrejengere vođe na mangle te prihvatinen da o Devel dinda autoritet e Isusese (Mt 21,23–27; Mk 11,27–33)

¹ I jekhvar sar o Isus sikaj ine e manušen ano boro e hramesoro hem vačeri lenđe ine o Šukar lafi, ale uzalo leste o šerutne sveštenici, o učitelja e Zakonestar hem o starešine ² hem pučle le: “Vačer amende kotar tuće pravo te čere akava? Ko dinda tut pravo?”

³ A o Isus phenđa lenđe: “Hem me tumen ka pučav nešto. Vačeren maje: ⁴ Ko dinda pravo e Jovanese te krstini e manušen, o Devel kovai ano nebo ili o manuša?”

⁵ A on raspravinde pe maškara pumende vačerindoj: “Te phenđam ‘o Devel kovai ano nebo’, ov ka pučel amen sose onda na verujindam lese. ⁶ A te phenđam ‘o manuša’, sa o manuša ka mudaren amen adahar so ka frden bara upra amende, adalese soi uverime da o Jovan inele proroko.” ⁷ Adalese phende e Isusese da na džanen ko dinda pravo e Jovanese.

⁸ I o Isus phenđa lenđe: “Ni me onda naka phenav tumenđe kotar maje pravo akava te čerav.”

O Isus uporedini e jevrejengere vođen e bišukare vinogradarencar (Mt 21,33–46; Mk 12,1–12)

⁹ Tegani o Isus lelja te vaćeri e narodose akaja priča: “Nesavo manuš sadinđa vinograd, iznajminda le e vinogradarende hem dželo ko drom ko but vreme. ¹⁰ I kad alo o vreme te čeden pe o drakha, bičhalđa e sluga koro vinogradarija te šaj den le oto bijandipe e drakhakoro sar so dogovorinde pe. Ali o vinogradarija marde le hem bičhalde le palal čuće vastencar. ¹¹ I o gospodari bičhalđa avere sluga. Ali on hem ole marde, lađarde le hem bičhalde le palal čuće vastencar. ¹² I palem o gospodari bičhalđa koro lende avere sluga. A on ćerde le ko rata hem frdinde le avri taro vinograd.

¹³ Tegani o gospodari oto vinograd mislinda pe so te ćerel, i phenda: ‘Ka bičhalav lende mle mangle čhave. Šaj ole ka poštujinen.’

¹⁴ Ali kad o vinogradarija dikhle le, vaćerde maškara pumende: ‘Akavai o nasledniko. Hajde te mudara le hem amende te ačhol o nasledstvo.’
¹⁵ I frdinde le avri taro vinograd hem mudarde le.

So mislinena, so ka ćerel o gospodari adale vinogradarende? ¹⁶ Ka avel hem ka mudari len, a o vinograd ka iznajmini averende.”

I okola kola šunde adaja priča, phende: “Te na del o Devel adava te ovel!”

¹⁷ A o Isus dikhlja ano lende hem phenda: “A so onda znaćini adava soi pisime e Mesijastar ano Sveto Lil:

‘O bar* savo frdinde o zidarija

* **20,17** bar Ko adala dive o manuša koristinde bara te vazden duvariija e čherengere.

ulo najbitno bar e čheresoro’?†
 18 Đijekh kova perela upro adava bar, ka phagel pe, a te pelo adava bar upra nekaste, ka zgnječini le.”

19 A o učitelja e Zakonestar hem o šerutne sveštenici mangle tegani te dolen e Isuse, adalese so džande da adaja priča oto bišukar vinogradar-ija vačeri olendar, ali darandile e manušendar.

E verakere vođe našti te dolen e Isuse ko bišukar lafi

(Mt 22,15–22; Mk 12,13–17)

20 O učitelja e Zakonestar hem o šerutne sveštenici posmatrinena ine e Isuse. Bičhalde koro leste špijunen, kola čerde pe dai iskrena, te tužinen le da vačerđa nešto bišukar i te šaj preden le ko upravniko e rimesoro te osudini le.

21 I o špijunja pučle e Isuse: “Učitelju, džanaja da vačereja hem sikaveja šukar hem na dikheja kovai kova, nego čaćimase sikaveja o drom e Devlesoro. 22 Valjani li amen o Jevreja te platina o porez e rimesere carose ili na?”‡

23 A o Isus džanda so on mangle te prevarinen le i phenđa lenđe: 24 “Mothoven maje i kovanica savaja platinena o porez. § Kasiri slika hem

† 20,17 Akate vačeri pe e Mesijastar dai ov sar bar save o zidarija odlučinde te na koristinen le, ali save o Devel čerđa te ovel najbitno bar. ‡ 20,22 On očekujinde e Isusestar te phenel “oja” ili “na”. Te phenđa “oja”, onda o Jevreja ka oven ine xoljame upro leste adalese so vačeri lenđe te platinen porez zaki e abandijengiri vlast. Te phenđa “na”, onda e verakere vođe ka vačeren ine e Rimljanenđe da o Isus sikaj e manušen te na ičeren e rimesoro zakoni. § 20,24 kovanica savaja platinena o porez Ko original terđola: “denari”.

kasoro anav isi la?”

A on phende: “E carosoro.”

²⁵ Tegani o Isus phenda lende: “Onda, den e carose okova so preperela e carose, a e Devlese okova so preperela e Devlese.” ²⁶ I adahar o špijunja našti ine te arakhen ništa bišukar ano okova so o Isus vačerđa i trainde adalese so inele zadivime lesere vačeribnaja.

*O Isus sikaj da čače isi uštiba taro mule
(Mt 22,23–33; Mk 12,18–27)*

²⁷ I ale koro Isus nesave sadukeja* kola vačerenena da nane uštiba taro mule. On pučle e Isuse: ²⁸ “Učitelju, o Mojsije amende e Jevrejende phenda so te čerel o manuš te mulo lesoro phral kova pala peste ačhavđa romnja bizo čhave. Adava manuš valjani te lel ple mule phralesere romnja te šaj oj te bijani čhave kova ka nasledini o barvalipe e mulesoro hem ka akhari lesoro anav.† ²⁹ Adahar, inele efta phralja. O prvo lelja romnja i mulo, a na ačhavđa pala peste čhaven. ³⁰ O dujto phral lelja ple mule phralesere romnja, ali hem ov mulo. ³¹ Tegani o trito phral lelja adala romnja i mulo hem adahar sa avera phralja. I nijekh olendar na ačhavđa čhaven pala peste. ³² Ko kraj muli hem i romni. ³³ Kasiri onda romni oj ka ovel kad ka uštel pe taro mule, a inele dindi ko sa o efta phralja?”

* **20,27** O Sadukeja Legarutni e jevrejengere verakiri hem politikakiri grupa. On prihvatinde samo o prva pandž lila oto Purano zavet hem na verujinde ano dživdipe palo meriba.

† **20,28** te šaj oj te bijani čhave kova ka nasledini o barvalipe e mulesoro hem ka akhari lesoro anav Ko original terđola: “te vazdel potomko ple phralese”.

34 O Isus phenda lenđe: “O manuša ko akava sveto lena pe hem dena pe. 35 A okola kolen o Devel smatrini dai dostojna te oven vazdime taro mule hem te živinen ko sveto savo avela, ni ka len pe ni ka den pe. 36 Adalese so našti više ni te meren: ka oven sar o anđelja. On ka oven čhave e Devlesere, adalese so o Devel ka vazdel len taro mule. 37 A so o mule uštena, mothovđa hem o Mojsije kad ko than oto Sveto lil kote pisini oto grmo savo ine thabljola, o Gospod vačeri dai ‘Devel e Avraamesoro, e Isaakesoro hem e Jakovesoro’ iako tegani inele mule. 38 A o Devel nane Devel e mulengoro, nego Devel e dživdengoro. Adalese soi e Devlese on pana dživde.”†

39 Nesave učitelja e Zakonestar phende e Isuse: “Učitelju, šukar vačerđan!” 40 I darandile te pučen le bilo so aver.

O Mesijai po baro taro caro o David

(Mt 22,41–46; Mk 12,35–37)

41 Tegani o Isus pučlja okolen so ine šunena le: “Sar šaj o učitelja e Zakonestar te vačeren dai o Mesija samo e carosoro e Davidesoro čhavo? 42 A korkoro o David phenela ano Lil oto Psalmija: ‘O Gospod phenda mle Gospodese e Mesijase:

Beš ko počasno than uzala mandeŠ

43 đikote na pašjarava te dušmanjen talo te pre!

† 20,38 Adalese so akala manuša fizički mule, on valjani pana te oven duhovno dživde. Averčhane: “negoj Devel okolengoro kasoro duho pana živini, iako lengere telija možda mule, adalese so lengoro duho pana živini ani prisutnost e Devlesiri.” § 20,42 Beš ko počasno than uzala mande Ko original terđola: “Beš oti mli desno strana”.

44 O David e Mesija vičini ‘Gospode’. Sar onda o Mesija šaj te ovel lesoro čhavo?”*

O Isus upozorini dai o učitelja e Zakonestar dujemujengere

(Mt 23,1–36; Mk 12,38–40; Lk 11,37–54)

45 Tegani anglo sa o manuša, o Isus phenđa ple učenikonende: 46 “Arakhen tumen e učiteljendar e Zakonestar! On volinena te phiren urjavde ano bare fostanja te dičhol dai pobožna hem te pozdravinen len o manuša ko trgija. Volinena te bešen ko anglune thana ano sinagoge hem ko gozbe. 47 Ko xovavne lena e udovicendar okova so isi len,† hem molinena bare molitve sar te dikhen len o manuša dai pobožna. On ka oven po zorale kaznime nego avera manuša.”

21

I čorori udovica dela e Devlese sa o love so isi la

(Mk 12,41–44)

1 Na nakhlo but palo adava, o Isus dikhela ine sar o barvale manuša avena ko Hram hem čhivena love ani kutija zako čediba.* 2 Ađahar dikhlja hem jekha čorora udovica sar čhivela

* **20,44** Adalese so o David phenđa dai o Mesija lesoro Gospod, adava značini dai o Hrist po baro e Davidestar hem nane samo e Davidesoro potomko. † **20,47** Ko xovavne lena e udovicendar okova so isi len Ko original terđola: “Xana o imanje e udovicengoro.” * **21,1** kutija zako čediba. Adava inele jekh oto kutije ano e hramesoro boro kote o manuša čhivena ine o love sar daro e Devlese.

samo duj tikore kovanice.† ³ Tegani phenđa: “Čače vačerava tumenđe, akaja čorori udovica čhivđa više sarijendar. ⁴ Adalese so sare akala dinde oto buderi so isi len, a oj, kojai čorori, dinda sa so inola.”

O Isus vačeri e zkonendar save ka mothoven dai paše o kraj akale vremenoro

(Mt 24,1–22; Mk 13,1–20)

⁵ I sar nesave učenici vačerena ine adalestar sari o Hram šukar ukasime šuže bare barencar hem e daronencar,‡ o Isus phenđa: ⁶ “Ka avel o dive kad oto sa akava so dikhena naka ačhol ni bar upro bar. Đijekh ka ovel pravdo.”

⁷ I on pučle e Isuse: “Učitelju, kad adava ka ovel? So ka mothoj amenđe da alo adava dive?”

⁸ A o Isus phenđa: “Dikhen te na oven xovavde. Adalese so but džene ka aven ano mlo anav vačerindoj: ‘Me injum o Hrist’§ hem: ‘Alo paše o kraj akale vremenoro.’ Ma džan palo lende! ⁹ A kad šunena zako mariba hem zako pobune, ma te daran. Adalese so prvo adava valjani te ovel, ali nane odmah o kraj.” ¹⁰ Tegani phenđa lende: “O manuša ka maren pe e manušencar hem o carstvo e carstvoja. ¹¹ Ko but thana ka oven bare zemljotresija, bokhalipe hem zaraze. Ka mothoven pe čudesna znakija ko nebo savendar o manuša ka daran.

† **21,2** duj tikore kovanice Ko original terđola: “duj lepte”. Adaja kovanica najxari vredinđa. ‡ **21,5** e daronencar Sar soi stvarija čerde oto zlato ili oto srebro, stvarija save čerde o Hram te dičhol dai šužo. § **21,8** Me injum o Hrist Ko original terđola samo: “Me injum.”

¹² Ali angleder sa adava, ka dolen tumen hem ka progoninen tumen, ka legaren tumen ko sudo ano sinagoge hem ko phandlipe, ka legaren tumen anglo carija hem anglo vladarija adalese so injen mle učenici. ¹³ Adava ka ovel tumenđe te šaj svedočinen lenđe mandar. ¹⁴ Adalese pana akana odlučinen te na planirinen save lafonencar te braninen tumen. ¹⁵ Adalese so me ka dav tumen mudra lafija ko save nijekh tumaro protivniko naka šaj te irini lafi. ¹⁶ Ka izdajinen tumen hem tumare dada, tumare daja, tumare phralja, tumaro jeri hem tumare amala; hem nesaven tumendar ka mudaren. ¹⁷ I sare ka mrzinen tumen zbog mande, ¹⁸ ali niko naka šaj te uništini tumen, čak ni jekh bal* tumare šerestar naka ovel uništite. ¹⁹ Adaleja so ka ačhoven maje verna, ka dobinen o večno dživdipe.”

*O Isus vačeri so o Jerusalim ka ovel uništite
(Mt 24,15–21; Mk 13,14–19)*

²⁰ O Isus phenđa hem akava: “I kad ka dikhen sar o Jerusalim opkolime e vojskendar, te džanen da alo lesoro vreme te ovel uništite. ²¹ Tegani okola kola živinena ani e judejakiri regija nek našen ko gore. Okola kola živinena ano Jerusalim nek ikljon avri, a kolai avri, te na đerdinen ani diz. ²² Adalese so adala ka oven o dive kad o Devel ka kaznini e manušen.

* **21,18** čak ni jekh bal O Isus vačeri oto jekh najtikoro kotor e manušestar. Adaleja vačeri da sa o manuš naka properel. O Isus već vačerđa so nesave olendar ka oven mudarde, i nesave xaljovena so akava značini da on naka oven duhovno oštetime.

Ađahar ka ovel te šaj pherđol sa so o proroci pisinde ko Sveto Lil. ²³ Jao e khamnjende hem okolende kola dena čuči ko adala dive! Adalese so baro bišukaripe ka ovel upri phuv hem o Devel ka ovel but xoljame hem ka kaznini akale narodo. ²⁴ Nesave olendar ka oven mudarde,† a avera ka oven legarde ko phandlipe maškaro sa o nacije. O Jerusolim ka ovel gazime e nacijendar sa đikote na nakhela lengoro vreme.”

O Isus vaćeri e znikomendar save ka mothoven dai but paše lesoro aviba

(Mt 24,23–35; Mk 13,21–31)

²⁵ O Isus phenđa hem akava: “I ka oven čudna znakija ko kham, ko masek hem ko čerenja, a ki phuv o nacije naka džanen so te čeren oti dar zbog adava so o more ka čerel glasna zvukija hem bare talasija. ²⁶ O manuša ka meren oti dar hem oto adžiceriba o bišukaripe so avela ki phuv, adalese so o zoralipa e nebosere ka oven potresime. ²⁷ Tegani sare ka dikhen man, e Čhave e Manušesere, sar avava upro oblako ano zoralipe hem ani bari slava. ²⁸ Kad sa adava ka počini te ovel, terđoven ko pre bizi dar hem vazden tumare šere adalese so o Devel sigende ka oslobodini tumen.”

O Isus vaćeri e ućenikonende te pratinen o znakija savendar vaćerđa lenđe

(Mt 24,32; Mk 13,28)

²⁹ Tegani o Isus phenđa lenđe akaja priča: “Dikhen i smokva ili bilo savo aver kaš. ³⁰ Kad

† **21,24** ka oven mudardeKo original terđola: “ka peren (ka oven mudarde) taro oštro mači.”

dikhena da ikljona listija upro leste, korkore džanen dai paše o linaj. ³¹ Ađahar hem tumen kad dikhena da ovela adava so phendum tumenđe, te džanen dai o carstvo e Devlesoro paše. ³² Čače vačerava tumenđe, akaja generacija naka nakhel† đikote sa adava na ovela. ³³ O nebo hem i phuv ka nakhen, ali mle lafija nikad naka nakhen.”

O Isus sikaj e učenikonen te oven uvek spremna zako olesoro aviba

(Mt 24,36–51; Mk 13,32–37)

³⁴ I o Isus phendā lende: “Arakhen tumen te na oven tumare gođa§ zaokupirime pibnaja, maćojbnaja hem akale dživdipasere brigen-car i te resel tumen otojekhvar adava dive.*

† **21,32** akaja generacija naka nakhel Isi but načinja te xaljol pe akava stih: 1. akaja generacija značini okola kola inele dživde ko vreme kad o Isus vaćeri ine, a adava značini da o uništiba e Jerusalimesoro hem aver znakija kola ka anen đi ko e Isusesoro iriba ka len te oven zako vreme lengere dživdipasoro; 2. akaja generacija značini vrsta oto manuša kolai bišukar hem protivinena pe e Isusesese, a adava značini da uvek ka ovel nevernici kola ka protivinen pe e Isusesese sa đi ko momenti kad ov ka irini pe ki phuv; 3. akaja generacija značini “akaja nacija” hem mislini pe upro Jevreja, so značini da e jevrejengiri nacija naka nakhel angleder so o Isus ka irini pe; ili 4. akaja generacija značini o manuša kola ka živinen ko vreme kad o kraj samo so nane te ovel, hem adava značini da, kad ka oven adala događaja savendar vaćeri pe ano 25. hem 26. stih, o Isus ka irini pe ki phuv zako vreme e dživdipasoro adala generacijatar. § **21,34** gođa Ko original terđola: “vile”. * **21,34** te resel tumen otojekhvar adava dive Averčhane: “adava dive ka avel kad naka očekujinen.”

³⁵ Adalese so adava dive ka avel sar zamka upro sa o manuša ki phuv. ³⁶ Adalese oven džangale hem stalno molinen te nakhaven sa adava so valjani te ovel hem te šaj terdon radosno angla mande, anglo Čhavo e Manušesoro.”

³⁷ Diveja o Isus sikaj ine ano Hram, a raćaja ikljola ine tari diz hem džala te raćari ki gora vićimi E maslinakiri. ³⁸ I but manuša sabajleja džana ine ko Hram te šunen le sar sikaj.

22

O Juda pristanini te izdajini e Isuse

(Mt 26,1–5, 14–16; Mk 14,1–2, 10–11; Jn 11,45–53)

¹ Avela ine paše i Pasha, savi inele prvo dive oto Prazniko e bikvascone marengoro.* ² O šerutne sveštenici hem o učitelja e Zakonestar rodena ine sar te ćeren o Isus te ovel mudardo, ali darandile e narodostar.

³ Tegani o Sotoni đerdinđa ano Juda vićime Iskariot kova inele jekh oto dešuduj apostolja e Isusesere. ⁴ Ov dželo koro šerutne sveštenici hem koro narednici e hramesere hem dogovorinđa pe olencar sar te predel lenđe e Isuse. ⁵ On ule radosna hem phende e Judase da ka den le love. ⁶ I ov pristaninđa. I ađahar lelja te rodel šukar prilika te izdajini e Isuse kad naka oven but manuša uzalo leste.

* **22,1** Ko adava prazniko o Jevreja na xale maro savo inele ćerdo e kvascoja.

O Isus bičhali duje učenikonen ko Jerusalem te pripreminen i Pasha

(Mt 26,17–19; Mk 14,12–16)

⁷ Kad alo o prvo dive oto Prazniko e bikvascone marengoro, ko savo valjanda te čhinel pe bakrore zaki Pasha,[†] ⁸ o Isus phenda e Petrese hem e Jovanese: “Džan hem ćeren amende e pashakoro xajba te šaj te xa.”

⁹ A on phende lese: “Kaj mangeja te ćera la?”

¹⁰ Ov phenda lende: “Šunen. So ka đerdinen ki diz Jerusalem, ka resel tumen jekh manuš kova akhari pani ano khoro.[‡] Džan palo leste. Ko čher ko savo ka đerdini ¹¹ roden e čherutne hem vaćeren lese: ‘O učitelj pućela ki savi soba šaj te xal e pashakoro xajba ple ućenikonencar?’ ¹² I ov ka mothoj tumende i bari upruni soba savi već pripremime. Adari čhiven amende zako xajba.” ¹³ I on dzele hem arakhle sa ađahar sar so phenda lende o Isus i adari čhivde zako xajba e pashakoro.

O Isus dela nevo znaćenje zako maro hem zaki mol

(Mt 26,20–30; Mk 14,17–26; Jn 13,21–30; 1. Kor 11,23–25)

¹⁴ I kad alo o vreme te xal pe i Pasha, o Isus čhivđa pe uzalo astali ple apostolencar. ¹⁵ I phenda lende: “Edobor zorale mangljum te xav akaja pasha tumencar angleder nego so ka ovav mućime hem mudardo. ¹⁶ Adalese so, vaćerava

[†] **22,7** te čhinel pe bakrore zaki Pasha Ko original terđola: “te žrtvujini pe i Pasha”. [‡] **22,10** khoro Baro čaro ano savo anela pe ine pani.

tumende, naka xav aver Pasha đikote lakoro čaćimasoro značenje na pherdola ano carstvo e Devlesoro.”Š

¹⁷ Tegani lelja i čaša e moljaja, zahvalinda e Devlese hem phenda e apostolende: “Len akaja mol hem ulaven la maškara tumende. ¹⁸ Adalese so, vačerava tumende, naka pijav više mol* đikote o carstvo e Devlesoro na avela.”

¹⁹ I lelja o maro, zahvalinda e Devlese, phaglja le hem ulavđa le e apostolende vačerindoj: “Akavai mlo telo savo dela pe tumende. Akava nastavinen te čeren te setinen tumen mandar.” ²⁰ Ađahar lelja hem i čaša e moljaja palo xajba, vačerindoj: “Akaja čaša e moljaja nevoi savez ano mlo rat savo čorela pe tumende.

²¹ Ali ače, o manuš kova ka izdajini man† mancari uzalo astali. ²² Adalese so, me, o Čhavo e Manušesoro, valjani te merav sar soi odredime, ali jao okole manušese kova ka izdajini man!” ²³ I o apostolja lelje te pučen pe maškara pumende kova olendar šaj te ovel adava so ka čerel ađahar nešto.

Š **22,16** I Pasha podsetini ine e izraelesere narodo upro adava sar o Devel ikalđa len taro robujiba ano Egipat kad žrtvuinde bakrore hem čivde lesoro rat upro udara pumare čherengere. Ko slično način, o Isusi e Devlesoro bakrore hem e Isusesere rateja ikali ple narodo taro robujiba e grehese. O Ius palem ka avel hem ka vladini sar caro, a tegani o vernici ka oven ki gozba hem ka slavinen so o Devel ikalđa len. * **22,18** mol Ko original terđola: “oto bijandipe e drakhakoro”. † **22,21** o manuš kova ka izdajini man Ko original terđola: “o vas mle izdajnikosoro”.

O vođe e Devlese ano carstvo valjani te oven sar sluge

(Mt 20,25–28; 19,28; Mk 10,42–45)

²⁴ I o apostolja lelje te raspravinen pe kovai olendar najbaro. ²⁵ A o Isus phenda lende: “Avere nacijengere carija vladinena upro lende hem o vladarija lengere pumen vičinena ‘manuša kola ćerena šukaripe’.” ²⁶ Ali tumen ma oven esavke! Nego, o najbaro maškar tumende nek ovel sar najtikoro, a o vođa nek ovel sar sluga. ²⁷ A kovai po baro? Okova kovai uzalo astali ili okova kova kandela le? Ini okova kovai uzalo astali? A me maškara tumende injum sar okova kova kandela. ²⁸ Tumen injen adala kola ačhile mancar ano mle iskušnja. ²⁹ I me dava tumen autoritet te vladinen ano carstvo, sar so mlo Dad o Devel dinda man: ³⁰ te xan hem te pijen maje uzalo astali ano carstvo mlo, hem te bešen ko tronja te vladinen upro dešuduj plemija e Izraelesere.”

O Isus vaćeri ple učenikonende da ka ovel proverime lengiri vera ano leste

(Mt 26,31–35; Mk 14,27–31; Jn 13,36–38)

³¹ O Isus phenda: “Simone, Simone, aće o Sotoni rodinda e Devlestar te mukel lese te proverini tumari vera ana mande sar kad neko čhorela o điv maškari sita. ³² Ali me molindum tuće te ačhol ti vera ana mande. Džanav da ka xovave da na pendžareja man, ali kad ka irine ti vera ana mande, zorjar te phraljengiri vera.” †

† **22,32** Džanav da ka xovave da na pendžareja man, ali kad ka irine ti vera ana mande, zorjar te phraljengiri vera. Ko original terdola: “A tu, kad ka irine tut mande, zorjar te phraljen.”

³³ A ov phenđa lese: “Gospode, injum spremno te džav tuja hem ko phandlipe hem ko meriba.”

³⁴ A o Isus phenđa: “Vačerava će, Petre, o bašno naka đilabi avdive đikote trin puti naka xovave da na pendžareja man.”

³⁵ I phenđa e apostolende: “Kad bičaldum tumen ko drom bizo kese lovenar, bizo torbe hem bizi buderi obuća, na li falinda tumende nešto?”

A on phende: “Ništa.”

³⁶ Tegani o Isus phenđa lende: “Ali akana kas isi kesa e lovenar, nek lel la! Ađahar hem i torba! A kas nane maći, nek biknel plo ogrtači hem nek činelfse jekh.Š ³⁷ Adalese so, vačerava tumende, valjani te pherđol adava soi mandar pisime ko Sveto Lil: ‘Dikhle le sar jekhe okolendar kola ćerena bišukaripe.’ Čače, pherđola sa soi pisime mandar.”

³⁸ A on phende: “Gospode, ače isi amen duj mačija!”

A ov phenđa: “Šukari!”*

Š **22,36** Kad o učenici angleder lelje te propovedinen, o Isus inele but popularno hem o manuša radosno dodžaćerena ine okolen kola propovedinena ine e Isusesoro lafi. Akana o stvarija promeninde pe hem but manuša ka protivinen pe e Isusesem hem lesere lafese, i o učenici ka valjani te arakhen pe hem te oven spremna te osigurinen pumari zaštita. * **22,38** Šukari! Šaj

te značini: 1. da olen isi dovoljno mačija, averčhane: “Akana isi amen dovoljno mačija,” ili 2. O Isus mangela olendar te na vačeren adalestar da isi len mačija: “Dosta više vačerđen oto mačija.” Kad o Isus phenđa da valjani te činen mačija, ov vačerđa lende oti opasnost savaja ka resel pe. Ov možda na manglja čače olendar te činen mačija hem te maren pe.

O Isus džanel so le adžićeri bari patnja, a e učenikonen iskušnja

(Mt 26,36–46; Mk 14,32–42)

³⁹ I iklindoj adathar, palo plo adeti, dželo ki E maslinakiri gora. Oleja džele hem lesere učenci.

⁴⁰ I kad resle adari, phenđa lenđe: “Molinen tumen te na peren ko iskušnje!”

⁴¹ I cidinđa pe dur olendar, edobor kobor šaj te frdel pe o bar, pelo ko kočija hem molinđa pe e Devlese, ⁴² vaćerindoj: “Dade! Te mangeja, cide akaja čaša e patnjaja mandar, te na pijav olatar. Ali, nek ovel pali ti volja, a na pali mli.”

⁴³ Tegani o anđeo mothovđa pe lese taro nebo hem hrabrinđa le. ⁴⁴ A kad inele ani po bari patnja, po zorale molinđa pe. Lesoro znoj ulo sar kapke oto rat save perena ine upri phuv.†

⁴⁵ I pali molitva uštino, alo đi ple učenci hem arakhlja len sar sovena adalese so inele umorna taro tugujiba. ⁴⁶ Tegani phenđa lenđe: “Sose sovena? Ušten hem molinen tumen te na peren ko iskušnje!”

O Isus na suprotstavini pe e manušenje kola ale te dolen le

(Mt 26,47–56; Mk 14,43–50; Jn 18,3–11)

⁴⁷ Sar pana o Isus vaćeri ine adava, ale nakoro leste but manuša kolen anđa o Juda kova inele jekh oto dešuduj apostolja. Ov alo koro Isus te čumudini le ki čam.‡ ⁴⁸ A o Isus pučlja le:

† **22,44** Ano nesave grčka rukopisija nane o 43. hem o 44. stih. ‡ **22,47** Ađahar ine ko adava vreme o murša pozdravinena avere muršen kola inele jeri ili amala te mothoven lenđe manglipe.

“Judo, čumudipnaja li predeja man, e Čhave e Manušesere?”

⁴⁹ Kad o učenci kola inele adari dikhle so o Isus ka ovel dolime, pučle le: “Gospode, te napadina len li e mačencar?” ⁵⁰ I jekh olendar khuvđa mačeja e šerutne sveštenikosere sluga hem čhinda lesoro desno kan.

⁵¹ A o Isus phenđa ple učenikonende: “Ačhaven tumen adalestar! Muken len te čeren adava!” I čhivđa plo vas ko than kote o sluga inele čhindo hem sasljarda le. ⁵² Tegani phenđa okolende so ale te dolen le, e šerutne sveštenikonende, e hramesere narednikonende hem e starešinende: “Mačencar hem kaštencar aljen pala mande sar palo pobunjeniko. ⁵³ Divencar injumle tumencar ano Hram, i na dolinden man. Ali akavai tumaro vreme hem o zoralipe e tominakoro vladini.”Š

*Oti dar, o Petar xovaj da na pendžari e Isuse
(Mt 26,57–58, 69–75; Mk 14,53–54, 66–72; Jn 18,12–18, 25–27)*

⁵⁴ I dolinde e Isuse hem adathar legarde le ko čher e bare sveštenikosoro. A o Petar odural džala ine palo lende. ⁵⁵ Kad resle, tharde jag ko maškar e borosoro hem bešle uzalo late. O Petar bešlo olencar. ⁵⁶ I nesavi sluškinja dikhlja le sar bešela uzali jag, i po šukar dikhlja ano leste hem phenđa: “I akava inele e dolime manušeja!”

⁵⁷ A o Petar xovavđa vačerindoj: “Đuvlije, na pendžarava le!”

Š **22,53** o zoralipe e tominakoro vladini. Adava značini “o vreme kad o Sotoni vladini”.

⁵⁸ Na nakhlo but palo adava, dikhlja le nesavo aver manuš hem phenđa: “I tu injan jekh okolendar kola inele e dolime manušeja!”

A o Petar phenđa: “Manušeja, na injum!”

⁵⁹ I kad nakhlo đi ko jekh sati, aver nesavo odluči me phenđa: “Čače akava inele e dolime manušeja, adalese soi hem ov Galilejco!”

⁶⁰ A o Petar phenđa: “Manušeja, na džanav sostar vaćereja!” I ko adava momenti, sar pana vaćeri ine, o bašno đilabđa. ⁶¹ Tegani o Gospod o Isus irinđa pe hem dikhlja ano Petar, a o Petar setinđa pe lesere lafonendar: “Vaćerava će, Petre, angleder so o bašno avdive ka đilabi, trin puti ka xovave da na pendžareja man.” ⁶² I iklilo taro boro hem zorale rundđa.

O čuvarija marena muj e Isuseja adalese so na verujinena soi ov proroko

(Mt 26,67–68; Mk 14,65)

⁶³ O čuvarija lelje te maren muj e Isuseja hem te maren le. ⁶⁴ Učharde lesere jača hem phenđe lese: “Prorokujin ko khuvđa tut!” ⁶⁵ I bute avere lafonecar vredinena ine e Isuse.

E Isuse dikhena sar krivone adalese so phenela dai o Čhavo e Devlesoro, dai o Hrist

(Mt 26,59–66; Mk 14,55–64; Jn 18,19–24)

⁶⁶ Kad dislilo, čedinde pe o starešine e jevrejengere, o šerutne sveštenici hem o učitelja e Zakonestar, ande e Isuse pumende ko sabor* ⁶⁷ hem phenđe lese: “Te injan tu o Hrist, phen amende!” A ov phenđa lenđe:

* **22,66** ko sabor Ko original terđola: “Sinedrion”.

“Te phendum tumende, naka verujinen; ⁶⁸ a te pučljum tumen e Hristestar, naka odgovorinen. ⁶⁹ Ali od akana me, o Čhavo e Manušesoro, ka bešav ko počasno than uzalo zoralipe e Devlesoro.”†

⁷⁰ A on sare pučle e Isuse: “Znači tu injan o Čhavo e Devlesoro?”

A ov phenđa lende: “Korkore šukar phenđen da injum.”

⁷¹ Tegani on phende: “Na valjani amende više dokazija dai krivo. Sare amen šundam da korkoro pes osudinda!”

23

E Isuse xovavne tužinena anglo Pilat hem anglo Irod

(Mt 27,11–14; Mk 15,1–5; Jn 18,28–37)

¹ Tegani sare kola inele ko sabor uštine hem legarde e Isuse koro Pilat, e rimesoro upravniko, ² hem lelje te vačeren protiv oleste: “Akale manuše arakhljam sar zavodini amare narodo hem vačeri lende te na platinen o porez e carose, a pese vačeri dai o Hrist, amaro caro.”

³ Tegani o Pilat pučlja e Isuse: “Tu li injan o caro e Jevrejengoro?”

A o Isus phenđa: “Adahari sar so phenđen.”

⁴ Tegani o Pilat phenđa e šerutne sveštenikonende hem averende kola inele adari: “Na arakhava nisavi krivica upro akava manuš!”

† **22,69** ko počasno than uzalo zoralipe e Devlesoro. Ko original terdola: “ki desno strana oto zoralipe e Devlesoro”.

⁵ Ali on na ačhavde te vičinen: “Ple sikav-ibnaja vazdela pobuna maškaro manuša ki sa i phuv e jevrejengiri. Lelja te čerel adava ani regija Galileja hem alo čak di akate ani diz Jerusolim!”

⁶ A kad o Pilat šunđa adava, pučlja len nane li o Isus tari Galileja. ⁷ I kad phende lese dai o Isus tari Galileja, o Pilat bičhalđa le koro Irod, kova vladinđa ani Galileja. A baš adala dive o Irod inele ano Jerusolim.

⁸ Kad o Irod dikhlja e Isuse, but inele radosno adalese so pana oto angleder manglja te dikhel le adalese so but šunđa olestar hem nadisalo da o Isus ka čerel nesavo čudo anglo leste. ⁹ But so pučlja le, ali o Isus ništa na vačerđa lese. ¹⁰ A adari terđona ine o šerutne sveštenici hem o učitelja e Zakonestar vačerindoj zorale protiv o Isus. ¹¹ A o Irod hem lesere vojnici ponizinde e Isuse hem marde muj oleja. Urjavde le ano carsko fostani hem tegani o Irod bičhalđa le palal koro Pilat. ¹² Angleder o Irod hem o Pilat na inele ano šukar odnosija, a adava dive ule amala.

O Pilat čerela e narodosiri volja ađahar so osudini e Isuse ko meriba

(Mt 27,15–26; Mk 15,6–15; Jn 18,39–19,16)

¹³ A o Pilat vičinda kora peste e šerutne sveštenikonon, e vođen hem e narodo, ¹⁴ i phenđa lenđe: “Anđen kora mande akale manuš e vačerindoj da vazdela pobuna maškaro narodo. Ače, angla tumende pučljum le adalestar, ali na arakhljum nisavi krivica zaki savi tumen tužinena le. ¹⁵ A ni o Irod na arakhlja upro leste krivica i adalese bičhalđa le palal kora

amende. Akava manuš na ćerđa ništa savese avela meriba. ¹⁶ Adalese samo ka naredinav te šibinen le, i ka mukav le.” ¹⁷*

¹⁸ Ko adava sare so inele adari vičinde: “Mudar adale manuše, a muk amende e Varava!” ¹⁹ (O Varava inele phandlo adalese so učestvujinda ani pobuna savi inele ano Jerusalem hem adalese so mudarđa nekas.) ²⁰ A o Pilat, adalese so manglja te mukel e Isuse, palem vaćerđa olencar, ²¹ ali on vičinde: “Čhiv le ko krsto! Čhiv le ko krsto!”

²² A o Pilat palo trito puti phenda lende: “A savo bišukaripe ćerđa akava manuš? Na dikhava sose valjani te merel. Ka naredinav te šibinen le, i ka mukav le.”

²³ Ali on na ačhavde te vičinen oto sa o glaso rodindoj te čhivel e Isuse ko krsto. I lengoro vičiba inele sa po zoralo hem po zoralo. ²⁴ I adalese o Pilat odlučiđa te del len adava so mangena. ²⁵ Muklja okole kova inele phandlo zbog i pobuna hem zbog o mudariba, a e Isuse dinda ko vojnici te ćeren oleja adava so o narodo manglja.

*E Isuse čhivena ko krsto hem marena muj oleja
(Mt 27,32–44; Mk 15,21–32; Jn 19,17–27)*

²⁶ Sar legarena ine e Isuse te mudaren le, dolinde nesave Simone tari Kirinija† sar taro

* **23,17** Ano nesave purane grčka rukopisija terđola: “A valjanda zako prazniko te mukel lende jekhe phandle manuše.” Dikh Mt 27,15; Mk 15,6. † **23,26** Kirinija inele diz ki severno Afrika.

polje đerdini ine ko Jerusalem.† Čhivde o krsto upro leste hem terinde le te akhari le palo Isus. 27 Palo Isus dželo baro narodo maškaro kolende inele hem o đuvlja kola runde hem žalinde le. 28 Ali o Isus irinđa pe nakoro lende hem phenđa lenđe: “Đuvljalen taro Jerusalem, ma roven zbog adava so ka ovel maje, nego roven zbog adava so ka ovel tumenđe hem tumare čhavende. 29 Adalese so, ače, avena o diveš kad o manuša ka vačeren: ‘Bahtalei o đuvlja kolai bizo čhave, kola na bijande hem na dinde čučí.’* 30 Tegani ka molinen e planinen te peren upro lende hem e bregonen te učharen len. 31 Adalese so, te ađahar ćerela pe mancar kova injum sar jekh sapano kaš, sigurno po bišukar ka ćerel pe

† **23,26** sar taro polje đerdini ine ko Jerusalem Akate o polje odnosini pe upro gav. Akate na mislini pe da o Simon ćerđa buti pese ko polje, adalese soi o anav Simon jevrejsko, a e Jevrejende na inele muklo te ćeren buti ko nesave bitna praznici sar soi i Pasha. § **23,29** Esavke dive ale 70 berš palo Hrist. E rimesiri vojska opkolinđa hem uništinda i diz Jerusalem hem mudarđa bute Jevrejen. * **23,29** Bahtalei o đuvlja kolai bizo čhave, kola na bijande hem na dinde čučíKo original terđola: “Bahtalei o đuvlja kola našti ine te ačhon khamne, o vođija save na bijande hem o čučija savendar na pilja pe.” Akate vačeri pe adalestar da “ko adala dive” o čhave taro Jerusalem but ka patinen. Tegani o manuša ka smatrinen dai po šukar okolende kolen nane čhave, adalese so nane te dikhen pumare čhaven sar patinena ili sar merena.

e manušen car kolai sar o šuke kašta.”†

³² A e Isuseja inele legarde pana duj manuša te oven mudarde. Adala manuša ćerde bišukar buća. ³³ I kad resle ko than vićime Kokalo e šeresoro, o vojnici ćhivde ko krsto e Isuse hem ćhivde adale manušen ko avera krstija: jekhe oti lesiri desno, a e dujtone oti lesiri levo strana.

³⁴ O Isus phenća: “Dade Devla, oprostini lenće, adalese so na dźaneni so ćerena!”‡ Tegani o vojnici frdinde barbuti hem ađahar ulavde maškara pumende e Isusesere šeja.

³⁵ But manuša terdine adari te dikhenfse, a e jevrejengere vladarija marde muj e Isuseja vaćerindoj: “Averen spasinća, akana nek spasini korkoro pes tei ćaće ov o Hrist e Devlesoro, o Birime!” ³⁶ Hem o vojnici marde muj e Isuseja. Ale uzalo leste hem kaninde le ušli mol,§ ³⁷ vaćerindoj: “Te injan o caro e jevrejengoro, spasin tut!” ³⁸ A upreder lesoro šero terdino znako kote inele pisime: “Akavai o caro e jevrejengoro.”

† **23,31** Akava upozorenje koristini pe sar metafora. O šuko kaš thabljola po zorale e sapane kaštestar. O thabljojbai akate metafora zako patnje ili zako kazne. O Isus inele sar sapano kaš adalese so na zasluźinća te thabljol (te patini). O manuša kola odbinde e Isuse inele sar šuko kaš. On zasluźinde te thabljon (te patinen) zbog pumare grehija. ‡ **23,34** O Isus phenća: “Dade Devla, oprostini lenće, adalese so na dźaneni so ćerena!” Akala lafija nane ano nesave grćka rukopisija. § **23,36** kaninde le ušli mol Averćhane: “kanindoj e Isuse te pijel ušli mol.” I ušli mol inele jeftino piće savo pijena ine o obićna manuša. O vojnici marde muj e Isuseja ađahar so dinde jeftino piće nekase ko vaćeri dai caro.

³⁹ Jekh okole dujendar kola inele čhivde ko krsto vředinđa e Isuse vačerindoj: “Te injan o Hrist, sose na spasineja tut hem amen?”

⁴⁰ A o dujto manuš ukorinđa adale so vředinđa e Isuse: “Sar na daraja e Devlestar? Hem tu injan ađahar osudime sar soi ov. ⁴¹ Ali amen pravedno injam kaznime zbog amare bišukar buća, a akava manuš na čerđa nisavo bišukaripe.” ⁴² Tegani phenđa: “Isuse, mislin mandar hem ov maje milostivno kad ka vladine sar caro.”*

⁴³ A o Isus phenđa lese: “Čače vačerava će, avdive ka ove mancar ano raj!”

Ple meribnaja, o Isus mothoj butenđe da nane krivo

(Mt 27,45–56; Mk 15,33–41; Jn 19,28–30)

⁴⁴ A ko ekvaš o dive, i tomina učharđa sa i phuv hem ađahar inele trin saća†, ⁴⁵ adalese so o kham kalilo. A e hramesiri zavesa‡ pharavdili ko ekvaš. ⁴⁶ A o Isus vičindā oto sa o glaso: “Dade, tuće ano vasta mukava o duho mlo!” Kad phenđa adava, mulo.

⁴⁷ A kad e rimesoro kapetani dikhlja so ulo, slavinda e Devle vačerindoj: “Čače akava manuš inele pravedniko!” ⁴⁸ But manuša kola čedinde pe adari te dikhenfse, irindoj čhere khuvena pe

* **23,42** Ko original terđola: “Isuse, setin tut maje kad ka ave ano to carstvo.” † **23,44** Ko original terđola: “taro šofto đi ko enjato sati”, palo e rimesoro računiba o vreme, ano saveste o dive počinda ko šov o sati sabajle. ‡ **23,45** e hramesiri zavesa Adaja zavesa inele prekalo 25 metarija uči hem odvojinda o naj sveto than oto ostatak e hramesoro.

ine ko gruča adalese so ine lenđe žao. ⁴⁹ A sa e Isusesere pendžarutne, đi o đuvlja kola phirde palo leste pana tari Galileja, odural terdine hem dikhle sa adava.

E Isusesoro telo čhivena ano grobo

(Mt 27,57–61; Mk 15,42–47; Jn 19,38–42)

⁵⁰⁻⁵¹ Inele jekh manuš palo anav Josif tari Arimateja, diz ani Judeja. Ov inele šukar hem pravedno manuš kova adžićeri ine e Mesija te anel o carstvo e Devlesoro. Iako inele člano oto e jevrejengoro odbor, na složinda pe adaleja so inele odlučime te roden o Isus te ovel mudardo. ⁵² Ov dželo koro Pilat hem rodinda te den le o telo e Isusesoro. ⁵³ Tegani huljavđa e Isusesoro telo taro krsto, pačarđa le čaršaveja hem čhivđa le ano grobo savo inele čerdo ano bar, ano savo pana nijekh na inele čhivdo. ⁵⁴ Adava dive inele dive kad o manuša spreminde pe zako savato savo samo so na ine te avel.

⁵⁵ A o đuvlja, kola ale e Isuseja tari Galileja, džele e Josifeja hem dikhle sar e Isusesoro telo inele čhivdo ano grobo. ⁵⁶ I irinde pe adari kaj bešena ine hem spreminde o mirisija hem o mastija savencar te makhen e Isusesoro telo. Ali kad završinde adava, već alo o savato i adava dive na čerde ništa poštujindoj i naredba oto Zakoni e Mojsijasoro.

24

E Isusesoro uštiba taro mule

(Mt 28,1–10; Mk 16,1–8; Jn 20,1–9)

¹ Rano sabajle, palo savato, o đuvlja ale ko grobo hem ande o mirisija save spreminde.

2 Tegani arakhle o bar savo phandela ine o grobo* dai cidime. 3 Đerdinde andre, ali na arakhle o telo Gospodesoro e Isusesoro. 4 I sar terđona ine adari zbnime, iklile anglo lende duj manuša ano sjajna šeja. 5 O đuvlja but darandile hem peravde pumare šere nakori phuv, a o duj manuša phende lenđe: “Sose rodena e dživde maškaro mule? 6 Ov nane akate. Uštino taro mule! Setinen tumen so vačerđa tumenđe pana ani Galileja: 7 ‘Me, o Čhavo e Manušesoro, valjani te ovav dindo ano vasta e grešnone manušengere, te ovav čhivdo ko krsto, ali o trito dive ka uštav.’”

8 Tegani on setinde pe da o Isus phenđa lenđe adava. 9 I irinde pe taro grobo palal ki diz te vačeren adava e dešujekhe apostolenđe hem sarijenđe averenđe. 10 Adala đuvlja inele i Marija tari diz Magdala, i Jovana, i Marija e Jakovesiri daj, hem avera. I on sa adava vačerde e apostolenđe, 11 ali o apostolja na verujinde lenđe, adalese so mislinde da sa adava izmislinde. 12 A o Petar uštino hem prastandilo đi ko grobo. Kad reslo, teljarđa pe te dikhel ano grobo, hem dikhlja samo o čaršavi saveja† e Isusesoro telo inele pačardo. I irinđa pe palal pučindoj pes so ulo adava.

O Isus e duje učenikonenđe odrumal objasnini

* **24,2** o bar savo phandela ine o grobo Adava inele baro, oblikujime, okruglo bar savo inele edobor baro da šaj ine te phandel o ulaz e grobosoro. Nekobor murša valjani ine te gurinen o bar te šaj phravel pe o grobo. † **24,12** čaršavi saveja Ko original terđola: “platinena trake savencar”.

o proroštvoja e Hristestar

(Mk 16,12–13)

¹³ Adava dive duj oto e Isusesere sledbenici džana ine ko gav Emaus, dur taro Jerusalem dešujekh kilometarija.† ¹⁴ Odrumal vačerena ine maškara pumende adalestar so ulo adala dive. ¹⁵ I sar vačerena ine ađahar, korkoro o Isus alo uzalo lende hem lelja te phirel olencar. ¹⁶ Ali olenđe na inele muklo te pendžaren le.

¹⁷ O Isus pučlja len: “Sostar vačerena maškara tumende phirindoj?” Tegani on terdine, a ko lengere muja dikhlilo pe dai žalosna.

¹⁸ Jekh olendar, palo anav Kleopa, phenđa lese: “Sar so dičhola, tu injan jedino abandija ano Jerusalem kova na džanel so ulo adari akala dive.”

¹⁹ O Isus pučlja len: “So ulo?”

I on phende lese: “Adava so ulo e Isuseja e Nazarećanineja. Ov inele proroko zoralo ano vačeriba hem ano ćeriba anglo Devel hem anglo sa o manuša. ²⁰ Ali amare šerutne sveštenici hem amare avera vladarija dinde le te ovel osudime ko meriba hem čhivde le ko krsto. ²¹ Amen nadisaljam da ov ka otkupini e Izraelesere narodo. A aće, tritoi dive sar ulo sa adava. ²² Hem pana zbuninde amen nesave amare đuvljendar. Sabajleja dže ko grobo, ²³ ali na arakhle e Isusesoro telo adari. Ale hem phende amende da dikhle anđelen kola vačerde lende dai o Isus dživdo. ²⁴ Tegani nesave amendar dže ko grobo hem arakhle dai

† **24,13** dešujekh kilometarija. Ko original terđola: “šovardeš stadijumija”. Sar đi ko duj saća phirindoj.

o grobo čučo, sar so phende o đuvlja, ali na dikhle e Isuse.”

²⁵ Tegani o Isus phenda lenđe: “O, sar na xaljovena? Sosei tumenđe pharo te verujinen sa adava so o proroci vačerde adalestar ano Sveta lila? ²⁶ On prorokujinde da o Hrist valjani te nakhel sa adala patnje angleder so o Devel ka proslavini le.”§ ²⁷ I tegani lelja te objasnini lenđe soi e Hristestar pisime ano Sveta lila, počindoj e Mojsijasere lilendar hem ano sa e prorokonengere lila.

²⁸ Sar avena ine paše uzalo gav Emaus, o Isus čerđa pe da mangela te džal po dur. ²⁹ Ali on terinde le te ačhol vačerindoj: “Ačhov amencar, adalese so lela te perel i rat!” I o Isus ačhilo hem đerdinda olencar ano čher. ³⁰ Kad inele olencar uzalo astali, o Isus lelja o maro, zahvalinda e Devlese, phaglja le hem dinda len. ³¹ Tegani phravdile lengere jača hem pendžarde le dai ov o Isus, ali ov otojekhvar na inele više anglo lende.

³² Tegani lelje te vačeren maškara pumende: “Akana džanaja sese amare vile inele tate kad vačerđa amencar odrumal hem kad objasninda amende o Sveta lila.” ³³ Odmah uštine hem irinde pe ko Jerusalem. Adari arakhle sar bešena zajedno o dešujekh apostolja hem avera sledbenici e Isusesere ³⁴ kola phende lenđe: “O Gospod čače uštino taro mule hem mothovđa pe e Simonese!” ³⁵ Tegani o duj manuša vačerde

§ **24,26** angleder so o Devel ka proslavini le. Akava odnosini pe upro adava kad o Isus ka lel te vladini hem te primini i čast hem i slava.

lenđe sa so ulo ko drom nakoro Emaus hem sar pendžarde e Isuse kad phaglja o maro.

*O Isus ikljola anglo učenci hem dokazini lenđe dai dživdo
(Jn 20,19–23)*

³⁶ Sar on vačerena ine adalestar, o Isus otokhvar terdino maškar olende hem phenđa lenđe: “Mir tumencar!” ³⁷ A on iznenadinde pe hem darandile adalese so mislinde da dikhena duho. ³⁸ Tegani o Isus phenđa lenđe: “Sose darana? Nane tumen sose te sumnjinen. ³⁹ Dikhen mle vasta hem mle pre! Me injum! Pipinen man hem ka dikhen! E duho nane telo oto mas hem oto kokala sar so dikhena da man isi!” ⁴⁰ Vačerindoj adava, mothovđa lenđe ple vasta hem o pre.

⁴¹ On edobor inele radosna hem začudime da našti ine te verujinen. Tegani o Isus pučlja len: “Isi tumen li nešto xajbnase?”* ⁴² I on dinde le kotor oto peko mačo. ⁴³ Ov lelja hem xalja le anglo lenđe.

O učenci ka svedočinen e Isusestar sa e nacijende

⁴⁴ Tegani o Isus phenđa ple učenikonende: “Kad angleder injumle tumencar, vačerđum tumende da sa valjani te pherđol soi pisime mandar ano Zakoni e Mojsijasoro, ano Lila e prorokonengere hem ano Psalmija.” ⁴⁵ Tegani phravđa lengere jača te xaljovent o Sveta lila, ⁴⁶ i phenđa lenđe: “Adahari pisime ko Sveta lila: O Hrist ka patini hem ka merel, ali o trito

* **24,41** Manglja te xal anglo lenđe sar te mothoj lenđe da nane duho.

dive ka uštel taro mule, ⁴⁷ hem ano lesoro anav ka propovedini pe sa e nacijende, počindoj taro Jerusalem, da valjani te pokajinen pe te šaj o Devel oprostini lenđe lengere grehija. ⁴⁸ Tumen injen svedoci adalestar.

⁴⁹ A me ka bičhalav tumende e Svetone Duho, sar so mlo Dad dinđa plo lafi. Tumen ačhoven ani diz đikote o zoralipe e Devlestar naka huljel upra tumende.”†

*O učenci dikhena e Isusesoro uštiba ko nebo
(Mk 16,19–20; Čer 1,9–11)*

⁵⁰ Palo adava, o Isus ikalđa ple učenikonen tari diz hem anđa len uzalo gav Vitanija. Adari vazdinđa ple vasta hem blagoslovinđa len. ⁵¹ I sar blagoslovini len ine, lelja te cidel pe olendar hem legardilo ko nebo. ⁵² On pele ko kočija slavindoj le. Tegani pherde oti radost irinde pe ano Jerusalem. ⁵³ I stalno džana ine ko Hram te hvalinen e Devle.

† **24,49** đikote o zoralipe e Devlestar naka huljel upra tumendeKo original terđola: “đikote na ovena urjavde e zoralipnaja taro učipe.” E Devlesoro zoralipe ka učari len ađahar sar so o šeja učarena e manuše. Adaleja ka dobinen o zoralipe e Svetone Duhosoro sar te šaj svedočinen averende e Isusestar.

Luka
**The Gospel According to Luke in the Arli dialect of
the Vlax Romani language**

© 2018.

Language: Arli (Romani, Vlax)

Dialect: Arli

DRAFT VERSION

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2022-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 11 Nov 2022

0ae3729f-5fc8-5aa0-b49a-b7759ad04491